
G * B
1567

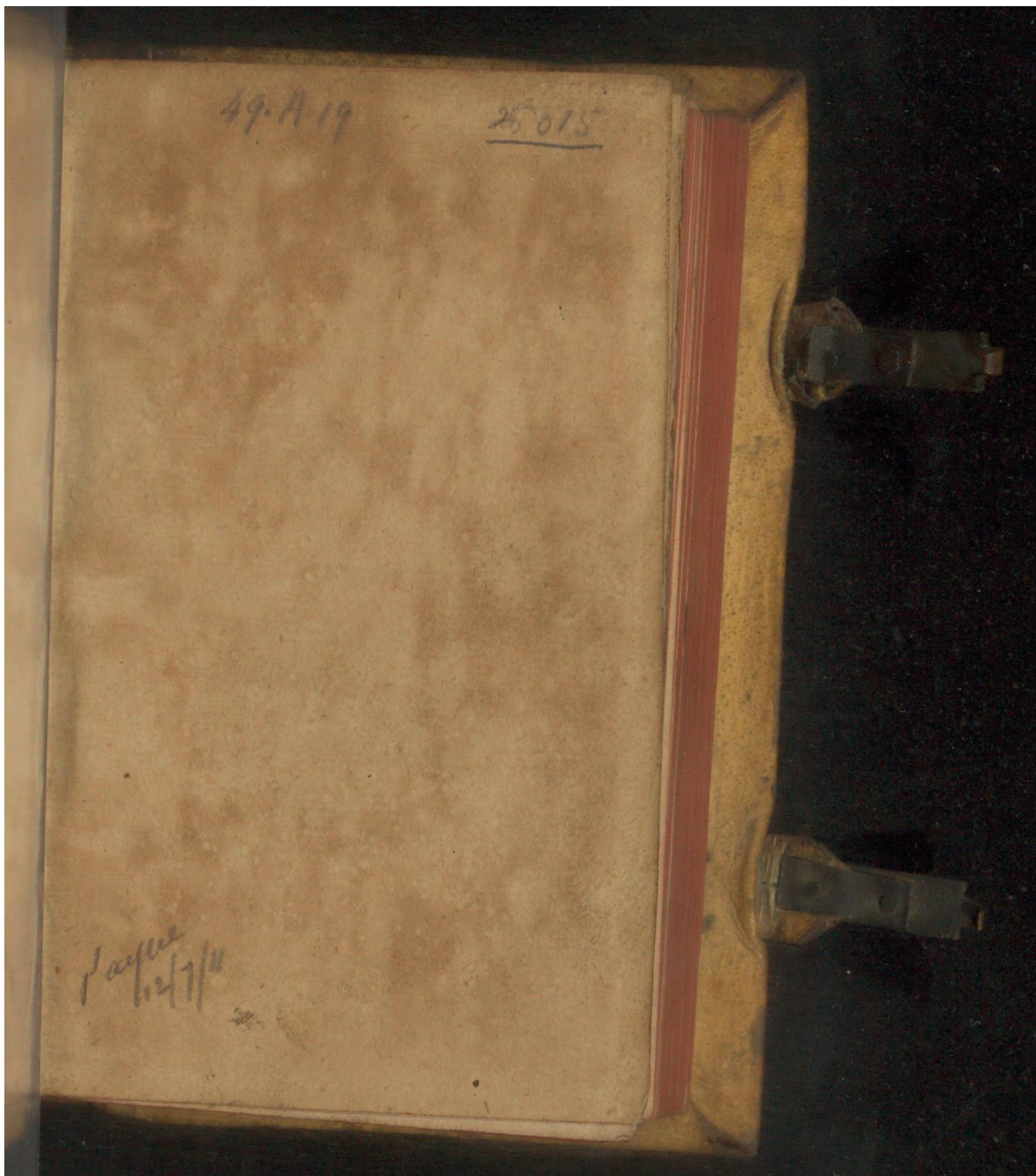

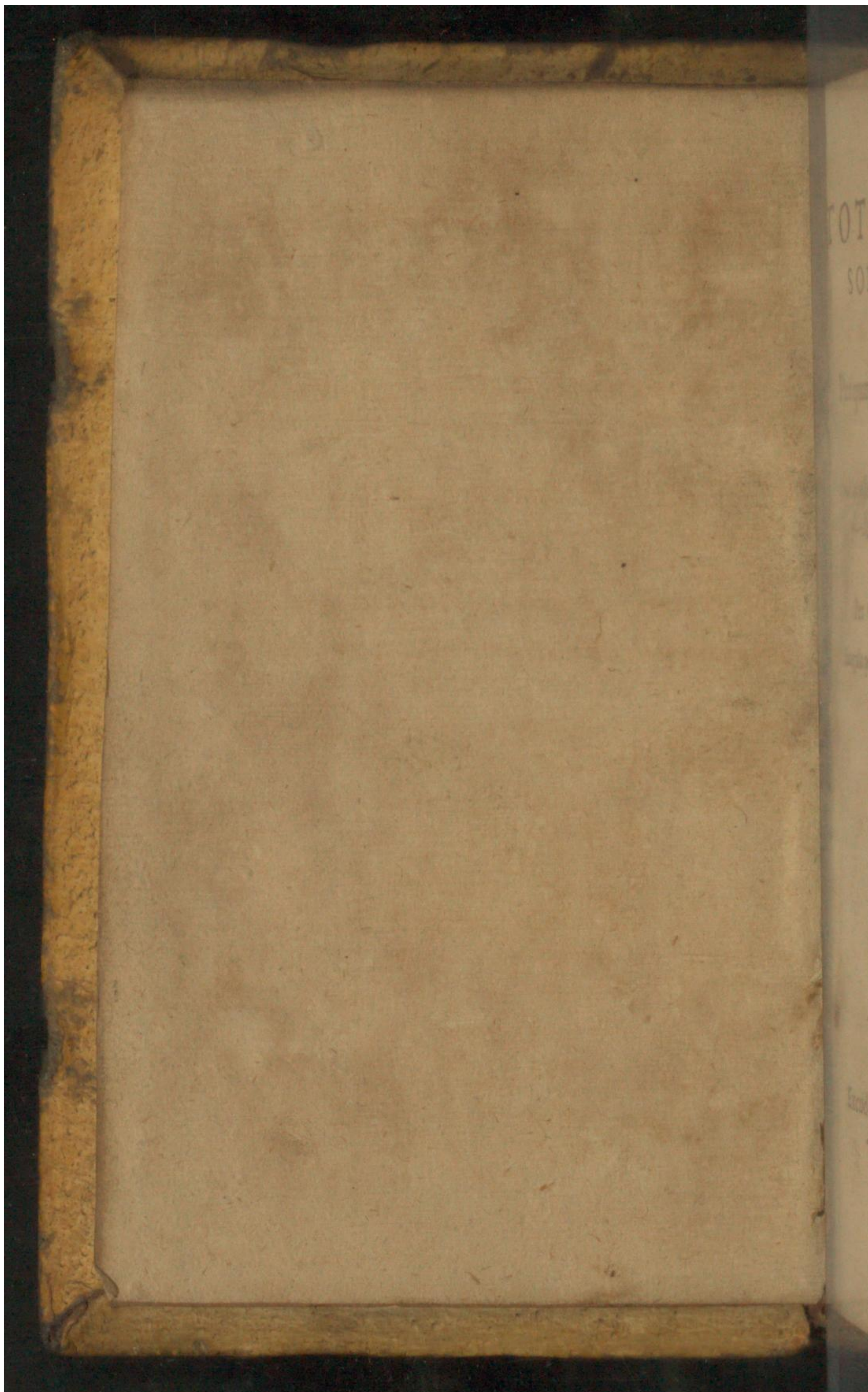

49.A.19
25815

CLAVIS TOTIUS PHILOSOPHIÆ CHYMISTICÆ;

Per quam potissima Philosophorum dicta reserantur.

Cui accessit iam recens Artificium supernaturale. Quorum omnium Summarium versa pagella ostendet.

Per GERARDUM DORNEUM.

Singula per eundem authorem denuò recognita & castigata.

HERBORNÆ
Excudebat Christophorus Coruinus.

CIↃ IↃ XCIV.

SVMMARIVM TOTIVS OPERIS.

PARS PRIMA *tres tractatus continet.*

Quorum primus, tria Physices docet principia, quæ Chymiæ Theoriam indicant.
Secundus, tria Chymiæ praxis principia.
Tertius, manualem praxin, & applicationem ad opus habet.

SECVNDA PARS, *septem gradus philosophicos docet, per quos studiosorum animi veritatis, ac virtutum eius apicem, & metam, hac in arte contingere valeant.*

Accesserunt:

Mundi fabrica.
Peregrinatio vitæ communis.
Erroris via.
Veritatis quoq; semita.

Præterea quædam recapitulationes singulis capitulis adiunctæ sunt, & Colloquia, quibus Metaphysica quædam, Physicis & Chymicis elucidantur.

Item, Artificium supernaturale.

PIIS AC ERVDITIS VIRIS MEDICIS, QVI THEOphrasti Paracelsi Doctoris Medici libris, aut eorum lectura fructum fecêre, Gerardus Dorn

S. D. P.

SCio vos non latere fratres, quanam ignominia per orbem afficiant ignari præceptorem nostrum Theophrastum Paracelsum, vel quia vident ipsum facilè superasse quosuis nostri seculi Medicos, ac priscos, tam experientia quàm arte, vel quòd ignaros in genere Medicos, Physicos, & chirurgos non immeritò reprehenderit ab enormibus eorum erroribus. Nec vident isti quàm turpiter sibi conscii fateantur ignorantiam suam, cum ignaros nō tam carpere, quàm docere conetur, & doctos in arte sua quosque, summopere laudare studeat & exhortari. Docti viri sibi non attribuunt eam reprehensionem, tanquam ipsos non concernentem, sed admirandam eius experientiam conati sunt imitari potius quàm vituperare. Contrà, qui sibi-

met sapiunt, nihil probare solent, cuius fuerint ignari: tales rustica nimiùm inuidia moti, dentes acuunt in eos, qui suo labore prodesse conantur omnibus. Quapropter hortor vos fratres (ne tantum facinus maneat inultum) arripite calamum in eos, quos non pudet medicam artem deprauare tantùm, verùm etiam eos persequi, quorum omne studium aßiduè versatur circa sepultam in hac arte veritatem recuperandam. Quod certè præceptor noster præstitit, dum infinitas regiones peregrinatus, Medicinam chymisticam (non sine maximis expensis) nostro seculo solus restituit. En præmium pro meritis, quod ab ingratis hominibus accipit, vtpote calumnias post mortem. Ipso viuente nullus oblatrare fuit ausus: mortuo iam bellum parant inermes. Euge viri boni resistamus, ne cumulus iste vilis per exemplum auctus, si non iure, saltem iniuria, bonas artes vnà cum earum Professoribus piis ac veris prosternere præsumant. Non quòd per se quidpiam præstare possunt, verùm quia se viribus omnino destitutos esse vident, ipsos se dant in prædam gigantibus: nam sciunt hominum hæc monstra nihil operis

ardui vel præclari, quod non fecerint ipsi, ferre posse. Et ne tanto quod susceperunt operi (nempe Iouem ipsum de sede sua deiicere) per aliud excellentius aliquãdo sit in honore diminutum: cùm ex eo summos honores ac diuitias hauriant, cateruam suam abiectis hominibus augere non verentur: vt quod ab æuo non potuerunt, arte nec ingenio, multitudine iam exequantur & ære. Solent attamen gigantum nonnulli, qui nectaris dulcedinem paulisper degustarunt, eius allecti suauitate, viros accersire, potissimũ eos, quos Theophrasti doctrina resciuerunt imbutos fore: nòn quòd eorum delectentur consortio, sed ut blandis verbis ac pollicitationibus venentur, vt ab eis intelligant scripta Paracelsi, eorum ingenia superantia. His adhuc non contenti, petunt eorum quæ dicti viri practicarũt vnquam, habere duplum: quod postquam obtinuerint, mox friuola quadam occasione quæsita, simulabunt iniuriam ab eis recepisse maximam, & rixosis verbis conabuntur eos terrere, ne vix (vt putant) hiscere sint ausi: dicentes, hoc opus vestrum est puerile, minus dignum authoritate nostra: quòd si Theologiam tractaret, aut leges,

gratum nobis foret opus: abite hinc, opera vestræ non indigemus. Sic solent bonos viros laboribus & arte fraudatos & inanes, impudenter dimittere. O pater omnipotens, qualem Theologiam quærunt hi, qui montem montibus accumulant, vt te de cœlis deiiciant! quales expostulant leges, qui iustitiam tolerare non possunt? Si talibus imbuti non estis artibus, etiam vocati fratres non adeatis: nisi vestro periculo velitis experientiam facere huius historiæ. Expertus hortor, & moneo vos, vt præceptoris nostri teneatis doctrinam, scribentis: Alterius non sit, qui suus esse potest. Interim in Christo primùm, tandem in Theophrasto, fratres charissimi valete, non immemores quantum debeamus præceptori nostro, licet mortuo, iterum iterumq; valete.

AD

AD LECTOREM PRÆFATIO.

HAbes hîc, optime lector, Theoriam & Praxin totius artis Chymisticæ, quam (nisi velis) ex lecturæ compendioli huius ignorare non potes. Lege & relege pluries, cum tranquillæ mentis attentione, nil obiter aut inconsideratum pertransiens. Quod si dispersæ nostræ mentis opinionem collegeris, nihil eorum quæ pulchra sunt in hac arte, latere te poterit unquam. Inuenies hic sub duro cortice veræ medicinæ laticem, quo te, nec non amicos & pauperes à languoribus corporeis (auxilio Dei) subleuare possis. Laborum te non pœniteat in exercendo practicam, quàm tibi descripsimus: nam fabricando nosipsi fabri facti sumus in hac arte, non lectura sola. Quod si fortè contingat, primò vel secundò votum te non consequi, ne desponderis animum, sed tertiò & quartò rem ipsam repetas. Accidit erranti mihi sæpius compotem illius me fieri, quod appetebat animus. Nihil prohibet hominem ad hanc artem peruenire magis, quàm pusillanimitas & impatientia. Hoc solo nunc te monitum velim, quòd medicinæ corporis humani limites in principio non excedas: nam si metallorum vulgarium metamorphosin quæsieris, deplorabis errorem tuum. Vale, æqui boniq; labores nostros consule.

Philosophia Chymistica quid. CAP. I.

CHymistica Philosophia rerum latentes formas secundùm rei veritatem, & non apparentiam, inuestigare docet. Huius veri discipuli duas ingrediuntur vias, Opinionem, & Experimentum. Quibus contingit harum alteri duntaxat inniti, sese, necnon alios sua doctrina vel opera falli necesse est. Quicunque tamen vtramque rimati iudicarint alteram ex altera, hi suo labore non frustrabuntur, nec alii quibus opem ferent aut consilium. Opinio quidem dubia præsupponit, philosophicis tamen rationibus apparentia vera, quæ demum experientia verificari debent. Quapropter & mihi visum est, in hoc opusculo cōpilando viam vtranque tenere tutissimum, solis mutatis nominibus in Theoriam & Praxin. Priusquam tamen vlteriùs progrediar, clauem tradere non grauabor, qua nihil iis qui vocati sunt occlusum sit, sed naturę secretorum scrinia sint reserata. Quod gratis ab Altissimo datur timentibus eum, gratis accipite timentes pariter & diligentes Dominum. Studio rerum comparatur notitia. Cognitionem subsequitur amor. Desiderio seu delectatione datur assiduitas. Frequentia dat experientiam. Hæc virtutem, illa potentiam.

Hac opus mirum perficitur in rerum natura, quæ talis est.

Natura quid. CAP. II.

APud Chymiſtas natura dicitur, Cœlicum Elementis in generationem omnium quę ſunt excitatio. Quod artificium duplici perficitur inſtrumento, diſpoſitione videlicet, ac influxu. Natura, materiam corrumpendo, diſponit ad potentiam formæ receptiuam, & cœleſtium influxuum: quæ tandem ſuo determinato tempore prorumpit in actum, & formam ſpecificam. Hoc ſibi vult dictum illud philoſophorum: Secundùm diſpoſitionem materiæ agit forma.

Quid ſit forma. CAP. III.

FOrma eſt æthereæ regionis in elementarem actus & potentia. Per elementorum adinuicem tranſmutationem, aptat natura materiam, illi formam tanquam matrici ſemen includens: huius virtute pręgnās, veluti mater fœtum producit in actum ſpecificum. Id ſibi volunt philoſophi dicentes, Forma deducitur de potentia materiæ. Potens eſt enim ipſa materia parere, quod à forma generatur in illa. Concludendum eſt igitur, quòd forma ſit agens in materiam patientem eius actionem, inter quas natura magnetica ſe mediam præbet tanquam artificem. Hæc quidem ex vniuerſali totius forma, ſpecificas indies formas excitare non ceſſat, nec magis quàm cœlorum motus eſt otioſa.

Quid sit Materia. CAP. IIII.

MAteria, nobis eſt elementaris regio tota, quæ licet in quatuor partes (quas elemẽta vocamus) diuidatur, ignem, aërem, aquam, & terram, duo tamen ſunt principalia, ſcilicet ignis, & aqua: quia nihil aliud eſſe videtur aër, quàm per calorem, in creatione mundi, perſiſtens aqua reſoluta, terra verò, per calorem & ſiccitatem aqua denſata, vel potius exſiccata. Conatur ignis ex propria natura, dum poteſt, aquam in ſe conuertere, quod vt faciliùs perficiat, duo quærit media, ſecundùm ambas vtriuſque qualitates: prius, vt calore ſuo frigiditatem, illo ſiccitateque ſuis, humiditatem aqueas abſumat. Videmus nubes ignis calore ſuſpenſas, inter aquam & ignem tenere medium, quia ſi calór ignis, qui circa ſuperficiem remiſſior eſt, quàm in ſuæ ſphæræ meditullio, vincatùr aquæ frigiditate, medium hoc in alterum extremorum, vtpote vincens, cõuertitur, & ignis (ſic diſponente natura) ſuo conatu fruſtratus, dum vnum abſumere nititur, ex eo generat alterum, quod rurſus in id, ex quo generatum eſt, redit. Hæc rranſmutationis circulatio, generationis eſt potiſſima cauſa. Non abſimile videmus, ignem in corporibus à natura compoſitis exercere. Lignum exemplo ſit admotum igni, quod priuſquam omne humidum aqueum in aërem ſit conuerſum, non flagrat eius ſulphur, hoc tamen abſumto, pariter & ignis

ignis in aërem, & demum in seipsum transit, ligni partibus solidioribus in cinerem vel terram decidentib⁹: propterea nõ est dicendum elementa ligni talis consumta fuisse, sed à suo separata composito, quodlibet ad propriam sphæram rediisse. Hac de re facta fuit apud philosophos quæstio dubiosa, vtrum plus absumeret ignis quàm generaret? Sanũ videtur dicere quòd sint æquales operationes ignis ætherei & elemẽtaris, quia si plus absumeretur igne elementari, quàm generaretur igne æthereo, posset assignari vacuũ in rerum natura: quod omnino foret absurdum. Si verò plus generaret ignis æthereus quàm absumeret elementaris, superfluum non posset determinato iam suo loco contineri: sic aluum naturæ solui foret necesse. Breuiùs tamen respondebitur, nihil ab igne consumi, sed per transmutationis modum, quod ab uno recedit, accedit ad aliud elementum. Sic natura sagax in dies ex elementis, adinuicem hoc modo transmutatis, & forma, nouas excitare formas sollicitè procurat: vt per generationem reformetur, quod per corruptionem deformatum est: sitque circularis operatio naturæ, sicut & cœlestes motus. Solent etiam plærique nimiùm curiosi physiologi nondum erperti rerum, nobis hoc argumentum obtrudere, quo chymistarum quintam essentiam oppugnent, verùm non expugnabunt, nisi validiùs adferant. Corpora (in-

quiunt) naturalia quatuor constant elementis, vbi quintum erit elementum? Respondemus, omnia naturalia corpora constare quatuor elementis simul & forma, quæ etiam aliquid est, & potissima pars cuiusuis cõpositi: nec solùm ex his omnibus, quia non potest fieri vera coniunctio nisi per aliquod vinculum: aliâs erit contactus, vel collisio. Non possunt enim qualitates primę, propter earum inter se repugnantiam, in vnum conuenire. Quapropter necessarium fuit illas in elementa duas qualitates habentia componi, quò faciliùs coniungerentur. Hoc natura vinculo cuncta componit corpora. Philosophi solent nobis id ænigmate tradere, dicentes: Fac pacem inter inimicos, & totum habebis magisterium, nempe chymisticum. De elementis itaque concludendo dicimus, illa fore triplicia, nempe, Simplicia, Composita, & Decomposita. Simplicia sunt, quæ nec corrumpuntur, nec patiuntur compositionem: non ex his, sed per hæc omnia alia inferiora elementa vires suas exercent: quas etiam ab illis sortiuntur. Composita sunt quæ componuntur, & corruptionem patiuntur. Decomposita verò quæ iam in compositione per corruptionem conveniunt. Quicunque hęc in illa, impura in pura, composita in simplicia nouerit conuertere, maximus erit chymista, & mirandorum bonus artifex.

De corruptione. CAP. V.

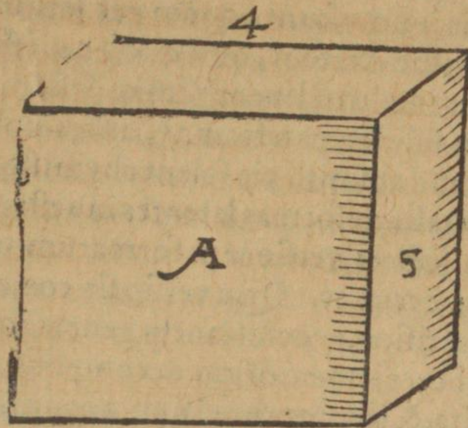
CORruptio chymiſtica nihil aliud eſt, quàm totius à natura compoſiti, ſuas in partes reſolutio. Omne quidem compoſitum, ſi reſoluatur, in id ſolui neceſſe eſt, ex quo compoſitum fuit priùs. Idcirco naturalia corpora in elementa, & in quintam eſſentiam, ex quibus conſtant, reſoluuntur. Non eſt quòd propterea putemus id opinioni repugnare Paracelſi dicentis, Omne corpus naturale per artem in tria ſolùm reſolui poſſe, ſcilicet in Sal, Sulphur & Liquorem, quia ſemper aër liquori vel ſulphuri mixtus reperitur. Ita quód non ſit artis, aërem purum, & ab aliis elementis omnino ſecretum, aliquo vaſe concludere: licet natura nihil vacuum relinquat, ſed aëre compoſito ab initio creationis impleat, tamen aër ille non eſt arte ſecretus ab aliis elementis, ſed permixtus. Chymiſtis indies ob oculos verſatur, nihil à corporibus arte ſeparationis elici poſſe, præter aquam, oleum, & terram. Et licet oleum, in principio ſtillationis, clarius ſit quàm in fine, nihilominus diuerſum natura dici non poteſt, ſed accidente: hoc eſt, in fine magis aduſtum, quàm in ipſo principio. Reſtat vt nunc dicamus, quód noſtra corruptio differt à naturali, per hoc, quòd indiuidua diſtrahit à ſuis ſpeciebus ad ſuum genus. Nullus artifex deſtructa rerum ſpecifica forma, rurſus eandem formam in illam poterit materiam introducere. Natura ta-

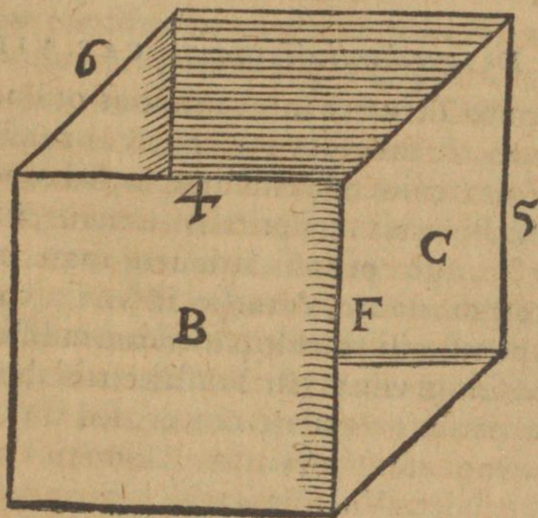
men ex elementis, à quibusuis corporibus, quouis modo separatis, in dies similes prioribus formas, & diuersas excitare potest, & summo conatu genera nititur in species, ad indiuiduorum conseruationem dilatare. Sed quia corruptio vnius, alterius est (vt loquuntur Academici) generatio, meritò de generatione loquemur.

De generatione. CAP. VI.

GEneratio dicitur ex occultatione manifesti, mox occulti manifestatio. Tribus enim dimensionibus omnia corpora cõcluduntur, videlicet, Altitudine manifesta, Profunditate occulta, & latitudine has inter media. Philosophi nobis hoc occultè tradunt his verbis: Non fit transitus de extremo ad extremum, nisi per medium: hoc est, ex corporis alicuius manifesta forma, nõ potest occulta nobis innotescere, nisi per manifesti corruptionem: qua patefit occulti proprietas: quod geometricè demonstrabitur, vt meliùs physicè queat intelligi. Obuersa nobis vna facie, seu potiùs superficie corporis alicuius solidi geometrici, quale per A. literam designatur, tali situ, quòd reliqua plana non sint omnino perspicua, possumus longitudinem eius superficiei metiri, quæ nobis est manifesta vel obuersa, quam 5. pedum fore ponamus: tanta etiam est altitudo reliquarum superficierum sibi inuicem oppositarum, b. c. f. quarum plana non

aliâs

4
A
5

6
4
5
C
B
F

aliâs nobis innotescunt, quàm per latitudinem 4. & 6. profunditatem, quæ ducta 24. efficiunt, hæc rursus in altitudinem 5. manifestam ducta, 120. pedes solidos patefaciunt, antea nobis occultos. Haud absimili via solent chymistę corporum naturalium formas latentes inuestigare, per medium, scilicet, versionem formarum manifestarum in occultas. Quæ versio fit corruptione formæ specificæ, generationeq; generalioris formę, videlicet elementorum decompositorum in composita, & impurorum in pura conuersione.

De excellentia Ternarii. CAP. VII.

SAcrato Ternario totus mundus ordine, numero, & mensura per vnitatem constructus est. Vnitas enim non est numerus, sed concordiæ fœdus. Binarius veró primus numerus, discordię fons & origo, per assumtionem materiæ dissectus est ab vnitate, & rursus in vnum coniungi non potest, nisi vinculo plurimùm indissolubili: quod solum vnum est. Frustrà certè laborat, qui paria paribus copulare nititur, sed impare solo paria conueniunt in vnum. Numero Deus impare gaudet. Vnarius itaque binarium (hoc est vnum & vnum) per vnitatis simplicitatem in ternarium vincit animatque, nexu quidem insolubili: nam vnum in aliquas partes diuidi non potest. Non enim vnum, atque vnum, duobus coniungi possunt, cùm duo, quæ nectere debe-

rent, in vnum atque alterum per se solubilia sint. Reiiciatur itaque binarius, & ternarius reducibilis erit ad vnitatis simplicitatem: vt ait Io. Trithemius in epist. ad Germanum Gnaum, & vlteriùs, Non est humanus mi Germane hic ascensus, sed solùm his familiaris, quorum est in mente ternarius (id est) qui reiecto binario per assumtionem ternarii, sunt ad vnitatis simplicitatem assumti.

De mundo elementari. CAP. VIII.

TRibus potissimùm partibus cernitur elementaris mundus constare, Mineralibus, Vegetabilibus, & Animalibus. Præter hæc nihil in hoc mundo (quod sub sensum cadat) est quod queamus inuenire. Quapropter à mineralibus, tanquam aliarum partium basi, faciens exordium, veniam ad reliqua corpora materialia. Terra quidem basis est & retinaculum, omnium, tam cœlestium influxuum, quàm solidorum corporum. Circum eius centrum cœlestes motus fiunt omnes. Ad eius centrum grauia queq; feruntur, nisi soliditatis terræ beneficio retinerentur. Et ab eius centro leuia fugiunt omnia. Quod Hermes Trismegistus in arcanorum secretissimo (quod smaragdinam tabulam nuncupant) ait: Terra nutrix. & paulò inferiùs, Ascendit à terra in cœlum, & iterum descendit in terram: sic recipit vim superiorum & inferiorum. Ibidem vi-

demus ipſum inferiorũ vires, terræ potiſſimùm adſcripſiſſe. Mirabilium enim eſt productrix ex cœli ſemine, ſororiſque ſuæ menſtruo. Quod idem Hermes inquit, rei vnius pater eſt Sol. Luna verò mater, portauit ventus hanc rem in ventre ſuo (& rurſus quod prius) nutrix eius terra eſt.

De Mineralibus. CAP. IX.

MIneralia ſunt, quæ in viſceribus terræ, mixtione huius & aquæ, ſecundùm earum diuerſam proportionem, in diuerſas formas ac ſpecies concreta reperiuntur. Horum tria ſunt genera, lapidum videlicet, metallorum, & mediorum mineralium. Et licet hæc omnia generentur ex mixtione proportionali terrę, & aquæ, nihilominus ex quatuor elementis conſtant, ſicut vegetabilia & animalia: nam ſuprà dictum eſt capitulo quinto, quòd omnis liquor & ſulphur aërem ſecum habent occultum. Lapides ex multa terra & aqua pauca, ſecundùm magis aut minus à natura conflati ſunt, ideo non fuſibiles, ſed potiùs igne friabiles. Quòd nonnulli cæteris lucidiores euadant, ac diaphani, fit propter maiorem terræ depurationem, & clarificationem à natura factas: cùm videamus & arte cineres ariſſimos in vitrum tranſire diaphanum, nec poteſt ars æmulatione curioſiſſima, minimum opus, quod naturæ fuerit facilimum, imitari. Metalla

talla quidem, econtra conflantur ex aqua multa in argentum viuum transmutata, & pauca terra in sulphur à natura conuersa: quo fit vt liquabilia sint potiùs quàm friabilia. Diuturna decoctione densatur aqua, modò non exhalet, è diuerso terra clarescit: nam occulta manifestis, & hæc illis, semper & in omnibus contraria sunt. Principia metallica triplici statu differunt, aut sunt remotissima, veluti terræ cum aqua mixtura, vel remota, prout vitriolum, aut sunt immediata, sicut argentum viuum & sulphur. Ex his duobus posterioribus, secundùm puritatem amborum, vel impuritatem alterius, aut vtriusque, nobile vel minùs, aut prorsus ignobile, natura calore subterraneo, vix annorũ milibus generare dicitur metallum. Eo fit, vt quantò diuturniori sub obedientia cœlestium influxuum mineralia fuerint, tantò firmiori validiorique potentia, virtutes acquisiisse cœlestes efficacissimas, inter ea quæ corporeas vires habent restaurare conseruareque, non immeritò putentur, & eò nobiliùs, quò metallica forma sua materia minùs fuerit oppressa. Mettallorum forma generalis, æqualis est omnibus, at propter materiæ variam dispositionem (vt suprà capitulo secundo dictum est) in varias prorumpit forma specificas. Quòd si vniuersalis forma, iungatur materiæ coæquata proportione partium dispositæ, in speciem omnium nobilissimam, & in

aurũ prorumpat oportet: nam locus iam æquatas partes continet: natura quoque proportionatum calorem adhibere nouit, ut inſtrumentum. Aurum itaque ſuo calido non eſt frigidius, nec frigido calidius, pariter humido ſuo non ſiccius, nec humidius arido, ſed vndique temperatum, vnitum, ac tanta perfectione compactum à natura, quòd nulli penitus igni cedere putetur artificiali: Naturali tamẽ, aiunt philoſophi, primam in ſui materiam reſolui poſſe: in quam niſi reſoluatur, impoſſibile fuerit ipſum in humano ſtomacho poſſe digeri, quod igne vehementiſſimo, reliqua metalla vincente, lapidesq́ue conſumente, non vri dicitur, ſed purius ac perfectius reddi: donec ad ſummum ſuę perfectionis gradum deuenerit, tunc in igne, tanquam Salamandram, iubilare tradunt philoſophi. Non de monetario, ſed per antimonium ita depurato, quòd nihil alterius in eo mixti metalli relinquatur, ipſos intelligere puto. Quapropter fruſtra laborare videntur omnes, qui conantur aurum potabile facere (quod ait Marſilius Ficinus) niſi priùs aurum in primam ſui materiam reſoluerint (hoc eſt) in argentum viuum & ſulphur: quæ materia metallorum omnium eſt prima, proxima, & immediata. Hæc ſit igitur auri concluſio, quòd à ſua perfectione, ſimilitudineq́ue Solis cœleſtis, terreſtris Solis nomẽ ſortitum ſit à philoſophis: qui etiam terreſtrem Lunam argentum purum

(quod

(quod cupellatum vocant aurifabri) nominarunt: colore, constantia, ponderéq; solùm, ab auri perfectione diminutam. Calore namque deficiente, deficit in ea pororum compactio, restrictióque, quibus metalla pondus acquirunt, vt argentum viuum. Omne decoctum naturaliter, primò nigrum, secundò quidem ad album, tertiò rubeum efficitur: qui postremus color est excessiuus, & à perfectione superabundans. Vt omne corpus naturale perfectum sit, requiritur ne in aliquo deficiat, vel perfectionis limites excedat: quæ perfectio medium tenet in omnibus. Medium autem inter nigrum & album, est pallidum, sicut inter album & rubeum perfectum maius, est citrinum. Hinc est quòd aurum inter album & rubeum tenens medium, citrinum colorem habeat, non excedens nec diminutum. Nihil aliud est citrinum, quàm determinata proportio, mediáque rubei coloris & albi. Hinc fit etiam quòd omnes, quotquot putant argentum, & reliqua diminuta metalla vulgaria, in aurum auro transmutari posse, decipi contingit, nec non illos quibus libenter audiuntur. Nam aurum nõ plus coloris habet, quàm indiget ad colorandum suum argentum viuum. Experientia doctos docuit viros, medicinam ex auro fieri posse, quæ possit argentum purum, vel aliud ritè depuratum aliquod metallum, in colorem auri tingere perfectũ: verùm non plus au-

ri factum est hac arte, quàm fuit illud auri pondus, ex quo talis medicina tracta est. Fatuum ergo videtur consilium eorum, qui suadent in aliquo quærendum esse loco id, quod in eo non continetur naturaliter: vt superabundantem in auro colorem, & pondus superfluum, quæ tribuat aliis: quæ etiamsi haberet, non esset aurum, sed coloratius auro quid, & non metallum perfectum. Quòd si in auro non sit hæc transmutationis perfectio, rationibus iam allegatis, nec in aliquo alio minerali: nam quod in perfecto non fuerit perfectionis, in imperfectiore quęrendum nõ est. Nec in vegetabilibus erit, minus etiam in animalibus, quæ natura magis ab auro distant, & in auri generatione minùs conueniunt, quàm aurum ipsum: natura quoque sibi simili natura gaudet, ac transmutatur in ipsa faciliùs, quàm in aliena. Sed cùm in transmutatione corporis imperfecti, requiratur summa perfectio, siue medicina perfecta, quæ propinquiùs etiam elici nõ potest, quàm à summè perfecto, quod suæ sit naturæ: nam potiora, propinquioraq; semper & in omnibus eligenda sunt, propter faciliorem transitum: cùm etiam omnis perfectio corporũ à temperamento suarum in compositione partium dependeat, temperatius auro nihil erit, aut ad rem istam propinquius. Quapropter ab auro, vel à nullo petenda venit hæc transmutationis perfectio. Procul dubio philosophi viri nullius auri

fossilis,

fossilis, aut vulgaris, auidi vel sitibundi, transmutationes describunt non vulgarium fossiliúm ve metallorum, sed suorum, & philosophicorũ: Hi suo seculo consulentes, & posteritati, summis laboribus conati sunt, ex consideratione temperamenti fossilis auri, temperamentum auri factitii reperire: quòd non solùm ex vno corpore, sed ex diuersis, tam vegetabilibus, quàm mineralibus, & animalibus extraxerunt. Est itaq; philosophorum aurum, quædam arte compilata medicina temperata, quæ tanquam forma separata à suo corpore, tantam ad subtilitatem redacta est, vt in quoduis sibi obiectum, instar formæ cœlestis, in præparatam à natura sibi materiam operetur. Forma quidem vniuersalis, quę semel specificam induit, cùm ab indiuiduo separatur, vim retinet actiuam, quam rursus in alienum corpus imprimere potest, vnitatis virtute, cuius vires iam induit, & tunc omnia secũ vnum facit: licet etiam hæc medicina tracta sit ab indiuiduo nõ temperato. Nam arte, quæuis & quorumuis elementa, possunt ad temperamentũ in vnum reduci temperatum. Nunc de reliquis inferioribus metallis dicendum est, vtpote Stanno, quod Ioui calido & humido: Cupro vel aëre, quod Veneri frigidę, licet parũ calidę, humidæq;: Plumbo, quod Saturno frigido & sicco: Ferro, quod Marti calido & sicco, propter dictarum qualitatum similitudinem dedicauerunt philosophi. Quæ pariter

quatuor complexionibus, non humoribus, in corpore non physico medicorũ, sed elementato, non inconcinnè quadrare videntur, ob qualitates dictas. Quoties igitur Cholericus, Melancholicus, Phlegmaticus, vel Sanguineus ad temperiem per medicinam temperatissimam reduci potuerunt, existimatum est à Philosophis, Cuprum, Ferrum, Stannum aut Plumbum in aurum transmutata fuisse. Sub metallis itaque vulgaribus occultarunt sapientes, medicinas, physicas & philosophias: quas etiam ex metallis vulgaribus præparauerũt in transmutationem suorum, hoc est, philosophicorum metallorum: vt sub æquiuocatione, tantus medicinæ thesaurus ignarum lateret vulgus. Interim tamen vix docti medici, qui philosophiæ professionem faciebant non exiguam, id potuerunt intelligere: donec Aureolus Theophrastus Paracelsus, Doctor vtriusque medicinæ, vir Heluetius & nobilis, diuino magis quàm humano ingenio, tum longinquis peregrinationib⁹, doctorum etiam vbique locorum consortio, rem omnem detexisset: eamque libris innumeris in gratiam doctorum virorum, & vtilitatem communem propalasset, Germanicè potissimùm, vt & illis copiam faceret, qui latini sermonis expertes erant. Huius ego liberalitatem sequutus præceptoris, apertiùs fortassis de hac re tractare volui. cuperẽ enim alios per me tantum proficere quantum ego per

ipsum,

ipſum. Nunc reſtat, vt de mediis mineralibus, ſuis correſpondentibus extremis, loquar, veluti ſunt omnes marchaſitæ. Reperitur aurea marchaſita, argentea, ſtannea, plumbeaque (hanc antimonium vel Stibium puto) quas vidi, reliqua mihi adhuc ignotæ ſunt, vt cuprea, ferreaq́;. Sunt & magneſia, tucia, auripigmentum, arſenicum, ſalia multa, Alumina, Sulphura, & reliqua id genus ſimilia, quæ magis in tranſmutationem phyſicam faciunt, quàm ad vulgarem illam metamorphoſin philoſophis ſi non ignotam, ſaltē neglectā. Idcirco media dicũtur mineralia, quòd non omnino metallum, nec lapidem omni ex parte referant, ſed cum his affinitatis plurimúm habent. De altero extremorum, nempe lapide, ſpecialiter tractare ſuperuacaneum foret, cùm de hoc apud Plinium, Albertum magnum, ac reliquos probatiſſimos authores abundè ſatis tractatum ſit. Hoc ſolum decet pro inſtituto me dicere, quid inter metallum, & lapidem ſit differentiæ: hic ſcilicet, nec liqueſcit, nec malleo ductilis exiſtit, illud verò ſub malleo tractabile eſt, & igne liquabile. Media tamen liqueſcunt, & nō producuntur, ſed diſſiliunt in fragmenta, quo lapidem referunt, liqueſcentia verò metallum.

De vegetabilibus. CAP. X.

VEgetabilia dicuntur, quæ per fixam radicem á terra nutrimentum ſumunt. Hæc ſunt trilicia, nempe herbalia, quæ vegetabilia ſunt, vl-

tra annum vel pauló plus in terra non aſſeruata, ſed arefactis foliis, ac ſtipitibus, per ſeminis in terram demiſſi putrefactionem, á natura propagantur. Arboralia vegetabilia ſunt maxima, quæ per ſolidas radices in truncos ramoſque ſolidos aſſurgunt, & in plurimos annos aſſeruantur. Plantalia vegetabilia ſunt inter hæc media, herbis maiora, ſed arboribus valde minora, formam tamen vtriuſque referentia: diutiùs herbis vireſcunt, & aſſeruantur, citiùs quidem arboribus intereunt. Sed quia hæc Philoſophis omnibus quantumuis mediocribus nota ſunt, obiter pertranſeunda putaui: hoc ſolo notato, quòd prout animantibus alimentum, non ſecus à ſua corrumpente materia per artem repurgata medicamentum exhibent. Nam impeditur potentia formæ, per materiam illius actionem cohibentem. Meliùs erit hanc extra ſtomachum ſeparare, quàm in ægrotãtis ſtomacho, iam ſatis ad hanc ſeparationem faciendam debili. Verùm ſi alimẽto debeant eſſe, cum corpore ſunt exhibenda: nam partes corporis generaliores, vtpote liquor, ſulphur, & balſamum naturalia, quodlibet ſuo ſimili nutriri debet. Exceſſus enim & defectus intemperiem cauſantes, oportet ſuo contrario, temperato ſcilicet, ad æqualitatem reduci: quod medico diligentiſſimé conſiderandum eſt tam in præparandis vegetalibus medicamentis quàm ex animantium partibus tractis.

De ani-

De animalibus. CAP. XI.

ANimantia ſunt corpora, quæ per ſe mota naturaliter, ore nutrimentum ſumunt. Chymici non fruſtrà motum in naturalibus triplicem conſiderant, Corrumpentem, generantem, & animantem. Philoſophi motum aut per ſe, vel per accidens dicunt fieri. Qui per ſe fit, eſt naturalis, cauſans, vt primi mobilis, & Zodiaci, vel cauſatus, vt rerum ad generationem & curruptionem. Qui per accidens ſiue locaciter fit motus, eſt rectilineus vel curuilineus. Ractilineus, eſt perpendicularis, obliquus, vel tranſuerſus. Perpendicularis, ſurſum, vel deorſum latus. Curuilineus, circularis eſt, vel flexus. Circularis, voluens, vel rotatus. Non eſt inanis motuum in hac arte cognitio, ſed quia hæc ad Philophum pertinent, ac Geometram, qualem oportet chymiſtam fore, de his hactenus dictum ſit. Cum vegetabilibus hoc habent animalia commune, quòd alimentum in vegetationem vtraque ſumant, hæc ore, radice quidem illa, quæ ſenſibus rurſus inferiora ſunt animantibus. Animantium tria ſunt genera, reptilium in terra, volatilium in aëre, & natatilium ſub aquis. Brutorum animalium duplex eſt animæ motus; vegetatiuus, & ſenſitiuus. Hominis animæ triplex motus habetur, nam ad præcedentes duos accedit motus animæ rationalis, qui perpetuus eſt.

LIBER SECVNDVS.

De Chymistica praxi CAP. I.

POstquam theoricè de chymistica tractatum est arte, quantũ fas est, restat nunc experimẽto probare, vel sensu, quod imaginatione siue intellectu chymista potest assequi. Praxis chymistarum, est eorum quæ Philosophus certis nostisque philosophiæ rationibus, & intellectu, circa rerum naturalium latentes formas fuit assequutus, ex occultis manifesta demonstratio sensualiter facta. Solis enim authorum scriptis ita standum esse non existimo, quin si quid potioris experimentum docuerit, anteponendum non sit opinionibus eorum, quos sæpenumerò de rebus penitus non introspectis asserere iudicareq́ue contingit ea, quæ sibimet minimé constant. Artificium chymisticum circa tria potissimùm versatur, vtpote locum, instrumentum, & operationem. Locus duplex est, fornacum scilicet, ac vasorum continentium ipsam materiam. Instrumentum etiam duplum, vt ignis corrumpens, & ignis generans. Pariter & operatio dupla, Solutio & congelatio.

De loco Chymistico. CAP. II.

FOrnax ipsa, vel vas materiam continens, chymistis habetur proprius locus. Fornaces diuersis artificibus variæ sunt, & vasa pro cuiusuis ar-

arbritrio diuersimodè formata. Verùm secundùm tres motus perpendiculares, nempe sursum, deorsum, & lateraliter latum, triplicem & vnicam priori loco ponemus fornacem nunquam antehac visam: qua tres operationes diuersæ fieri possunt, vnico tantùm igne corrumpente. s. deinceps alteram (quam accidiæ vocarunt) ponemus: hac etiam operationes quatuor absoluuntur, igne pariter uno generante.

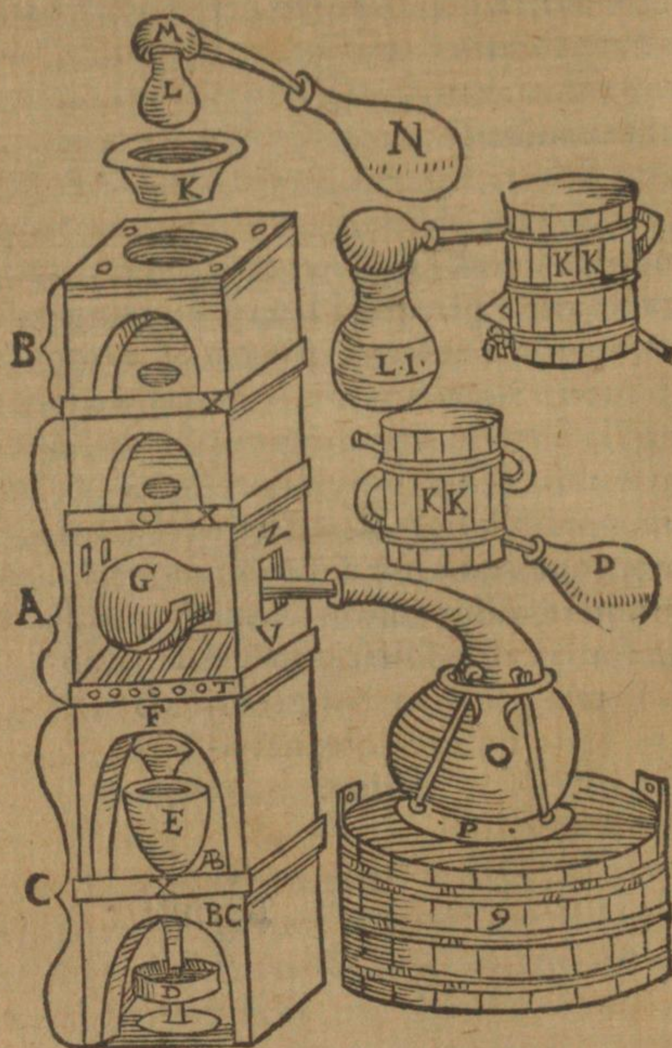
De fornacis triplicis structura. CAP. III.

OPeræprecium fuerit, huiusmodi fornacis egregiæ structuram demonstrare, priusquam ad operationes ventum sit. Erigantur muri duo, lateribus constructi iacentibus, abinuicem interuallo cubitali distantes, sesquipedalis altitudinis & eiusdem latitudinis: quales litera B. notatos videre licet. Ab vno ad alterum murum, quatuor ferramenta protendantur per transuersum, quibus lateres primùm solarium conficientes sustentati sint, quod R. litera designatum est. In medio dicti solarii foramen relinquatur apertum, & rotundum, latitudine quatuor digitorum, per quod inferiùs promineat collum inuersæ cucurbitę terreæ sine fundo, basim in collo foratam habentis, &c. signatæ per literam E. quæ possit obstrui cooperculo acuminato, litera F. notato. Super huiusmodi basim, tres muri vel oppositi duo lateribus lateraliter erectis, vel iacen-

tibus extruendi ſunt, altitudine cubitali, ſe mutuò contingentes aut reſpicientes ad angulos rectos. Super hos muros alia ferramenta ſeriatim collocanda ſunt, vt ab vno ad aliud latitudo digitalis ſit intermedia, hæc vicem ſupplebunt craticulæ fornaci mediæ, prout litera notatur V. Iam fornacem habemus extructam deſcenſoriam, & vas etiam dicetur deſcenſorium. Super hanc craticulam alios tres muros prioribus ſimiles oportet erigere, hoc ſolo mutato, quòd poſtquam muri pro media parte fuerint erecti, curuum ferramentum oppoſitis muris inſerendum eſt, quod cucurbitam terream ſupra craticulam teneat ſuſpenſam, & in muro medio foramen, per quod collum cucurbitæ promineat, relinquendum, quod charactere Z. notatum videtur. Poſtquam cucurbita fuerit in fornace collocata, latus quod apertum manſerat ad imponendum cucurbitam, obſtrui poterit vno atque altero foramine relicto, vel pluribus, per quæ carbones rude ferrea moueri poſſint. Super hos muros iterum quatuor alia ferramenta locanda ſunt, ſuper quæ lateres baſim cōficiant in medio foratam ore rotundo, per quod carbones immitti poſſint, & deinceps debet illud foramen obſtrui latere tamen amouibili: dicta baſis per X. literam nobis deſignatur, & foramen per I. literam. Iterum ſuper eam baſim, murum vnius lateris latitudine ſurgentem ædificato, relicto tamen

men

men oſtiolo, H. litera ſignato, per quod carbones in dictum foramen immittantur. Super hunc murum, aliam baſim perforatam priori ſimilem omnino conſtruere decet. Sic fornax reuerberatoria perficitur, A. litera & arcu notata. Poſtremò, ſuper hanc baſim, iterum quatuor muros altitudine cubitali ſurgentes extruemus, relicto tamen oſtiolo, per quod later à ſupremæ baſis foramine poſſit auferri, pariter & admoueri cum libuerit. Super hos muros in orificio fornacis, argilla fingemus rotundum labium, quod vas terreum vel cupreum excipiat (hoc cupellam vocant nonnolli) per K, literam ſignatum, & quatuor conis, quatuor digito foramina facienda ſunt, quæ poſſint obſtrui reſerarique: ſic habetur fornax aſcenſoria litera B, & arcu notata, per quam temperabimus nobis calores neceſſarios.

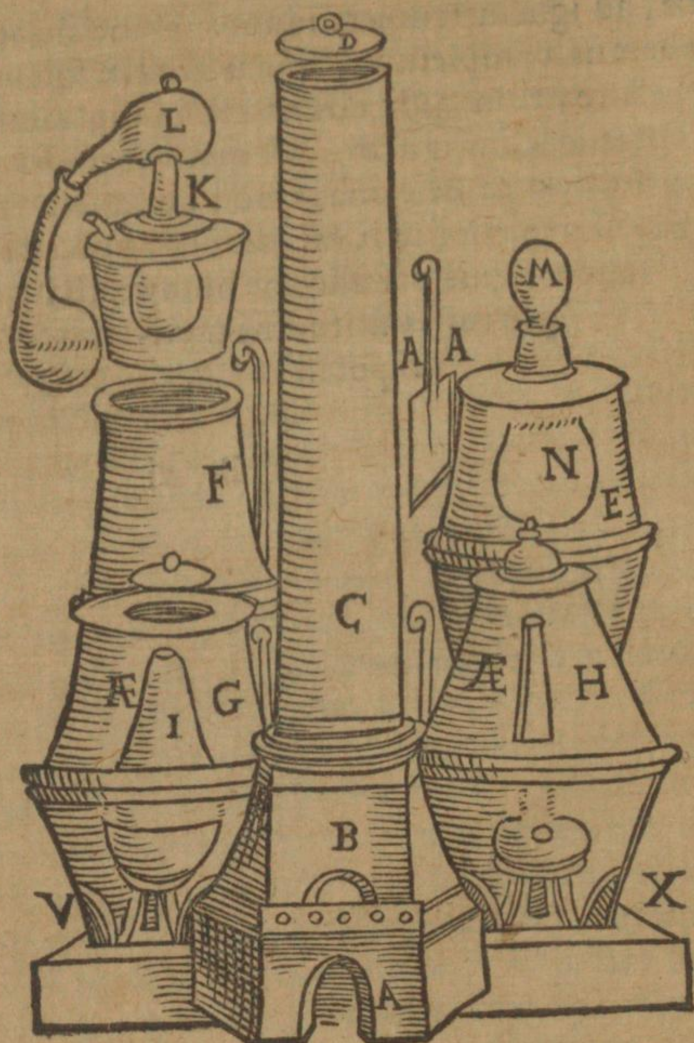
De al-

De alterius furni structura, quem acediæ vocant. CAP. IIII.

QVatuor lateres lateraliter erigendi ſunt in quadrum, vt ſe mutuò non contingant, ad interuallum quatuor digitorum, ſed ab vno latere duo fragmenta ſufficiant ad angulos ita poſita, quòd inter illa vacuus ſit locus hoſtiolo, per quod cineres eximi queant. Super hoc ſtructum, bacillos ferreos collocabimus in modum craticulæ, ſic primam concamerationem extruxerimus, per A, notatam. Super hanc craticulam ſimiles ſtruemus muros, ſed altitudine duplices, hoc eſt, duobus lapidibus altos, relicto hoſtiolo, per quod carbones ferro commoueri poſſint: quod litera B, notatum eſt. Inferioris cameræ quatuor anguli claudendi ſunt, ſuperioris verò concamerationis relinquendi ſunt aperti, per quæ foramina calor furnos laterales ſubintrare valeat. Hoſtiola quatuor hæc ferreæ claudent ſpatulæ, literis A A. ſignatæ, quæ ſubleuari poſſint ac deprimi. Super hunc furnum, turriculam terream, vel cupream potius, latiorem inferius quàm ſuperius, litera C, notatam, erigemus, quæ cooperculo terreo poſſit occludi litera D, ſignato, poſtquam carbonibus ad ſummum fuerit impleta turris. In ſuperiorem concamerationem prunas aliquot accenſas ponemus, qui-

bus & recentes accendantur carbones, ſic fiet vt ſucceſſiuè tota turricula per integrum diem vacuetur, & interim tamen ignem nobis continuum ſubminiſtret. Cùm viderimus carbones deficere, turrim iterum replebimus vt prius: Hoc artificio poterit ignis extrui continuus ad aliquot horas. Ad quatuor dicti furni latera, quatuor alii furni coaptentur, E, H, G, & F, deſignati, qui, duabus ſinguli conchis fictilibus inuerſis, & ad labia ſe mutuò contingentibus, ſtructi ſint, ita quòd ſuperiorum concharum tres, fundam habeant perforatum rotundis foraminibus ſex aut ſeptem digitos per diametrum latis. Quarti furni concha ſuperior F, notata, fundum exciſſum omnino habeat, vt balneum maris cum cucurbita per K, & L, ſignata literas, intret. Conchæ ſuperiores omnes foraminibus, per quæ cicer intrare valeat, perforentur, vt A, B, notatum eſt literis. Concharum inferiorum quælibet, habeat à latere prope fundum hoſtiolum exciſſum, quatuor digitorum latitudine, ſed altitudine ſex aut ſeptem. Quatuor hæc hoſtiola, quatuor inferioris fornacis mediæ foraminibus reſpondeant ex diametro, ita quòd ſpatulæ ferreæ ſupradictæ poſſint inter hæc inſeri, liberè tamen, vt ſubleuari queant ac demitti, cùm claudere vel aperire fuerit opus,

pus, ad ignem temperandum. Nunc furnum habemus completum, quem acediæ ſolemus appellare, tum quia tardus eſt in operando, propter lentum ignem, vel quòd fortaſſis pigris arrideat ea de cauſa, quòd poſtquam turricula C, repleta fuerit carbonibus, non eſt curandus ignis per aliquot horas: quòd pro turris altitudine metiri poteſt.

De va-

De vasis. CAP. V.

VAsa, non instrumenta chymistica, sed materię substantiæque locum alterum, post fornaces, existimo: non secus ac natura terræ globo, & cauernis loco vasorum fruitur in decoctione vel generatione mineralium: pariter & in animalibus matrice, vasis instar, & vtero vice fornacis. Sunt enim vasa chymistarum, partim ex vitro, vel figulorum compactissima terra, partim ex cupro vel aliis purioribus confecta metallis quorum formam suprà videre licet, vbi fornaces delineauimus.

De Chymistarum instrumento. CAP. VI.

CHymistarum, vt etiam naturæ, proprium instrumentum est ignis, qui penes artifices tripliciter consideratur. Est enim ignis, externus aut internus. Externus ignis est, aut violentus, aut per tres gradus temperatus, vel naturali similis remisissimus, qualem sibi natura in generatione rerum vsurpat. Internus ignis, cuilibet substantiæ proprius est, & naturaliter insitus, cuius etiam chymista rationem habeat oportet. Vtuntur igne violento chymistæ, vel inter calcinandum, vel sicciora sublimandum, aut metalla liquandum. Igne temperato per gradus inter destillandum, tam ascensorié, quàm descensoriè. Naturali simili, dum putrefaciunt, digerunt, congelant, vel circulatoriè fixant. Operationes istæ sepuenti capitulo definiuntur.

De operatione. CAP. VII.

OPeratio dicitur manuum & instrumentorum, ad rem chymicam exequendam, applicatio. Chymisticum opus duplum est, vtpote, Solutio, & congelatio. Solutio corporis est calcinatio. Congelatio, spiritus est in vaporem acti condensatio. Solutio variis modis, pro ipsius artificiis arbitrio, solet fieri, per se, vel cum sibi socia specie, congelatione scilicet. Per se fit, quando corpus aliquod in vas fictile reconditum, per sui spiritus exhalationem non retentam, friatur in calcem aridissimam. Solet etiam hæc fieri iacente in olla testacea, semper agitata materia, donec siccetur in pnluerem. Solutio quidem & congelatio simul fiunt, cum aliquod corpus in terrea cucurbita fictili positum, aut vitrea, siccatur, vapore per galeam rostratam vitream sic retento, quòd spiritus in aërem solutus, ac iterum in aqueũ corpus congelatus, submisso vase recipiatur etiam vitreo. Hac ratione soluitur corpus terreum in calcem, & aqueum in spiritum aëreum, qui rursus in aqueum corpus cõgelatur, vnica tantùm operatione, quam vulgus destillationem vocat: Philosophus propriè separationem dicit. Potest etiam fieri solutio simul unà cum congelatione, per clausum vas reuerberatoriũ, duobus vasis fictilibus ingenti luto cõglutinatis, ne respirare valeat materia per fornacem reuerberatoriam id sublimationem appel-

lare

lare solent. Est & alia solutionis species per se facta quam putrefactionem vocant, quando corpus siccum sua rursus aspersum aqua plurima, duplice cucurbita clauditur, & in acediæ furno ponitur. Quòd si corpus aqua pauca fuerit imbutum, vel saltem pauciore, per idem artificium congelabitur: humidum vincente sicco, tunc dicetur congelatio per se facta. In balneo Mariæ vel maris fit solutio, quæ putrefactio dici potest, in vase duplice super vaporem suspenso, vel in aqua tantùm ad medietatem eius merso, circumquaque tamen in vapore clauso. Postrema solutionis per se factæ species, & pulcherrima, fit, dum humidum sæpius destillatione rectificatũ, & rarefactum, in duplici vase vitreo, vel pellicano reconditum, suprema parte vasis extra furnũ eminente, lento quidem igne, tamdiu sollicitatur, donec ampliùs non ascendat aliquis vapor, sed in fundo maneat fixus, quam operationem solent circulationem, spiritusque fixationem appellare. Rectificatio nihil aliud est (vt supra patet) quám destillationum iteratio, vitreis organis facta. Sunt etiam quæ nullo fiunt igne solutiones, vt calcinatorum puluerum, salium, & aliorum super marmor vel tabulam vitream in penario plurimùm humido, vel in manica Hippocratis linea positorum subiecto vase liquorem excipiente.

LIBER TERTIVS.

De Chymistico operatorio. CAP. I.

Præcedenti tractatu definiuimus operationes chymistarum, hoc autem illas deducemus in actum: in quantum venerint in vsum rei medicæ. Non est enim institutum nostrum, singulatim ea tractare quæ ab aliis olim scripta sunt: potiùs conabimur quasdam generales operandi vias proponere studiosis, quibus omnes præparationes physicarum medicinarum facilimè possint apprehendere. Quapropter vsum triplicis fornacis demonstrantes, docebimus tres mundi partes, vtpote vegetabilem, mineralem, & animalem, destillare, nec non in medicinam physicam præparare. Pro parte minerali sumemus vitriolum Romanum, quod in oleum præparabimus, in fornace media reuerberatoria, & eodem igne destillabitur vinum in quintam essentiam, suprema fornace, infima descensoria, solidiores animalium partes in oleum & aquam vertentur. Has tres operationes quicunque ritè nouerit, ex demonstratione quam facimus, imitari: nihil est quod veniat in eius mentem, de quo desponde-at animum se præparare non posse physica ratione, non empirica. Hoc dico, vt videatur ab omnibus quænam sit differentia inter physicas præparationes & empiricas. Decet enim verè physicum hominem sua præparare indiuidua (phar-

(pharmacopolis Simplicia dicta) sine cuiusuis alterius rei mixtura vel additione quæ præparandæ rei naturam immutet: Demum poterit huiusmodi succos vel pulueres, ita per se priùs repurgatos, in medicinam, si velit, miscere vel temperare: sed quantò simplicior medicina fuerit, tantò vehementior. Nec est quod nos terreat, aliquos medicos olim scripsisse, medicinas simplices interimere, cum ipsi aliter vtantur illo vocabulo (simplex) quàm chymistæ. Dicunt medici Reubararum fore simplex, chymici autem asserunt esse compositum, quod etiam arte docent & experimento, nõ solis verbis. Empirici verò dum physicos imitari conantur absq; notitia physices, non possunt assequi plærunque quod optant: quaproptar cogũtur corpora miscere corporibus ante præparationem, & illa preparare simul. Non tamen inficias ibo, chymistas corpora physico modo miscere Spiritibus, vt similia similibus alliciant, quo facto, corpora tanquã inepta prorsus ad medicinam, reiiciunt. Excellentius quid faciũt, spiritus hac ratione mixtos ab inuicem subtilissima via separant. Nunc ad rem deueniamus, & vitriolum in oleũ ita vertamus, vt medicamentũ sit optimum ac simplicissimum.

De vitrioli præparatione in oleum simplex. CAP. II.

VItrioli Romani vel Hungarici pondera sumito terna, vel quaterna, quæ in olla fictili, for-

tem ignem ſuſtinente, recondita, prunis ardentibus crementur, donec quicquid humoris continuerit, exhalet. Sed potiùs deſtillabis omnẽ humorem, ad ſeruandũ ſpiritum, vt infrà dicetur. Cùm videris duram maſſam in fundo vaſis, prunas accenſas in & circum ollam iniicias: hoc modo calcinabis illud in maſſam valde rubicũdam. Tandem eximatur ab igne, frangatur olla, maſſaq; contundatur in puluerem, quem in cucurbitam longi colli fictilem ea terra compactã, qua ſolent aurifabrorũ vrceoli fuſorii cõfici, ponito, duabus tertiis vaſis vacuis remanentibus. Ollam priùs tamen luto munitam tranſuerſo locabis ſitu, prout in media fornace reuerberatoria delineatũ videtur, & litera G, notatur. Collo prominenti coaptetur vas vitreũ O, litera deſignatum (quod retortam vocant) in aqua frigida ſitum & annulo plumbeo merſum, ne vacuũ ſubleuetur aqua. Commiſſuræ luto forti muniendę ſunt, ne reſpirent. Deinceps excitandus eſt ignis ſub cucurbita, ſenſim etiam augendus per gradus quatuor, quorũ quilibet ſit horarum 2. donec prunis ardentibus omnino ſit ſepulta. Tamdiu continuandus eſt ignis ille violentus, donec retorta, quæ prius repleta ſpiritibus obſcura fuerat, nunc ſenſim clareſcat, vt intus videatur quid cõtineat. Hoc percepto, ceſſandum eſt, & igne per ſe conſumto, ſeparetur vas recipiens, & quicquid olei continuerit eximatur, vitro ſolido reconditum,

opti-

optimaque cera factitia clausum seruetur ad vsum. Huiusmodi ceram conficiendi modum habebis à Philippo Vlstadio, libro quem Cœlū Philosophorum inscripsit. Notandum est, ne cucurbitę terreę lędantur igne, vel fissurā quantumuis exiguā contrahant, aliâs oleum perdetur ac opera, quapropter curandum est, eas ex optima terra confici. Exiccandum est etiam calchantum, aut vitriolum peroptimè priusquam destilletur, aliter oleum erit multo phlegmate perfusum: hoc tamen balneo Mariæ poterit auferri per destillationem, sic remanebit oleum purum in fundo vasis, aqua sursum ascendente. Hoc oleum paucis adhuc est notum, quia veteres illud præparandi modum celauerunt multis ægnimatibus, & tanquam arcanum secretissimum summo silentio deuouerunt. Summis laudibus vires, eius etiam supra vini quintā essentiam, extollunt, non secus ac istam, dicunt illud omnium tum corporum, tum spirituum, quibus adiunctum fuerit, vires ad se trahere. Hinc fit quod ab his, qui generalem eius potentiam sunt experti, soleat in curam ad omnes morbos assumi: restricta quidem eius vniuersalitate, per alicuius particularē formam, ut aquæ destillatæ, vel olei corporum, quæ sciunt medici morbis mederi posse. Verū, ne quippiā ad huius excellentissimi medicaminis reuelationē omisisse videar, aliquot eius vires enarrabo: poterit inde quiuis, qui rei medicinæ gna-

rus fuerit,alias eius excogitare virtutes. Cum aqua ſampſuchi,bugloſſi,vel meliſſę capitis dolores,& vertiginem curat. Cum aqua roſacia febrim continuam. Cum aqua fumariæ,myrobalanis quoque conditis, malam ſcabiem. Cum aqua acori, vel fœniculi, reſtituit memoriam labilem. Cum aqua endiuiæ, renouat hominem alteratum. Cum vino maluatico, per octo dies adhibitum, obſtructionibus prodeſt. Calculum pellit,& ſanguinem purificat. Cum aqua plantaginis,fluxum reſtringit ventris.Cum aqua agreſtæ, curat omnes morbos, poſt euacuatum corpus.Cum aqua vitæ,corpus purgat. Cum ſemine lactucæ, ſomnum excitat,vel cum ſemine papaueris. Cum aqua nympheæ, rabiem & inſaniam. Cum aqua abſinthii, venenoſos morſus. Cum aqua bugloſſi vel boraginis, melancholiam pellit.Cum aqua abſinthii,ſanat apoſtemata & hydropem. Cum aqua mentaſtri,ſaluiæ, vel hyſſopi, paralyſin curat. Cum aqua cydoniorum,vomitum reſtringit. Cum aqua rutæ agreſtis, lethargiam. Cum aqua raphani,& tribuli marini, pellit calculum, & obſtructos renes aperit. Cum aqua rutæ, colicam curat. Cum aqua fœniculi, omnem oculorum debilitatem corroborat.Cum aqua trifolii,diverſos morbos internos. Cum aqua plantaginis vel burſæ paſtoris, vomitum in phlegmatico reſtringit. Cum aqua ſaluię,ſpaſmum ſanat.Cum aqua adianti & hyſ-

ſopi,

ſopi, catharrum, & tuſſim. Cum aqua baſiliconis, tremulos. Cum aqua plantaginis, morbum lateralem. Cum aqua capillorum veneris, pleureſin. Cum aqua menthæ, ſtomachi debilitatem. Cum tamarindis, lieni prodeſt. Si cum felle bouis illinatur, confert membris reſolutis: & generaliter omnibus morbis, dum illis adiungantur ea quæ morbum eiuſmodi pellunt. Doſis eius eſt, vt robuſtis octo guttæ, quatuor mediocribus, debilibus verò tres, adminiſtres cũ prædictis, imperando ſudorem, & quòd ad quatuor horas poſtea non edatur, nec bibatur, niſi debilitatis cauſa fiat.

De præparatione quintæ eſſentiæ vini. CAP. III.

CVcurbitam cupream L. L. vino rubeo fortiſſimo, vel albo vſque ad tertiam vel mediam partem imbutam, galeaque ſua roſtrata cuprea coopertam, atque lutatam, tripoti ſuperimponas in fornacem aſcenſoriam. Roſtro galeæ ſerpentinam cum refrigerio K.K. coaptabis, vt in ſerpentinæ tubum galeæ tubus intret. Commiſſuram cura, ne reſpiret vini ſpiritus. Extremitati ſerpētinę vas applicabis vitreũ excipiens aquam. Eodē igne quo deſtillatur oleũ vitrioli, deſtillabitur in fornace ſuprema: hoc ſolo notato, quòd ſi calor æquo fuerit vehemētior, occludatur foramen ſub tripode fruſto lateritio: quod ſi adhuc ſit

calor vehemens, luto muniatur later occludens ad commissuras: si fortè iusto sit violẽtior ignis, ponatur curbita cuprea vinum continens in cupellam terream K. cineribus plenam: si leuiorem calorem velis, duas cupellas vnam in alteram posito, leuissimum habebis ignem, cùm in fundo fornacis ascensoriæ cineres ad duos digitos latos posueris: hac via tibi poteris calorem administrare pro arbitrio temperatum. Cùm vini bona pars in vas submissum per serpentinam transierit, amoue, subiecto nouo recipiente vacuo: vbi iam parum acceperis aquæ, gusta num adhuc ardens sit spiritus, sin minùs, serpentinam à galea separabis, & cucurbitam extrahes de fornace, galeam à corpore cucurbitæ semouendo: feces in cucurbita manentes euacuato, recensque vinum imponito. Demum cucurbitæ serpentinam vt prius applicato, refrigeratorium quoque recenti aqua frigida repleto, in omnibus & per omnia sicut priùs facito, donec magnam copiam ardentis aquæ congregaueris: de qua nõ aliter facies, quàm de vino fecisti, destillando per serpentinam bis, & demum per organa vitrea ter, hoc modo. Postquam ardens aqua tota per cupreum vas transierit, illam in cucurbitam vitream L, cum galea sua M, & in suo recipiente N, in cupellam terream, cineribus plenam K, ponito, destillatoque ter vel quater, ac toties, donec accensa comburatur omnino, phlegmate nullo relicto. Aquam arden-

tem eo modo rectificatam in pellicano, vel duplice vaſe, poteris in quintam eſſentiam conuertere circulando, prout oſtendetur cùm vſum acedioſi furni demonſtrabimus.

De oleorum deſtillatione per deſcenſum, ex animalium partibus, & ſolidioribus, vt lignis aliiſque. CAP. IIII.

QVorumuis animalium oſſa, lignorum, vt guaiaci, iuniperi, & baccarum eius, hederæ, fraxini, reliquorum quoq; ſolidorum fragmenta ponas in cucurbitam terream inuerſam E, ſuo cooperculo F, etiam terreo clauſam, atque lutatam, cineribusq; ſepultam, vt non videatur: ſed cineres duobus digitis latis ſuperemineant. Subiecto vaſe D, liquorem excipias eodem igne fornacis mediæ. Quòd ſi minus vehemens calor ille fuerit, cinerũ plus addas ſuper cucurbitam, ſi minor ſit calor quàm deceat, detegatur olla, cineres amouendo rude ferrea. Ecce iam habes omnes deſtillationes, quæ hac in arte chymiſtica requirũtur, & vnica fornace tres diuerſas operationes, etiam vnico tantum igne perfeciſti. Quòd ſi velis, poteris quãlibet fornacẽ ſeorſim extruere, ſub eadem forma, quam in triplici fornace vides.

Vſus acedioſi furni. CAP. V.

PRimo laterali furno E, quemcunque liquorem deſtillatum & rectificatum circulare poſſumus, & in quintam eſſentiam conuertere, vt

nunc de vini quinta dicetur eſſentia. Rectificatam aquam ardentem in duplici vaſe M, N, ad medietatem, vel tertiam partem pleno, reconde, tum vaſorum priùs commiſſura lutata, cucurbitam hanc in balneo maris, vaſe cupreo ſ. aqua pleno, pones, & calore medii furni, permitte vapores toties aſcendere deſcendereq́ue, donec quieſcant, & fixetur ſpiritus ille, nulliſque vaporibus amplius galeam impleat, ſed in fundo maneat mirum in modum clarus & odorus, omnem odoris ſuauitatem excedens.

Secundo furno laterali, deſtillari poteſt quicquid indiguerit igne lento, cucurbita vitrea K, cooperta ſua galea L roſtrata ſigillatáque, balneo Mariæ, vel cupella cuprea cineribus impleta T.

In tertio laterali furno G, poterimus putrefacere materiam aliquam, vt deſtillationi eparationiq́ue ſit obedientior, cucurbita vitrea I, luto forti (quod ſapientiæ dicunt) obſtructa, ſuper tria pinnacidia terrea ſicca locata ſic, vt fundum non attingat, ſed tribus vel quatuor digitis latis ab eo ſuſtentetur in altum.

Quarto laterali furno H, poterimus vel ſpiritus paucos in ſuam terram figere, vel congelare, vel terram paucam multo liquore ſoluere, phiala longi colli ſuper pinnacidia terrea locataO, ſicut prius de tertio dictum eſt furno. Hoc ſolo notato, quòd tertius furnus & quartus his operationibus aſſumpti, ſuperius tegi debeant, & etiam

am hostiola V, X, exteriùs obstrui, relicto foramine A B, paruo superiùs à latere furni, vasaque sint omnino conclusa. Alterum nunc habes furnum, quo poterint operationes quatuor absolui, per vnicum ignem continuum, & pro tuo arbitrio temperatum registris, hoc est, spatulis ferreis A A, quibus obstruuntur hostiola interiora, subleuando vel deprimendo, iam ad tertiam hostiolorum partem, nunc ad duas tertias, vltimò totum aperitur hostiolum: sic habebis ignem in temperamento primi, secundi, tertiique graduum.

De quintæ essentiæ viribus in genere. CAP. VI.

MIrum est & incredibile vulgo, quòd vini spiritus à suo corpore tractus, & separatus omnino, per continuũ circulationis motum, potestatẽ habeat extrahendi quosuis alios spiritus à suis corporibus, tam vegetabilibus, quàm mineralibus ac animalib⁹, per solam infusionem. Verùm Philosophi chymistæ nihil verius, & experimento magis comprobatũ habent, quám quód actiua separata à suis passiuis, agunt in quoduis compositum, & illud per spiritus agentis acuitatem soluunt, ab eoque spiritum segregant per symbolisationem: quoniam similia similibus attrahuntur nõ impeditis, & spiritus appetit natura propria liberari á vinculis corporeis, ac ad suũ originem redire, vel sibi simili copulari. Quapro-

pter mirandum non est, si quinta vini virtus & essentia prima, rerum omnium infusarum in ea vires attrahat, & ab elementis disgreget, solutione vinculi naturalis, spiritibus per appetitum & actionem passiua superantibus. Quod igitur superiùs de chalcanti spiritu dictum est, hîc etiam conuenire peroptimè videtur. Quid igitur aliud medico restat? præterquam simplicium (vt dicunt) naturam considerare, pariter & mineralium ac animalium vires & potestates, & eas á suis corporibus separare, patientibùsque pro morbi ratione cuiusuis administrare. Non est quò hîc medicinam doceam, sed chymisticam artem, eos qui melioribus delectantur artibus quám de medicamentorum præparationibus nonnullis traditæ sunt.

De metallorum destillatione simplici.
CAP. VII.

OMnes ferè Chymistæ docent metalla destillare, nonnulli cum aceto sæpiùs destillato, vel acuto lixiuio: plærique cum aquis vel succis ex acuentibus tractis. Verùm ego nunc modum ostendam, quæuis destillandi metalla sine mixtione, sed per se, quod à nullo huc vsque traditum fuisse puto, vel saltem si fuerit, me nunquam legisse memini. Omne quod igne consumitur metallum, euaporatione destillabitur,

per se positum fuerit in bocia, vel cucurbita terrea, galea rostrata, lutoque forti conclusa, per ignem liquefactionis, modò longissimo tempore teneatur in eadem liquatione: vapor omnis per galeam retentus congelabitur in ea, hinc demittetur in vas subiectum humorem recipiens, corpore metalli friato. Quod campanarum, & tormentorum bellicorum fusoribus euenire solet, nobis testatur metallum euaporatione consumi: nam postquam liquefactum est, si longam traxerint moram priusquam affundatur, quandoque pondere diminuetur, vt non sufficiat operi medio, quod priùs tamen superabundarat, si mox fuisset effusum. Non est aspernenda metallorum hæc destillandi ratio, sed diligentissimè notanda, quia ad aliud melius opus vsui potest aliquando venire, si pis.

De eorum destillatione quæ succo plurimùm abundant. CAP. VIII.

SVperiús diximus quî debeant arida, minúsque succosa per descensum destillari; nunc de is quæ succi plena sunt disseremus. Hæc enim ntrario modo (quia faciliùs aliis attolluntur) r ascensum destillanda sunt, organis vitreis, l saltem terreis intus vitreatis, & non cupreis plumbeis, nisi postea vitreis rectificētur sæpi- vt de vino destillato suprà dictū est. Quicunq;

liquores metallicis vasis destillati sunt, noxam ex metallo contrahunt, tantò maiorem quantò metallum fuerit minus perfectum. Loquimur de his liquoribus, quæ intra corpus administrari debent ægris. Non est quòd cauillator obtrudat, nos nunc laudare, nunc improbare metalla. Reprobamus. n. venenum existēs in imperfectione metalli, sed balsamum quo metallū diutissimè conseruatur illęsum ab interno & externo veneno, cōprobamus. Quid si malignis aliud masticatu durius adferam? vtpote balsamo veneni venenum pelli, non veneno, quia betæ sunt labiis eorum insuetæ, nasum & linguam in me torquebunt? propterea non deterrebunt animum ab instituto, quin probos viros, & studiosos participes faciam eorum, quæ dedit altissimus luminum dispensator. Sed quia de metallis abundè satis dictum est iis, qui mentem habent & ingenium, ad ea reuertar, quæ præsenti capitulo tractare proposui. Radices igitur, frondes, flores, fructus & id genus similia, quæ molliora sunt, item animalium sanguis, & carnes, minutim conscissa vel contusa (& si velis, eorum succus expressus) in cucurbita vitrea posita, cum galea rostrata, recipienteque, destillentur in balneo Mariæ, vel in cineribus, lento prius igne primi gradus, vt inter vnam atque alteram guttulas, viginti quatuor calculos numerare queas. Ignem hunc continuabis, donec tuo iudicio videbitur decima

totius

totius liquoris partem aſcendiſſe; tum amouebis recipiens, & euacuatum iterum admouebis: nam ſolet quod phlegmoſum eſt, & nullius valoris in omnibus, præterquam in vino, priùs aſcendere. Mox inde vrgebis ignem, donec ad ſecundum gradum peruenerit, vt interuallum duarum guttarum ſit numerus duodenarius. Hoc igne quinquies tantum liquoris accipies, quantum priùs abſtuliſti phlegmatis, id ſeorſum tanquam rei medicæ magis idoneum, ſerua: nam quod fuerit in cucurbita reliqui, ſolet ignearum virium quid ſecum, & aduſtionis non parum adferre. Tamen, vt curioſis rerum indagatoribus ſatisfactum ſit, progrediar ad extractionem olei ſimplicis, ex quacunque materia. Cucurbitam extrahe de balneo Mariæ priùs infrigidato, ne frangatur vitrum, & panno priùs ſiccata reponatur in cineres. Tandem igne tertii gradus, vt interuallum ſit numerus ternarius, totam aquam attrahe, donec videris eodem igne numerum augeri; tunc igne ad ſummum aucto, videbis liquorem nigrum, in modum olei ſpiſſi, plurimùm aſcendere, qui ſapiet aduſtionem. Poteſt enim hic fœtor, quem ab igne contraxit, per digeſtionem corrigi, hoc modo: Aquas primam & vltimam ad illud oleum affunde, vel ſi velis aquam fontis priùs tamen deſtillatam, & in vaſe putrefactorio I, furno G, vt vas ſit in balneo Mariæ vel maris poſitum, & concluſum, digeratur

per aliquot dies, demum deſtilletur aqua tota in alia cucurbita galeata per balneum Mariæ. Rurſus affundatur alia aqua fontis deſtillata, digeratur, & redeſtilletur: hoc toties reiterari poterit, donec fœtorem amittat oleum, quod ſemper in fundo cucurbitæ reſidet, niſi balneum efferuêre facias vehementer, tum aſcendet olei purior ſubſtantia, quam inſolabis in ampulla vitrea papyro perforata clauſa, vel hyeme per calorem acedioſi furni minimum. Hac via poterit oleum elici ſimpliciſſimum ex qualibet materia. Si verò quidpiam in fundo cucurbitæ reſtiterit, quod per balneum non queat aſcendere, per cineres vrgeatur, & per tubum in refrigeratorio aqua frigida pleno.

De ſeminum, & ſiccorum quorumcumq; deſtillatione. CAP. IX.

POſſunt à ſeminibus recentibus aqua, ſimul & oleum elici, eo modo quem in ſuperiori capitulo deſcripſimus. Verùm à ſiccis oleum extrahitur per vehiculum, id eſt, per aſperſionem alicuius humoris extranei. Solent nonnulli vinum, alii ardentem aquam in vehiculum aſſumere, ſed cùm hæc rei ſubſtantiam immutare videntur, laudo fontanam aquam ad minus bis deſtillatam. Poſtquam ſemina ſicca fuerint in puluerẽ contuſa, puluis aliquantulũ aſpergatur, vt moderatè madefiat in cucurbita vitrea, galea ſua roſtrata cooperta, nõ lutata, vt recenti ſæpe

vehiculo,cum opus fuerit,aſpergi poſſit. Hæc in furno G. vel H. ſuper pinnacidia terrea colloce- tur,vt galea ſola promineat extra furni cooper- culum, & igne lento deſtilletur aqua cum oleo mixta,donec areſiat puluis, tunc iterũ madefiat: ſi verò cum aqua non fluxerit oleum, augeatur ignis,hoc ſæpiùs repetatur, donec cum aqua ni- hil fluxerit olei. Separabis aquã ab oleo per bal- neum Mariæ,aſcendet aqua tota, remanente tã- tùm oleo inferiùs in fundo cucurbitæ, quod re- ctificari poterit per inſolationẽ vel digeſtionẽ,vt dictum eſt ſuperiùs. Conſultum erit,oleum per refrigeratorium aqueum recipere,ad euitandam aduſtionem. Solent etiam aliqui retortis vti vi- treis,vt ſpiritus faciliùs effluat:quoniam non at- tollitur in illis ad tantam altitudinem, quàm in rectis cucurbitis.

Liquorum concretorum deſtillatio.

CAP. X.

Liquores concreti, qui liqueſcunt igne,per ſe deſtillari poſſunt. In genere duplici reperiun- tur,aut vegetabiles,vt gummi ſunt omnis gene- ris,vel minerales,vt gagates & carbo ſubterrane- us:vegetabiles, vt thus, myrra, ladanum, ſtyrax calamita, maſtix, gummi iuniperi, camphora. Trita ponuntur in aquam deſtillatam ſimplicẽ ad infuſionem,ſub terra, loco perquam humido per aliquot dies, & cùm reſoluta fuerint, deſtil- letur prout ſuprà de ſeminibus ſiccis narratũ eſt.

Aliqui vinum addunt vel ardentem aquam, ſed meo iudicio naturam eorũ immutant. Minerales, vt gagares, bitumen, & carbo ſubterraneus, per ſe deſtillari poſſunt in retorta vitrea, luto forti munita ſuper lentum ignem primò, tandem aucto recipiatur liquor. Poſſunt etiam hæc olea per deſcenſum extrahi.

Liquidorum ebullientium deſtillatio.
CAP. XI.

QVædam ſunt deſtillatu difficillima, propter ebullitionem, oportet igitur modum inuenire, quo retineri poſſint horum corpora, ne ſimul cum ſuis ſpiritibus in galeam ſe recipiant. Huius generis ſunt, mel, cera, terebinthina, & reſinæ, quibus in cucurbitã altam poſitis, ſuperimponẽdi ſunt calculi fluuiales parui, qui ſpumam detineant, & ſic igne mediocri procedendum eſt, donec liquores effluant. Solet primus albeſcere, quia phlegmate quodammodo permixtus eſt: ſecundus flaueſcere. Tertius autem rubet, ideo quòd vires habet magis igneas quàm ſecundus. Aliqui fragmenta laterum vel tegularum imponunt, ſed dum oleum ſimplex feciſſe putant, cõpoſitum habent, & laterinum magis, quàm eius, à quo denominatur. Alii frondes arborum iniiciunt, & lingnorum fragmenta, ſed hæc omnia de ſuo videntur quicquam tribuere, quod calculi dicti non faciunt. Hactenus omnes pręparatio-

nes

nes ad rem medicam neceſſarias poſuimus tam exactè, vt neminem ingenio prȩditũ latere poſſit ars præparandi medicinas phyſicas, ex quibuſuis corporibus mixtis, hoc eſt, elementatis, quȩ ſimplicia ſolita ſunt appellari. Nunc autem, vt vnuſquiſq; promtior euadat ex lectura huius opuſculi, tædioſum non erit, philoſophorum tres potiſſimos lapides adiicere, nempe mineralem, vegetabilem, & animalem. Quòd ſub ænigmate titulos eorum poſuerim, factum eſt, non vt lateant, imò potiùs vt ingenioſi lectores, per exercitium, aſſueſcant obſcuris philoſophorum ſcriptis, & ſic in hoc opuſculo reſpondeant vltima primis. Læto igitur animo ſuſcipite lectores optimi, legite, relegite, fiet vt labore veſtro non fruſtremini.

AEnigma facilimum, per quod reuelatus eſt lapis ille medicinalis, & mineralis.

CAP. XII.

VIſitabis interiora terræ, rectificando, inuenies occultum lapidem veram medicinam.

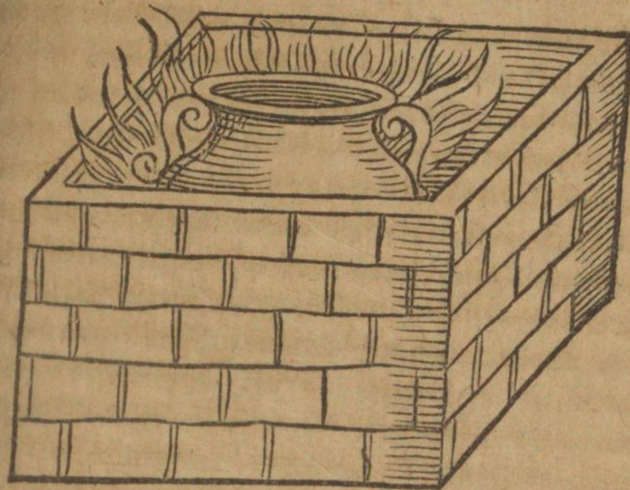
Præparationis modus.

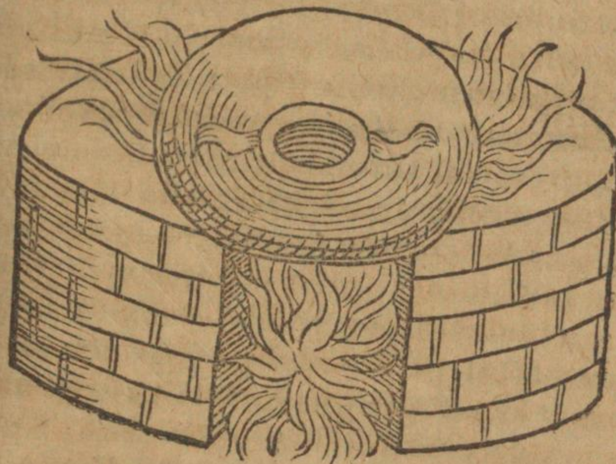
HVius lapidis iam nobis manifeſti libras ſex, in olla fictili hunc in modum calcinabimus. Fornacem ex lateribus coctis ſe mutuò non contingentibus, vno ſuper alterum collocatis, circum ollam extruemus, cuius in medio ſuper fragmentum laterinum collocetur, olla ſuperius aperta, carbonibus quoq; circum ollam accenſis,

& ſucceſſu temporis auctis ad ſupremum vſque fornacis, exſiccetur lapis, donec amplius non fumet: quod mediâ poteſt horulâ fieri. Quo facto, carbones accenſos in ollam iniiciamus, quibus & in medio, ſicut à lateribus, calcinetur optimè quicquid in olla materiæ fuerit. Poſt quartam horæ partem, carbones amouendi ſunt, ſi res accelerationem exigat: ſin minùs, ſinimus per ſe conſumi, donec olla frigeſcat, tandem exemta frangatur. Si non ſatis rubuerit lapis, vel quid piam albi relictum ſit in eo, conteratur in mortario, & puluis in alia olla priori ſimili, iacentéque ſuper prunas accenſas in fornace paulisper immutata (prout videbitur) cocleari, vel rude ferrea ſemper moueatur, donec pro arbitrio ſatis rubeat. Ollarum ſitus, & fornacum formæ ſequuntur alterâ pag.

Hæc verò calcinatio ſolùm fit, vbi res, ad oleum hoc habendum, accelerationem exigit; alioquin longè maiori fructu deſtillatur vitriolũ crudum, in nouẽ cucurbitis totidemq; galeis vitreis, reſeruando ſpiritum eius in phlegmate deliteſcens. Hoc fit cohobationibus, vt paſſim habetur in omnibus fermè libris Paracelſi. Poteſt nihilominùs oleum ſimul, aut ſeparatim, ex capite mortuo ad multas ægritudines elici.

Deinde

Deinde cucurbitam ex terra fictili habeamus oportet, materia tali compactam, vt ignem vehementissimum, fusionis metallorum instar, per aliquot horas citra læsionē sustinere valeat, quales apud Coloniam Agrippinam, & Haganoam in Germania fieri possent, ratione terræ his in locis optimę. Quòd si tales haberi nequeant, saltem videamus, vt figuli misceant vni tertiæ parti suæ terræ, duas tertias pulueris, è crusibulorum aurifabrilium fragmentis contusi. Sint hæc vasa stricti admodum orificii, vt collum retortæ vitreæ subintrare possint, quorum formam in triplicis fornacis delineamento videre licet. Talem cucurbitam dicto puluere fartam vsq; ad medietatem, vel paulo minùs, in triplicis fornacis media reuerberatoria, transuerso quidem situ, collocamus, vt priùs de vitriolo diximus. Collum oblongum cucurbitę promineat per foramen ad latus fornacis, pro quantitate quinque vel sex digitorum latorum, quod in retortam magnam vitream (qualem pro vitriolo sumsimus) intret. Commissura, pultibus ex ouorum albumine farinaque subactis, obstruatur, & fornacis foramen circum cucurbitæ collum prominens, argilla munitum sit, ne calor expiret inde. Mox carbones accensos in fornacem ponamus oportet, primò paucos, & sic igne lento phlegma totum eliciamus. Postquam viderimus vas recipiens impletum esse spiritibus albis, vt introspici non

possit

possit (quod potissimùm in calcinatorum destillationibus fieri solet) amouemus illud vas recipiens, & altero statim admoto, maiorem excitabimus ignem: sensim carbones imponendo, per foramen medio solarii fornacis factum, quod postea latere venit obstruendum. Hoc continuabimus, donec tota cucurbita carbonibus cooperta sit, & accensa candeat omnino. Vulcanicum ignem hunc exercebimus, tamdiu, quousque retorta recipiens iam optimè clarescat, nullísue nebulis ampliùs imbuta, nobis patefaciat, quid sudoris & laborum sit præmium. Hoc opus octo sæpiùs horis perfeci, quod vix septuaginta duabus, hoc est, tribus diebus, ac totidem noctibus, perfici posse scribunt nonnulli docti viri. Liquor exemtus debet sæpiùs rectificari, nec non ad summam subtilitatem redigi, veluti suprà dictum est de aliis. Quo facto poterit ægris administrari cum theriaca, vel mithridate, contra quoscunque morbos.

Aliud ænigma, per quod secundus lapis, & vegetabilis ad medicinam detegitur. Vnum post quinque, nihil. n. post quinq; millenum. colloca. CAP. III.

HVius partes 16. æquales in cucurbita vitrea vel cuprea destillabimus, aut terrea vitreata, fornace quam ascensoriam nuncupamus, & igne temperato, donec visum fuerit harum partium

vnam accendisse, quam seorsum ponemus. Admoto tandem alio recipiente continuabimus, quousque aliam similem extraxerimus partem: quam etiam ab altera semotam separabimus. Tot extrahendæ sunt partes tales, donec gustu perceperimus, nihil aut parum liquori stillatitio virium sulphurearum inesse: quod optimé probabitur, si liquor admotus igni flammam conceperit tanquam sulphur: si non, cessandum est, & quod residuum fuerit in fundo cucurbitæ fecum, & phlegmatis, prorsus euacuabimus. Recentes iterum partes sexdecim vt priùs destillabimus. Toties hoc repetendum est, quousque liquoris huius maximam partem habuerimus, tam primæ, quàm secundæ, tertiæ, quartæque (si tot sunt) destillationum. Deinceps cucurbitam ad medietatem, vt priùs, implebimus destillatione prima: cuius mediam partem cum extraxerimus, amoto recipiente, reliqua medietas altero vase recipiatur. Quod iam de prima destillatione factum est, de secundà, tertià, reliquisque fiat oportet. Sic primæ destillationis prima, & secunda, seorsum destillationes habebuntur, item & secundæ ac tertiæ prima & secunda, & sic de reliquis. Poterit etiam tertiò reiterari hæc destillatio vase cupreo, vel terreo vitreato, sicut priùs, vnicam lagenã imponendo, si primæ primam accipias: ex ea medietas cũ ascenderit, ponatur seorsum, & vocabitur ex prima primæ

primæ prima. Cùm ſecundam receperimus medietatem, hanc inſcribemus ex ſecunda ſecundæ ſecundam. Neceſſarium erit ad hoc opus multas habere lagenas, & ordine ſuo quæque locanda eſt, vt dignoſcatur, vel ſingulis deſtillationibus (quod potius fuerit) ſcheda pultibus affixa notanda venit. Erunt ex qualibet deſtillatione repetita ter tribus in quatuor, duodecim lagenæ. Quæ ſeparatim poterint rectificari vitreis organis, vt de ſuperioribus dictũ eſt. In æthereã ſubſtantiã, prima, ſecunda, & tertia lagenæ redactæ, poterunt contra quoſcunque morbos adminiſtrari. Doſis erit pro diſcretione medici.

Tertium ænigma, per quod lapis ad medicinam potiſſimus, & animalis à philoſophis dictus, reuelatur. CAP. XIIII.

PRecium vile carum draconi caducifero, pro ſexta ſui parte, deuorandum exhibemus. Quo deguſtato, mox inquietus ille ſerpens gradum ſiſtit, & in ſoporem actus, aquis è duobus fontibus, albo viridiq; manantibus abſorbendus datur: donec redeat æſtas proxima, quæ ſuo vehementi calore ſiccet aquas, & cadauer in profundo maris appareat mortuũ. Quod in ignem proiectum, reuiuiſcit, aliſq; ſibi reaſſumptis euolat in auras in igne tamen relicto fœtu: quem parit ex conceptione precii. Fœtus hic quia in igne natus, vt Salamantra nutriendus eſt igne, quouſ-

que iam adoleſcens factus, valde rubicundus, & ſanguineus euadat. Tum felicioribus vndis, quã ille quibus mater, lauandus eſt, & ſubmergendus, vt ex morte ſua languentes viuant feliciùs. A corpore iam pallido facto, ſeparatur anima cum ſanguine: quæ precium nobis eſt, corpora cuncta vilibus valeant: Animam hanc vndiquaque ſanam, in ægrum corpus fuſam, illud ab omni labe mundum, ſuæ virtutis ſimplicitate, reddere, compertum habent philoſophi. Hæc eſt omnium medicinarum medicina perfectiſſima, ſimpliciſſimaque, nihil in humano corpore corrupti relinquens: ſed omnia languida refocillans, & in temperiem tranſmutans quicquid intemperati fuerit, ac imperfecti. Vnionis ſimplicitate ſua, pacem facit inter inimicos mortales, & concordia, vitam in hoc ſæculo (Deo dante) ſemimortuis tribuit, ac ſanitatem largitur ægris corporibus.

Concluſio prioris operis. CAP XV.

SOlent omnes, quotquot ſunt huius artis ignari, licet ex Vniuerſitatibus doctiſſimi ſint, eam improbare: quid mirum? cum tale quid nunquam audiuerint, vel experti ſint. Ex eo non ſequitur artem fore damnandam, quam ignorarunt docti viri. Multa quidem noſtro ſæculo prodierunt in lucem, quæ priſcis ignota fuerunt, non ſecus ac plurima iam delituerunt no-

bis, quæ patribus antiquis erant familiarissima. Quid non temporis iniuria, nec non hominum ignauia, transit in obliuionem? propterea non deperit res ipsa cum memoria, sed postquam aliquãdiu sepulta iacuerit illis eo tempore, eisdem hoc sæculo, vel aliis emerget nutu Dei: cuius in pectore quiescunt ab æterno cum eius sapientia, cunctæ laudabiles artes, ac bonæ. Distribuit Deus omnipotens dona sua quibus vult, & aufert ab ingratis qui abutuntur illis. Dubium non est, quin Deus antiquis patribus medicinam aliquam reuelauerit, per Spiritum sanctum suum, qua tuerentur carnis corruptionem, & potissimùm iis, cum quibus loquutus est, & fœdus iniit: Sed postquam hominum per se sapiendi vanus appetitus, induxit eos ad quærendum salutem á seipsis, & in aliis rebus, quàm in eo, in quo salus est & redemptio, cæcutiuit mens eorum, & in labyrinthum ducta, nunc hanc, nunc illam herbam, cras istam & aliam radicem, postridie mixtum quid, & sic in dies experientes, nunquam ad scopum deuenerunt, nec suæ doctrinæ certitudinem veram habent, semper in eo dubioso hærentibus labyrintho, nunquam contingit adire Corinthum. Et quod magis absurdum esse videtur, homines suâ sorte nunquam sunt contenti. Dedit Deus vnicuique nationi quod voluit eam possidere, tam in alimentum, quàm in medicamentũ. Quid inde? nostra nos docet ini-

micus contemnere, alienaque ſemper appetere. Habemus apud nos, & fortiùs in nobisipſis, non à nobis, quæcunque extra nos quærimus, vel ab aliis. Videamus qui Gentiles Pagani hoc in loco nos arguant Chriſtianos. Inquiunt enim, natura naturam ſibi ſimilem appetit, & congaudet ſuæ naturæ; ſi alienæ iungatur, deſtruitur opus naturæ: mirabile dictum iis, qui non bene conſiderant quid ſit natura, ſed his qui naturam norunt, nihil verius eſſe poteſt. Natura triplex eſt, ſcilicet: Vniuerſalis, particularis, & mixta. Vniuerſalis natura conuenit omnibus, & per omnia. Particularis ſibi ſimili conuenit, & triplex eſt ratione ſuarum partium. Mixta natura magis materiæ, ſpirituique minùs cònuenit, quapropter impeditè dici poteſt agere. Ex hac tota medicina ſæculi noſtri dependet. Igitur ſecundùm hanc, minùs probamus ea quę fuerint extra climatis naturam ad medicinam aſſumta, quàm illa quę ſunt eiuſdem climatis. Pari modo minùs conuenit particularis natura diuerſi climatis, quàm eiuſdem. Vniuerſalis natura diuerſi climatis, quandoque magis, aliquando minùs, operatur, ſecundùm cœli diuerſas influentias: attamen plus conducit, quàm particularis aut mixta natura proprii climatis. Et ſecundùm hanc rationem, triplex erit medicina, ſcilicet vnarii metaphyſica, ternarii phyſica, & binarii vulgaris: quę poſtrema ſimplicis nomen hoc ſæculo ſortita eſt, quod tamen
duobus

duobus prioribus olim inditum erat, ac magis congruum. Hinc fit, quòd hi, qui medicinæ mixtorum duntaxat operam dederunt, ingenio licet sint acuto, nõ possunt assequi notitiam illius medicinæ tam vniuersalis, quę possit indifferenter omnibus mederi morbis, hac inducti ratione: nulla medicina (inquiunt) potest assignari, quæ non sit calida & sicca, vel calida & humida: quî poterit igitur calida & sicca medicina morbum calidum & siccũ pellere superflua? cùm hoc frigido humidoque medicamento fieri debeat: nam contraria contrariis curantur? At maior eorum neganda est, quia in omni mixto vel indiuiduo, reperitur aliud quàm calidũ, frigidum, siccum, humidum, vel elementum. Quod ab his omnibus arte nostra separatur, hoc non est humidum, neque siccum, nec frigidum, & minùs calidum, sed æthereum quid, vt cœlum ab inferioribus segregatum elementis: quapropter à philosophis cœlum nominatur hæc medicina, quia non aliâs agit in corpora nostra, quàm cœlũ in inferiora, tum etiam quòd incorruptibilis naturæ sit respectu corporis, à quo sumta est, sicut cœlum respectu elementorum. Sunt enim elementa per se mortua, quæ nisi viuificẽtur ab anima vel spiritu mundi, nihil producunt: veluti terra quæ sub dio nõ fuerit, quantumuis pinguis sit, nihil producit: Sed sub nudam auram posita, has herbas, & animalcula profert, nihil tamen

tam ſolidum in globo terræ, quod impedire poſſit, quin hæc anima penetret in eius centrum, vſque: docet nos hoc generatio metallorum, in viſceribus terræ hiatum aut ſpiraculum non habentibus. Videmus ergo differentiam inter generationem vegetabilium, & animalium, quæ non fit niſi per medium aëris liberi, & inter metallorum generationem, quæ fieri non poteſt, niſi vaſis vndique clauſis: nam ſi pateret vaporibus metallicis exitus, nunquam congelarentur in metallum, ſed euaneſcerent in auras. Inde iudicium facimus, animam in metallis eſſe magis penetratiuam, quàm in animalibus & vegetabilibus: quoniam vaſa perquàm ſolida penetrauit lapidea, quæ ſpiritus aliorum acutiſſimi penetrare non poſſunt. Qui putaret elementa per ſe generare, Philoſophus non cenſeretur magis quàm fatuus, qui vellet aſſerere mulierem abſq; viro naturaliter impрægnari. Quamuis elementum vel ignis ſubterraneus terram in ſulphur comburat, & aquam in vaporem aëreum excitet, nihilominus animari non poſſunt, niſi per animam penetrantem, de qua ſuprà dictum eſt. Habet ignis elementaris potentiam actiuam ad corrumpendũ, non ad generandũ, vt ſupra. Rurſus, qui negauerit ignem elementarem in centro terræ habere primam originem, vnde naturaliter aſſurgit ad concauitatẽ ſuæ ſphæræ philoſophi non eſt dignus appellatione, quia fatetur

ignora-

ignorare, quòd ignis corruptionis, magiſterium exercet in reliquis elementis. Generationis verò beneficium cœlo debetur, non elementis: per hoc poſſumus concludere generationẽ omnem inter cœlum & elementa fieri. Nunc videndum eſt, quiſnam ſit fœtus huiuſmodi partus, certè finis eſt generationis, vt corruptionis finis, eſt generatio. Sed vt apertiùs loquar, fœtus eſt mixtũ ex vtriuſque parentis ſubſtantia, productum ad ſui perfectionem. Omne indiuiduum eſt mixtum perfectum, quia licet aliquando fuerit aliqua ex parte deforme, non eſt hoc adſcribendum naturæ nec formæ (quas non contingit errare) ſed materiæ (vt ſuperiùs dictum eſt) indiſpoſitæ. Videntur ergo plurimùm errare, qui ſimplicia vocant indiuidua & potiſſimùm vegetabilia: niſi fortaſſis hoc faciant reſpectu medicinarum ex pluribus mixtis, & indiuiduis compoſitarum, & ſic quodlibet mixtum, vnicum ſimplex eſſe ſomniant: hinc venit appellatio Simpliciſtarum, his applicata, qui vegetabilibus dignoſcendis operam dant. Nunc ad ſimplicem illam medicinam reuertamur. Quicunque talem negat medicinam dari poſſe, quæ valeat in corruptibilitate ſua quamuis corruptionem indifferenter corrigere, cœlum inferiora ſuſtentare vel gubernare negat. Sed ne videamur naturæ ſecreta lenocinio proſtituere velle, pauca de his ſapientiæ filiis ſufficiant: hi facilè quid per hæc velimus intelli-

gunt. Qui verò noſtram ignorant artem & rident, fugiant hinc procul, quoniam illis in ruinam eſt poſita: vt quærentes non inueniant, & audientes non intelligant. Non eſt proiiciendum roſas & margaritas ante porcos, ne pedibus eas, tanquam betas labiis eorum inſuetas, conculcent. Sapientiæ filii ſpiritu, non ore hauriunt alimentum, vt mente magis quàm corpore viuant. Interim tamen, vt ſit mens ſana in corpore ſano, cupiunt, donec à naturæ vinculo ſoluta, tria hæc in vnum rurſus vnita, viuant in æternum.

Finis prioris partis Clauis Philoſophiæ Chymiſticæ.

SECVNDA PARS SPECVLATIVAE PHILOSOPHIÆ, GRADVS SEPTEM VEL DECEM continens, per quos ad sublimia menti patet aditus.

Accessit his mundi Fabrica, Peregrinatioq; vitæ communis, quarum cognitione vitatur erroris via, veritatisq; semita demonstratur:

Colloquiis, & comparatiuis recapitulationibus singula illustrata

Per GERARDVM DORNEVM.

AD BENIGNVM LECTOREM

AVTORIS PRÆFATIO.

Postquam Chymisticæ philosophiæ clauem, hoc
artificio compilatam, vt quodlibet capitulum
peculiarem tractatum requireret, absoluis-
sem, facere non potui, quin explicationem primi ca-
pitis huius philosophiæ studiosis amatoribus darem,
vt qua facie labores nostros recepturi sint, experi-
rer. Quod si hos illis gratos & acceptos fore perce-
perim, quandoque maiora videre licebit, quàm
hucusq; de meis lucubratiunculis processerunt: si
minùs: aliis hac in re suum vt experiantur ingeni-
um, si quid vtilius excellentiusq; præstare velint, re-
linquo: fecisse me satis, dum cunctis per clauis tradi-
tionem, & graduum demonstrationem, viam ape-
ruerim, existimabo. Sat scio, plurimos ex his, qui ni-
hil præterquam ea, quæ vel sua sunt, aut saltem sib
cognita, vel in Vniuersitatibus audita, probare so-
lent, dentes in eos acuere, qui secretiora naturæ scru-
tantur mysteria. Verùm hoc non admiror, cùm tal
animaduertam pessimè habere, quòd post eorũ lon-
go labore, sumtibusq; non exiguis parta studia, qui-
bus iam sibi canos cõtraxêre capillos, noua sibi qua
dam, si non inaudita, saltem parum, aut nihil intel
lecta prodeãt in lucem, suis longè præstantiora: ant
quissimis etiam auctoritatibus, & experientia r
centi sic probata quibusuis iudicio sanioribus, v
nullis argumentis labefactari queant. Senio conf

ct

ctos discere pudet, eos maximè qui docere solent alios, rustico potiùs, quàm philosophico pudore motos. Nunquid & nos ætatis, laborum, & sumtuum in Academiis iacturam fecimus? nec veremur tamen à minoribus pedem, quem in stabiliora figamus, retrahere. Non propterea (vt nostra ii) spernimus ea quæ docentur in Vniuersitatibus, omninoq; reiicimus, tanquam nulla forent, hoc solùm dicimus, nos experientia longè meliora didicisse, quàm lectionum frequentationibus. Nec dubito, multos futuros, qui dum rem ipsam carpere non poterint, occasionem vel minimam quærent, aut sermonis inculti, vel ordinis in tractatione, quæ quod lacerare non valent, rodant. Verùm vt pro vtraq; responsum sit his, certum est, eos qui rebus ipsis intenti sunt maximè, rerum inutiles, circumstantias minimè curare, tum quòd videant, ad rem verè cognoscendam hominis ætatem longissimam deficere, tum etiam in veritatis professione locum non esse pallio: veraq; minùs sermonis elegantia, vel multiloquio colorari solere. Ne videar etiam alicui de physicis in mea Claue positis principiis in moralem philosophiam incidisse, doctis hoc reuelabo secretum. Ea quæ videntur physica quandoq;, licet non semper, moralia sunt philosophis, tum occulta legentibus manifestissima sibi, quæ non minùs aliis pro occultissimis reputantur. Hac arte velarunt artem iis, qui rident omne quod assequi non valent ingenio.

Hinc etiam factum à me putetis, quòd post traditionem artis eiusq; Clauis, mox inde gradus vt media proponam, quibus vestra studia de gradu in gradum ad altiora promoueantur. Impossibile foret quempiam literatum, vel quantumuis doctum, ad hanc artem naturæ secretissimam peruenire posse, nisi per hos gradus philosophicos omnes moraliter vel saltem physicè, transitum fecerit: licet vtroq; modo feliciùs. Alios defuturos non puto, qui dum accusare philosophos tautologiæ, vel superfluæ repetitionis audebunt, suam in hac arte prodent ignorantiam: cùm huic philosophiæ proprium sit, ea prius obiter discurrere, quæ postea latiùs explicantur, & postremò recapitulatione quadam repetere, quo legentium animi, rei frequentia potiùs confirmentur, quàm cogantur ea multiloquio credere, quæ sibi coactè non sunt obtrusa. Philosophi omnes amore quodam studioso peruenerunt ad artem, hoc etiam alios ad hanc admonent, non cogunt tamen. Nec est etiam quod existimetis, hîc aureos lateres montes, aut tantopere iactatum illum philosophorum lapidem, qui cuncta (vt asserunt nonnulli) in aurum monetarium inferiora quæque metalla transmutare queat, sed physicum vobis lapidem propono quærendum, quo corporis humani physica metalla minùs perfecta (morbos putato) per metaphysica perfectissima permutari valeant metalla, quæ vocantur Eleysiria, medicinæq; omnino

si-

simplicissima. Qua de re tot locis philosophi hortantur omnes, quotquot ad hæc studia se conuerterint, ne philosophorum scriptis per literam fidem adhibeant, sed vt allegoricè potiùs interpretentur ea. Summas in sanitate mentis & corporis diuitias antiqui reposuerunt: ex eo patet, quòd plerique horum qui hanc artem nobis tradiderunt, strictissimam paupertatem libenter obseruarunt, vt Raymundus Lullius. Alii vel mediocriter vixerunt, vt Hermes Trismegistus, vel splendidè bonis quæ non ex hac arte, sed paterno successu habuerunt antea, potiti sunt, vt Geber Arabum opibus paternis rex ditissimus. Quicquid sit, hoc scio, dum adhuc artis discipulus minor essem, vnà cum cæteris ditari cupiens hoc magisterio, post multos labores, fœtitos, valetudiniq; noxios halitus haustos, sumtusq; non exiguos, oleum & operam perdidisse me. Nec tamen illud animum ab ista philosophiæ parte meum retrahere potuit: imò potiùs, tum quòd tantorum virorum graues admodum legerem authoritates, tum quòd experiendo mirabiles viderem operationes naturæ: persuasum est aliò mihi nauis huius proram esse uertendam. Et cùm animaduertissem medicinas metallicas non transmutare metalla, sed tingere tantùm & illustrare: de philosophicis tincturis philosophos artem scripsisse iudicaui, voluiq; pariter his, quæ circa humanum corpus applicari possent, reperiri tincturas: maximè quód olim rei medicæ

non hac, sed alia (quod aiunt) minerua dedissem operam. Tandem Aureoli Theophrasti Paracelsi doctrina prouectus, quicquid desiderari potest, diuino consequi posse medicum auxilio, circa corporis humani curationem ex Alchymia haud ampliùs dubito. Hæc sunt studiose lector, quæ de meis laboribus tibi polliceri possum, nempe quæ plurimùm acuent ingenium tuum ad eorum intellectum consequendum, quæ scribuntur à Philosophis in arte transmutatoria. Si quæ plura tamen de hoc studio speranda putes, ab eis qui feliciori sunt ingenio petere poteris: interim ea quæ studiosorum in vtilitatem libenter adfero, boni consule, valéque.

De Spe-

SPeculatiua Philoſophia dicitur benè compoſitæ mentis á corpore voluntaria diſtractio: qua faciliùs circa veritatis cognitionem verſari queat animus. Ad bene vereque ſpeculandum, requiritur bona corporis diſpoſitio, quæ mentem non impediat: Hæc dupliciter acquiri poteſt, naturâ ſcilicet vel arte. Quæ naturalis eſt, arte iuuari poreſt, necnon id adipiſci, quod à natura hac in parte negatum fuerit: præcipuè rationis uſu, tandem ſobrietate victus, & medicinis Philoſophicis: horum vnico vel omnibus ſimul adhibitis remediis. Verùm vt meliùs intelligatur quid hæc ſibi velint, ab omnibus definitionis terminis, ad vltimum vſque veniendum eſt. Mens bene compoſita dicitur, quoties animus cum anima tali vinculo iunctus eſt, vt corporis appetitus frænare valeat. Corporis bona diſpoſitio, cùm ſuis corruptis appetitibus minùs fuerit obnoxium, intelligatur: & optimam partium eius componentium excellentiorem temperaturam acquiſierit, tunc minùs quæ ſua ſunt appetit, mētique fit obedientius. Quicquid corpus appetit, corruptum eſt. Verùm nihil appetere poteſt niſi per facultatem animæ, quæ corporis eſt motrix: hæc ſimpliciter mouet abſque boni vel mali conceptione: Corpus huiuſmodi motum ſuſcipit, ac per ſui corruptam

naturam in malum appetit exequi, nisi resistat animus, qui nil nisi bonum suadet. Est igitur anima bonum & malum inter sita, suamque boni habet optionem per bonum, & mali per malum: permittente bono (non aliàs) tale malum fieri, propter continuam resistentiam quam facit anima corpore tracta, contra tractum animi bono moti, quæ propriè pertinacia mali contra spiritum suadentem omne bonum dici potest. Vt hæc meliùs intelligi queant, sciendum est, hominem tribus potissimis constare partibus, Animo scilicet, Anima, & Corpore. Dicitur Animus spiraculum vitæ. Anima quidem organum est animi, id est spiritus, veluti Corpus organum animæ: quæ vita corporis est, & substantia media inter animum & corpus. Hæc si magis adheserit animo quàm corpori, Mens exurgit ac internus homo: si contrá corpori magis quàm spiritui, non fit mens, at externus homo dicitur, & tenebrarum abyssus. Tribus etiam delectatur animus: Ratione, Intellectu, & Memoria. Ratio speculationis imaginem intellectui repræsentat, hic eam arcanis conseruandam exhibet memoriæ. Ratio prima Mentis est æternæ perpetuus & inuiolabilis ordo: cuius homo factus est particeps ex dono Dei, simul & intellectus, qui rationis est apprehensio: Non secus ac Memoriæ, quæ quidam amborum conseruatio dici potest. Anima duobus tonstat, Motu videlicet, ac sensu. Motus est

aut natu

aut naturalis vel accidentalis; ſed quia de hoc in Claue noſtra tractaui, hîc obiter pertranſeo. Senſus eſt, vel viſæ, vel auditæ, deguſtatæ, olfactæ, vel tactæ rei perceptio: Nam corporis membra, per quæ ſenſus ab anima percipiuntur, ſenſuum propriè vocamus organa. Senſuum perceptio rerum præteritarum noticiam, præſentium repræſentatione reuocat in memoriam. Hanc animalia bruta cum hominibus communem habent: nã illa ſolùm præſentibus oblatis, eadem ſenſu recolunt. Eſt & alia radix memoriæ perquám excellens, quæ nulla repræſentatione media, ſed ſpiritus nunquam ocioſi ſedula tantùm agitatione dictam colit memoriam, virereque perpetuò facit: hæc memoriæ continuatio rationis cultum ſubſequitur, & eſt homini ſoli contingens. Ergo ſenſus eſt communiter animalis ratio particulariter intellectualis: quia non intelligunt bruta, niſi per ſenſum præſentem: Animalia rationalia per intellectum à ratione motum, & ſenſum, poſteriore ſiue, vel medio. Iterum animus & corpus in rationibus oppoſita ſunt contraria, quæ nunquam poſſunt coniungi niſi per mediam animam de vtroque participantem inimico; ſed quia alterum extremorum eſt perfectum, & alterum imperfectum, ſi motus fiat á perfecto, per medium, tranſit in imperfecti perfectionem, & econtra. Hac ratione Deus omnia condidit, ex tribus in vnum vt con-

ueniant: ipſe namque pacis auctor eſt & vnionis. Duo & vnum ſunt inimici. Reiiciatur binarius, vt in vnum ternarius conuenire poſſit, quod in Claue latiùs dictum eſt: copioſiùs hîc non repetam. Animus omnibus eſt æqualis, mens verò non omnibus æqua. Pauciſſimi ſunt qui cum animo coniunctam habent animam: multi qui ſecundùm magis & minùs de mente quid participant: plurimi qui corpus in anima colentes, & hanc in corpore, non agnoſcunt animum, quibus nulla mens, at inſania manet. Mens itaque bene recipitur, quoties animus & anima conuenientia ſimul, à corpore ſunt ita recepta, quòd ex his tribus vnum fiat conſonum & inſeparabile: ſed hæc amicitia nullo modo fieri poteſt, niſi per ſeparationem, ſine qua non fit coniunctio metaphyſica. Vnum eſt ſolum, quòd ſi ſolum manet, impoſſibile eſt cum altero iungi: ſi tamen cum altero coniungendum ſit, hoc alterum ex illo vno ſeparari neceſſe eſt: cúm nihil ſit præter id vnum. Et quia partes vnius ex vno ſymboliſant, vel ſympathiam habent, in vnum de facili conueniunt: ſed eò faciliùs, quò minùs per interualla ſeparatæ ſunt ab vno. Quapropter mentis á corpore diſtractio neceſſaria eſt, vt eius & alterius fiat vnio. Sed cùm vnio perfectionem requirat, ab extremo perfecto (ſicut ſuprà dixi) per medium facit tranſitum ad imperfectum, vt illud perficiat. Per huiuſmodi mentis à corpore diſtra-

ctionem

ctionem (quam voluntariam nonnulli mortem vocant) acquirunt animus & anima simul iuncta, potentiam ac dominium in suum corpus, quod solus animus non habebat antea, propter medium renitens, per quod naturalis transitus fieri debet: quia non conueniunt inimici, nisi per sequestrem neutrum ex parte discordiæ: sed participem ex parte reconciliationis vtriusque. Hoc postremo labefit astronomia iudiciaria, quę dispositionem astrorum inclinare, sed non necessitare docet: nam astra mentibus hominum longè sunt inferiora, pariter ignobile, parum aut nihil penitus in se nobilius potest. Verùm si corpora humana vincant animam, eamq́ue reducant in corruptibilis corporis seruitutem, inficias non iero, quia corpora astrorum tunc nobiliora sunt hominum, similibus corporibus suas in humana corpora passiones imprimere posse. Breuiter, sapiens dominabitur astris, insipiens nedum his subiicitur, verùm etiam inferioribus & ærumnis quibuscunque sapiens est qui mentem adeptus eam excolit: insipiens verò, qui corpus in anima, vel hanc in corpore, diligit, animo neglecto: quod etiam ex verbo diuino comprobatur. Qui diligit animam suam (intellige in corpore) perdet eam, & qui odit eam (vt suprà) in æternum custodit eam. Diligere dicitur is animam in corpore, qui suos appetitus prauos exequitur: econtra qui non exequitur, sed vanita-

tum cogitationibus delectatur, corpus in anima videtur diligere. Odit animam suam in corpore, qui corporis frænat appetitus, & corpus in anima, qui vanis resistit speculationibus. Visum est & hoc adiicere, quod apud probatissimos auctores, & præcipuè theologos, anima nonnunquam pro spiritu, & hic pro anima, sumitur indifferenter: per hoc non est inferendũ, quòd spiritus & anima sint vnum & idem ante mentis compositionem, sed pòst & in eo conueniunt philosophi cum theologis, nam siue mentem vocemus spiritum, siue animam, appellatione vnius non excludimus alterum: propter vnionem iam factam. Non dicitur vnio vera, nisi fuerit inseparabilis: possunt tamẽ vnionis initia iaci, quæ non consequuntur effectũ: per hoc non stat, quin mens adhuc imperfecta magis vel minùs appellentur. Qui perfectã consequũtur mentem, sunt paucissimi, qui inchoatã habent, multi, qui nullam verò, plurimi. Nunc ad corporis anatomiam veniens (vt suprá) dico bonam corporis dispositionem ad veram speculationem esse necessariam (nimirũ) quia corpus ex sui corrupta natura plurimùm aggrauat animam & impedit, quò minùs spiritus actiones percipere possit. Non nullis à natura datum est, magis idoneos esse cæteris, ad hanc separationem faciendam, vt pote quib⁹ ad naturalẽ corruptionem, in eorum formatione, per accidens, nulla prorsus, vel pau-

ca sal-

ca saltem, accessit corruptio. Minùs apti sunt, qui præter ortiuam corruptionem & accessoriam, ex propria petulantia, victusque dissoluta serie, rationem impediunt: vt sunt hi, qui mundanis agitati curis, ea quæ extra mundum perpetua sũt, negligunt, & qui largiùs vtuntur eis quæ natura dedit in necessitatẽ, quàm par sit. Quapropter vti per accessionẽ alicuius quid impeditur, ita per amotionem eiusdem iuuari potest. Fiunt itaque medicinæ philosophicæ per Alchymicam artem, præ cæteris excellentissimam, à propriis semotæ corporibus, quæ per naturalẽ vim agendi, quam habent in proprium corpus, & post remotionẽ suæ partis patientis, retinent, id idẽ in alienum corpus obiectũ exequi possunt & excellentiùs, quàm à natura datum illis erat in propria corpora perficere. Nunc quicquid est in rerum natura, formam habens & materiam, desiderat in suo genere perfici: quod naturale desiderium, perfectionis omnium est potissima causa. Et cùm natura sibi simili naturæ iungi gaudeat, ac delectetur in ea, vincente mente, per sibi simile medicamentum adiuta, corpus in eandem condescendere naturam cogitur: sicut vincente corpore sibi similibus corroborato corrumpentibus, anima cogebatur prius. Quod, ne cuipiam absurdum videatur, adiiciam. Quoduis nutrimentum in sangui-

nem nutriti mutatur eiuſdem naturæ, cuius fuerit nutrimentum: exemplum natura docet in his, qui ferocium animalium carnibus aluntur, aſſiduè ferociſſimos fieri. Nihil aſſumitur in nutrimentum à natura, præter id quod eſt ſubtilius; craſſum & feculentum reiicitur in excrementum, & iterum nutrimēti ſuperflui quoduis excrementū, natura per poros in ſudorem, vel per veſicam, aut lachrymas eiicit. Hoc mouit præceptorem noſtrum Theophraſtum Paracelſum dicere, quoduis corporis membrum ſtomachum habere proprium, in quo decoquitur nutrimentum, & fit in eo ſeparatio ſuperflui á neceſſario. Si per membri cuiuſpiam ſtomachi debilitatem, huiuſmodi ſuperfluitas non ſeparatur, ob malam digeſtionem, ſuperfluum hoc nutrimētum, vel carnes in tali menbro cogit in tumorem corruptum excreſcere, quod apoſtema vocarunt: vel oſſa præter naturam extendi. Huius exemplum in multis vidi, nempe coſtas omnes ab vno latere, hac de cauſa, præter naturalem ordinem extenſas fuiſſe, gibbumq́ue ſub ſcapulis excitaſſe præter dolorem: quia non potuit hæc ſuperfluitas in apoſtema purgari, propter oſſium ſoliditatem, & in excreſcentiam eſt dilatata ſine purgatione, doloreq́ue: nam oppreſſa non fuit ampliùs. In medicamento philoſophico nihil groſſi relinquitur, nec ſuperflui quid: quapropter incorrupta natura totum hoc medicamentum aſſumit,

ac ſine ſeparatione tranſmutat in ſibi ſimilem naturam, vtpote ſuperfluitatis expertem. Incorrupta natura, dicitur balſamum naturale, quibuſuis corporibus naturaliter inſitum, per quod eorum calor & humor etiam naturalia, quantùm fieri poteſt, à corruptione præſeruantur, quo deficiente, corpus humanum efficitur leproſum, & eo conualeſcente per augmentum, quod iam corruptum eſt, propter eiuſdem balſami paucitatem, in excrementum eiicitur. Differt in hoc medicamentum philoſophicum à phyſico, quòd hoc vnà cum ſuo corpore traiectum in ſtomachum, non aliter quàm cibus in triplex alimentum, & duplex ſeparatur excrementum, illud in balſamum, mercurium, aut vulcanum tranſmittatur. oportet enim tres corporis phyſici partes potiſſimas, ſanguinem, ſal, & ſulphur, ſibi ſimilibus nutriri. Hinc fit, quòd cibi potusque quotidiani cum ſuis ſumuntur corporibus, nam quoduis elementum ſuſtentatur elemento, ſed omnia ſimul conueniunt, & in temperatura conſeruantur ab æthereo, cui noſtrum balſamum & ſocios quantùm poſſumus conformia reddimus, quoniam eſt in corpore humano quædam ſubſtantia conformis æthereæ, quæ reliquas elementares partes in eo præſeruat, ac pro ſuis viribus continuare facit. Spiritus itaque medicamenti philophici cum anima ſua iunctus, & à corpore ſuo ſeparatus, mentales par-

tes in ſibi ſimilem ſubſtantiam tranſmutat, corpus quoque phyſicum à corruptione præſeruat, corruptumq́ue corrigit: Methaphyſicum habere poſſe corpus noſtrum non negamus medicinam, tunc ſcilicet, quando corpus eius factum fuerit ſpirituale, ſpiritùſque corpus hoc induerit: quod philoſophi dicunt, fixum fieri volatile, tandem volatile fixum. Phyſicum certè corpus excellentiori corpore curari non poteſt, quàm metaphyſico, nec humana mens componi meliùs quàm diſpoſitione metaphyſica, poſt diuinæ gratiæ donum tamen. Ex his omnibus concludimus, ſpeculatiuam philoſophiam in ſuperatione corporis, vnione mentali facta, conſiſtere. Sed hæc vnio prima nondum facit Sophum, at mentalem Sophiæ diſcipulum tantùm: mentis cum corpore ſecunda Sophum efficit, completam illam & beatam vnionem tertiã cum vnitate prima ſperantẽ, & expectantem. Faxit Omnipotens Deus, vt tales efficiamur omnes, & ſit in omnibꝰ vnus, cuius auxilio nunc ad huius feliciſſimæ philoſophiæ primum gradum veniamus, quod ſtudium eſſe verum compertum eſt à ſincerioribus philoſophis, non priùs tamen, quàm recapitulatione quadam ea quæ præceſſerunt, clariùs explicentur.

Recapitulatio primi cap.

MEns, vt etiam fides, eſt veré donum Dei gratuitũ, ſic & virtutes omnes, Hinc non ſequitur, vt

tur, vt aliqui putant, ad eos acquirendas non esse laborandum, quia Deus ignauos & segnes non exaudit, imò potiùs earum orationes tanquam blasphemias reiicit. Magna certè foret hominum insania, panem à Deo petere, arare, quidem & serere nolle: non minor est, desiderare mentem, & expectare, nulla prorsus ad eam acquirendam adhibita diligentia. Maxima veró, si quis tam ignarus foret, vt putaret labore solo, gratia Dei non implorata priùs, hanc acquiri posse. Diligẽtes benedictione sua replet, dum salutaria petũt, negligentes Deus non exaudit, etiamsi petant, Petere verè dicitur quis no solùm ore, sed corde, vel cum affectu quid cum exigit. Quapropter antequã ad primũ philosophiæ gradum pergamus, admonendos fore discipulos putaui auxilii diuini implorationis, deinceps accuratissimæ diligentiæ, in disponendo seipsos ad huiusmodi gratiam recipiendam: De hac dispositione tantum tractatus iste disserit: gratia verò petenda est desuper à datore luminũ D.O.M. Nec putet quispiam, supra me definiisse mentem, non magis quàm Paulus eisdẽ verbis, fidem à Deo solo petendam esse docet, non à propriis viribus, nec aliunde quàm ab ipso Deo. Et quia huius artificiatę dispositionis tres sunt potissimę partes, vt pote physica, moralis, & metaphysica: necessariũ fuit qualibet, hac in tractatione, via progredi: quod legentibus postea liquebit amplius. Impossibile

est, malæ vitæ hominem possidere thesaurum, sapientiæ filiis reconditum & malè sanum ad illum inquirendum, quandò minùs ad inueniendum, aptum esse. Hæc est ratio quare de moralibus, & physicis corruptis, per mentaphysica medicamina corrigendis, loquamur. In corpore humano latet quædam substantia methaphysica, paucissimis nota, quæ nullo penitus indiget medicamento, sed ipsa medacamentum est incorruptum. Verùm quia physicorum corporum corruptionibus obruitur, & impeditur quo minùs perficiendi suas actiones exerceat, philosophi diuino quodam afflatu cognouerunt hanc virtutem, celesteq; vigorem à suis compedibus liberari posse: non contrario, veluti docet physica medicina, sed suo simili. Cum igitur tale quid, siue in homine siue extra ipsum inueniatur, quod huic est conforme substantiæ, concluserũt sapiẽtes, similia similibus esse corroboranda, pace potiùs, quàm bello, & contrariis esse pellẽda contraria. Ex his triplicẽ patet esse medicinã labilium, vtpote metaphysicam, physicam atque moralem. Ad physici corporis dispositionẽ artificiatã vtimur metaphysico remedio, quo corruptionem eius ad naturalem digestionem & expulsionem arceamus, hoc operante natura per formã intrinsecus roboratam. Hæc est pręparatio corporis nostri physici metaphysico modo facta, per quam ad separationem faciliùs perue-

nimus absque corrumpentium impedimento. Inde colliget studiosus lector, quòd à metaphysica per alchymiam ad physicam debet fieri transitus, operando philosophicè. Quid enim artes in Vniuersitatibus vel audiuisse vel priuatim legisse, nisi de potentia deducantur in actum, magis quàm psittaco suũ χαίρε, prodest? certè nihil: quia omnis scientia, quæ non probatur experientiâ, non est ars, at hærens ignorantia. Nunc ad separationem voluntariam progrediamur, quæ morali philosophia perficitur. Completâ corporis præparatione, facilé separabitur à reliquis partibus, cum eidem, quicquid præter philosophicam necessitatem appetierit, ab anima, suasu quidem animi vel spiritus, denegatum fuerit: quid philosophica sit necessitas, dicetur postea. Ex hac separatione resultant vnio prima, spiritus scilicet cum anima, per studium philosophiæ moralis continuatum. Erant hæc studiosis proponenda priùs, vt cognoscerent, qua ratione metaphysica cum physicis & moralibus hîc miscuerim, & quando moralia metaphysicis, & hæc illis comparanda sunt ac physicis: ne fortè sub labyrintho hærentibus, introitum ad rem capescendam (vt solent plurimi) præstruxisse videar lectoribus.

De studio philosophico, primoq; gradu.

CAP. II.

STudium philosophorum est inquisitio sedula veri & necessarii. Verum est esse, à quo nihil abesse, cuique nil adesse, multoque minùs obesse potest. Necessarium, id omne quo carere non possumus. Veritas itaq; summa virtus est, ac inexpugnabile castrum, paucissimis inhærentibus amicis, at innumeris obsessum inimicis, paulò minùs quàm toti mundo nũc inuisum, sed insuperabile pignus iis, qui possident illud. Hac in arce verus & indubitatus philosophorum lapis & thesaurus continetur, qui non erosus à tineis, nec perfossus à furibus, manet in æternũ cæteris dissolutis omnibus, multis in ruinam positus aliis ad salutem. Hęc est res vulgo vilissima, spreta plurimùm, & exosa, nõ tamen odibilis, at amabilis, & preciosa philosophis supra gemmas, & aurum obrizon: omnium amatrix, omnibus fermè inimica, vbiq; reperibilis, & à paucissimis quasi nullis, inuenta, per vicos acclamans omnibus: Venite ad me omnes qui quæritis, & ego vos ducam in veram semitam. Hæc est res illa tantùm à veris prædicata philosophis, quæ vincit omnia, nec ab vlla re vincitur, corpus, & cor omne durum & solidum penetrans, ac omne molle consolidans, & ab omni duro resistendum confirmans. Nobis omnibus se facit obuiam, & non videmus eam, vociferans & alta voce dicens, Ego sum via veri-

tatis, transite per me: quia non est alius ad vitam transitus,& nolumus eam audire. Odorem suauitatis emittit, sed non percipimus eum. Dapibus sese uobis liberaliter in suauitatem offert in dies, & non degustamus eam. Blandè nos ad salutem trahit, & eius tractui resistentes, sentire nolumus. Quoniam facti sumus sicut lapides, oculos habentes & non videntes, aures habentes & non audientes, nares non olfacientes habentes, ore linguaque muniti, non degustantes neque loquentes, manibus & pedibus nil operantes nec ambulentes. O miserum tale genus hominum, quod lapidibus non est præstantius, imò longè inferius eo, quòd hoc non illi, rationem daturi sunt operationē suarum! Transmutemini (inquit) transmutemini de lapidib⁹ mortuis in viuos lapides philosophicos. Ego sum vera medicina, corrigens & transmutans id quod non est ampliùs, in id quod fuit ante corruptionem, ac in melius, & id quod non est, in id quod esse debet. Ecce præ foribus cōscientię vestrę sum noctes ac dies pulsans,& nō aperitis mihi? tamen expecto mitis, nec à vobis irata recedo, sed patiens iniurias sustineo vestras, cupiens per patientiam ad eam exhortando vos, ducere. Venite iterum, atque sæpiùs iterum venite, qui sapientiam quæritis, & emite gratis, non auro nec argento, minùs laboribus propriis, quod offertur vobis ultro. Sonora vox, suauis & grata philosophantiū

auribus. O fons diuitiarum inexhauſtibilis veritatem & iuſtitiam ſitientibus! O deſolatorum imperfectioni ſolatium! Quid vltra quæritis mortales anxii? cur infinitis animos veſtros curis exagitatis miſeri? quæ veſtra vos excæcat dementia quæſo? cùm in vobis, non ex vobis ſit omne quod extra vos, non apud vos quæritis. Proprium hoc ſolet eſſe vulgi vitium, vt propria contemnens, aliena quæ ſunt, ſemper appetat: proprium hîc pro nobis appropriato ſumimus, nam ex nobis ipſis nihil habemus boni, ſed ſi quid habere boni poſſumus, ab eo qui ſolus eſt bonus ferimus acceptum: econtra quod habemus mali, nobis ipſi nos appropriauimus ex alieno malo, per inobedientiam. Proprium ergo nihil homini eſt ex ſuo, præterquam malum quod poſſidet: quod ex bono bonum habet, non ex ſeipſo, ſed contributè proprium habet, ex bono, cùm recipit tamen. Lucet in nobis (licet obſcurè) vita lux hominum tanquam in tenebris, quę non ex nobis eſt, & tamen quærenda eſt in, & non à nobis, ſed ab eo cuius eſt: Hic illam plantauit in nobis, vt in eius lumine, qui lucem inhabitat inacceſſibilem, videremus lumen, & hoc cæteras eius præcelleremus creaturas: illi ſimiles hac ratione facti, quòd ſcintillam ſui luminis dederit nobis. Eſt igitur veritas non in nobis quærenda, ſed in imagine Dei quæ in nobis eſt. Vlterius, vt definitioni veri faciamus ſatis, dicimus

eſſe

esse verò nihil adesse, nam vni quid adest quæso, quid etiam deest, aut quid contrà niti potest? cùm nihil verè præter illud vnum existit. Quis ignorat perfectum esse nil præter id vnum, quod nec in aliquo diminutum est, nec superflui quid admittit: sed abundans est potentia & virtute, sic vt ex abundantia tribuere possit deficientibus, & semper æqualiter abundare. Quid enim tale potest esse, præter id solum quod omni dat esse quod est, & esse non recipit ab alio? sed ipsum esse totum est, quod esse potest, cui nihil obest, quia præter ipsum nihil est. Quod nihil est, verè non est, & econtra, quod verè non est, nihil est. Quicquid extra veritatem est, verè non est: quia veritas illud vnum est omne verè quod est. Falsitas igitur quæ non est, nisi quod esse vero contrarium est, & esse non debet, nec nisi per essentiæ veræ priuationem est, nihil est: quia verè non est. Vnde concludunt veri philosophi, peccatum & mortem nihil esse, quia non procedunt ab esse vero, sed ab essentiæ veræ priuatione. Peccatum igitur est priuatio boni, quæ causa mortis efficiens est: quia mors est priuatio vitæ, quæ vita, boni finis est. Ex bono quidem veritatis stimulus resultat, cui non præualebunt aculei mortis, & contra quem, cuique quantumcunque duro durum est calcitrare. Quicunque veritati quidpiam adiicere vellet, falsum pro vero palliatione quadam substituere cogeretur, ideo quòd veritas

perfectionis amictu solo circumfulta non vere-
tur. Quod si noster primus ille parens amictum
hunc iustitiæ non exuisset, veritus non fuisset vi-
deri nudus, qualis antea non videbatur, nec erat,
sed omni decore munitus. Priuatus igitur Adam
veritatis amictu perenni, falsum quæsiuit palliū
à frondibus arborum, quo fassus in seipso suum
errorem, & coram Domino dixit: Nudus sum
Domine, cuius misertus Deus, quòd veritatem a-
misisse vereretur & fateretur pro terrenæ felicita-
tis amictu perdito, perennis gloriæ vestem nu-
ptialem gratis illi restituere statuit, per proprium
filiū: qui veritatis viam se nobis ac vitam esse di-
xit, & ostendit, cum sua morte, mortem à nobis
perpetuam, qua dignè plecti debebamus omnes,
abstulit. Videte fratres igitur, quantus sit verita-
tis effectus, vt erga suos inimicos, modò reco-
gnoscant eam, sit benefica placidaque. Cum A-
damo peccauimus omnes, at paucissimi sunt, &
ferè nulli, qui cum eo nuditatem suam apertè fa-
teantur, imò potius quisque quoque cupit vide-
ri nedum, sed esse perfectior, licet omnium ipse
sit imperfectissimus, & bysso purpuraque pallia-
tus maximè nudus. Vitium hoc hæreditauimus
à primi parētis appetitu primo, quod caro nostra
præ cæteris maximè, iure vel iniuria sapere, pos-
sidere, vel honorari desideret: quod potissimùm
hoc sæculo hominum est studium exitiosissimū.
Veritas iterum nulli potentię subiicitur, vel mū-
danæ

danæ fortitudini, quapropter ei nihil obest, nam ipsamet est fortitudo vera, potentiam totius mundi superans. Quòd si corpus veritatem possidentis in mille frusta secetur, nil patitur animus eius: at in eo martyrio gaudet. Hæc est veritatis potentia, quam pauci sunt adepti, sed infrà latius audietis eius excellentiam. Nunc dicemus vlteriùs, quas proprietates habeat veritas, pietatem scil. cùm iustitia iunctam inseparabili nexu. Est enim pietas gratia diuinitùs data, quæ docet vnumquenq; se verè cognoscere. Iustitia quidem retributio cuiusq; cuiq; quod suum est, esse dicitur: quicunq; virtutes has possidet, omnium est ditissimus. Sciendũ est etiam hoc loco, pietatem operari pacem & misericordiam, de quibus suo loco dicetur. Restat nunc vt philosophici studii partem alteram intueamur, quæ necessitas est. Victu quidem & amictu carere nõ possumus, ergo nobis sunt necessarii. Deliciis in cibo potuq́;, vestiũ quoq; luxu byssino, coccineo, purpureóve carere quiuis (etiam qui habet) potest, ergo non sunt hæc necessaria. Pauci sunt qui necessitatem obscurant philosophicam, vulgarem quis non, vel idiota quiuis, inuitè sustinet, eoq́; solo carere cupit, quod assequi non potest? Iudicat omnia vulgus superficialiter secundùm apparentiam, secundùm profunditatem sunt qui iudicant ferè nulli: hinc fit quòd veritas exosa sit, cum sub acero cortice prodit in lucem. Plus possunt

nunc ſplendida veſtis, & armillæ, torques & mo-
nilia, quàm ipſa veritas & ſapientia. Quid mi-
rum, cùm ſapientia ſumma mundo ſtultitia fa-
cta ſit, hæc verò ſapientia: teſtantur ſcripturæ ſa-
cræ. Veritas ipſa Chriſtus ac ſapientia tollitur à
mundi ſapientibus: quia ex mundo non eſt, atta-
men ſuperat mundum; Barabas verò latro poti-
ùs eligitur, quia fuit ex mundo vitioſus. Cur mi-
ramur itaque, ſi mundus verarum artium pro-
feſſores (cùm veritatem ipſam ſit perſequutus)
tanquam venenum abhorret? quod ipſi gentiles
mundi ſequaces apertè fatentur, cum veritatem
odium, & obſequium amicos parêre dicunt: hac
ſua doctrina videntur hominibus ambitionem
perſuadere velle magis, quàm virtutem & veri-
tatem: Hæc dico, quia ſi nunc in lucem adfera-
tur hoc ferreo ſæculo quid, ex veris & indubita-
tis Philoſophiæ veræ fontibus, quod in vtilita-
tem faciat reipublicæ: ſi non ſit Ethnicorum ac
gentilium doctrinæ conſonum, ab his reiicitur
qui ſuccum illius hauſere ſtudii, quod inanis illa
philoſophorum ſchola commenta eſt. Dicite
quæſo viri iudicioſi, quî poteſt fieri, vt Gentilis
carens omninò lumine vero, lumen adferat ali-
is. Humanam habuerunt ſapientiam & munda-
nam, quæ ſtultitia reputatur apud Deum, quia
ex Deo non eſt, & tamen parens omnis filium
torquet ad eam addiſcendum per mediam æta-
tem. Poſtmodum ſi talem contingat Philoſo-

phum

phum ementitum cum vero ſpeculatiuo confer-
e Sopho, mox erumpit in conuitia, contemnẽs
mne bonum ac verum quod à ſuo pædagogo
on audiuerit: tanquam nihil boni veríque fo-
et præter id quod à Gentilibus veritatem igno-
antibus proceſſiſſet. Plus enim poteſt ſpeculati-
a Mens adiuta vero lumine veritatis, vnico tan-
um anno vel momento conſequi, quàm aſſidu-
s & improbus labor totius æui hominis, abſq;
mine quærentis lumen ab his, qui luce carent
mni. Sed videamus quænam ſit doctrina gen-
lium philoſophorum. Summum bonum po-
unt bene viuere, quod in honeſtum partiuntur
vtile. Honorum ambitionem & laudes maxi-
è reputant honeſtas: denique diuitiarum par-
m & conſeruationem quocunque iure vel in-
ria, bello, vel ſudore facta, vocant vtilia: ex qui-
s poſt mortẽ aliud nihil expectant, quàm po-
ritati memoriã ſui, famamq́ue reliquiſſe: Re-
rrectionem partim ita negantes, partim igno-
ntes, poëmatum mille nugas præter veritatẽ,
ius quidem expertes fuerunt, effingunt in ho-
num, & ſuiipſius perpetuum exitium. Ecce
opter quam doctrinam oportet verarum ar-
um profeſſores his exoſos eſſe maximè, qui de
ibus ſuis artibus & facultatibus plus reportaſſe
men gerunt. Tametſi veritatem ob oculos
nat experientia, niſi per inexpertas opiniones
um, qui veritatem nunquam ſunt experti, ſit

comprobatum, pro falso verum obiicitur, & ma-
ximo clamore fatuus æstimatur, qui veritatem
profiteri velit. Quod si quis etiam vanos autho-
res meritò detestetur, mox eorum discipuli mi-
nantur in Vniuersitatibus, tales vel afficere sup-
plicio, vel dedecore summo, quod equitationem
asini vocant: interim non vident ipsi, quod eo-
rum sit solatium per vicos indies asinos equita-
re, quibus alios dedecore conantur afficere. Qui-
tandem subticebitur veritas, quia, sicuti doce-
gentiles, odium parit? minimè, sed potiùs obi-
mortem philosophum docet, quàm negare ve-
tatem. In omnibus est obseruanda veritas,
summum apud Christianos bonum: beati qu-
bus datum est cœlitus in ea perseuerare in fine
vsque, quod paucissimis (hei miserum) conti-
git. Rogemus Deum vt huius solius nos faci-
participes. Concludendum igitur, solam verit-
tem expetendam, soliciteque fore quærenda-
in omnibus: ad cuius fastigium vlteriùs quî sa-
endum sit, audite.

Recapitulatio primi gradus, & secundi capituli.

PHilosophi studium suum in inquisitione v-
ritatis, per opiniones rationi consonas, di-
gunt, in his quæ sensum fugiunt: at, Chym-
starum studium est, in sensualibus insensual-
illam veritatem à suis compedibus liberare, p-
quam cœlestes virtutes subtili admodum ver-
tur in-

tur ingenio. Quicunque chymicam artem addiſcere vult, philoſophiam, non Ariſtotelicam, ſed eam quæ veritatem docet, addiſcat oportet. Dicet quiſpiam Ariſtotelis diſcipulus, an Ariſtotelem faciam mendacem? nõ ego, ſed ipſe ſe: nam eius doctrina tota conſiſtit in amphibologia, quæ mendaciorum optimum eſt pallium. Cùm ipſe Platonem, & reliquos reprehendiſſet, quærendæ famæ gratia, nullum potuit commodius inſtrumentũ reperiſſe, quàm idem, quo in reprehendendo fuerat vſus, amphibologico ſermone ſcilicet, ſcripta ſua contra ſiniſtram oppugnantẽ, dextro ſubterfugio ſaluans, & econtra: quod Sophiſmatis genus in omnibus eius ſcriptis videre licet: quæ etiam à quouis mediocriter docto in vtranque partem interpretari poſſunt. Hoc ſemper fuit Sophiſtarum ſtudium, vt quædam ſubterfugia molirentur, quibus iam victi, ſuas tegerent falſitates poſſent, ad eaq; tanquam ad ſacram anchorã periclinantes confugerent, vt eſt aſinorum ille clypeus, Contra negantẽ principia (inquiunt) non eſt diſputandum: non ſine cauſa propugnaculũ hoc extruxerunt; nam artes eorũ ex falſis conſtabant principiis. Non meliùs contra Sophiſtas agendũ eſt quàm ſua principia perſpicacißimè nũ falſa ſint, examinando: hoc retilitio nemo is malè cautũ irretire conantur. Sed miſſa iam⁹ hæc, donec diſputandũ ſit, ſcriptisq; prodendũ vlteriùs: ad ſtudium chymicũ redeamus.

Veritas in arce chymica per manualem practicã & Pyromantiam, separatione partium á suo toto facta, quæritur, quod studium Alchymistarum est.

De secundo gradu philosophorum, qui dicitur Cognitio. CAP. III.

COgnitio est opinionum de veritate quorumuis conceptarum, per experientiam certa & indubitata resolutio. Opinio, veritatis est in animo hærens & dubia præsumptio. Experienti[a] veritatis est manifesta demonstratio. Resoluti[o] quidem est dubii depositio. Non possumus d[e] quouis dubio aliter certi fieri quàm experiend[o] nec meliùs quàm in nobis ipsis. Quapropter i[d] quod de veritate suprà diximus, verificemus, [à] nobis facientes exordium. Diximus suprà, Piet[a]tem in cognitione suiipsius consistere. hinc fit v[t] ab ipsa cognitionem philosophicam incipi[a]mus. Nemo verè potest cognoscere se, nisi sci[at] quid, & non quis ipse sit, à quo dependet, vel cu[i]ius sit (nam sui iuris secundùm veritatis lege[m] est nemo) & in quem finem factus sit. His cogn[i]tis incipit Pietas, quæ circa duo versatur, vt po[te] Creatorem, & creaturam sui similem: impossib[i]le est creaturam à seipsa se cognoscere, nisi pri[us] cognito suo Creatore. Quî potest effectus an[te] causam cognosci, nónne præcedit omne princi[pi]pium sua medium & finem, vel à fine rem a[g]gredietur quispiam?

Deu

Deus eſt ſine principio & fine, per ſe perſi-
ſtens, omni repletus gloria, quam ſolus ex pro-
pria liberalitate poſſidere noluit, ſed eius nos fa-
cere participes, quos ad imaginem ſuam condi-
dit: primum liberalitatis eius exemplar, & my-
ſterium. Quî fit igitur vt admirandum illud Ar-
canum ignoremus ex veritate? Audi frater, ſicut
preciosiſſimo de viliſſimo creati ſumus, ita
propter materiam ex qua facti, ſumus ad vile
quoduis proni magis, quàm ad id quod nos de
nili precioſiſſimos poſt ſe fecit: imò potiores an-
gelis, ſi manſiſſemus in tali dignitatis gradu.
Admiremini quotquot mecum eſtis mortales
miſeri, quòd ſummus rerum artifex viliſſimam
de limo terræ materiã contrectare manibus vo-
luerit, & ex ea precioſiſſimã excitare creaturam:
non abs re factum putemus, ſed vt agnoſcamus
quidnã ſimus, & ab elationis ſuperbia nos con-
tineamus: quod ſecus facientes, nemo noſtrũ nõ
pauperẽ quem Deus elegit, odit, cùm tamen ex
eadem maſſa, ex qua facti ſumus omnes, con-
ſtat: hinc fit, vt perſonarum non ſit acceptor De-
us, ſed paupertatis & humilitatis amator, & ini-
micus elatæ ſuperbiæ. Nemo creatorem poterit
meliùs cognoſcere, quàm ex creatura, ſicut ex o-
pere noſcitur artifex. Videamus igitur quis ille
ſit qui de viliſſimo poteſt excitare precioſiſſimũ,
nullus certè pręter eum qui creauit vtrunq;. Nul-
lomodo pincerna poteſt vinum in aquã permu-

tare, tamen id poteſt qui vinum & aquam crea-
uit: maius, cùm terram in animam viuentem
tranſmutauit, fecit, & quod maximũ eſt, ſupre-
mo beatitudinis dono, ſcilicet imagine ſimilitu-
dineque ſuis, dotauit: per eas datum eſt omni-
bus ſaluos fieri, qui donum hoc recipiunt, ſed
nolentibus accipere gratis quid dabitur? certè ni-
hil: habeant igitur illi quod ſuum eſt, vt ſerue-
tur iuſtitiæ locus. Proprium cuique ſuum eſt,
quod elegit á principio, damnatio ſcilicet. Gra-
tuitum eſt æternæ ſalutis donum, his qui cum
gratiarum actione recipiunt illud. Cùm itaque
pretium vile carumq; ſimus, videat quiſque no-
ſtrum, quid potius optet: res intelligentibus per
ſe clarior eſt, quàm illius elucidatione ſit opus.
Scimus vile quód ſumus, & præſtantiſſimum à
quo proceſſimus: reſtat in hoc negotio perpen-
damus, quare, vel in quem finem facti fuerimus.
Creauit omnipotens Deus primum hominem
Adamũ ad imaginẽ & ſimilitudinẽ ſuam. vt ipſi
Deo foret in ęternum ad gloriam, & immortalis
eſſet, non anxius, nullius indigus, ſemper in Deo
gaudens, terrenis paſſionibus non ſubiectus. Ve-
rùm quia tantum munus non agnouit, viliſecit:
cognouit tamẽ quòd perfectus factus eſſet & ſa-
piens, at in ea cognitione non permanſit. Conſi-
deremus ergo quantũ boni cognitio, quantum-
que mali huius muneris & verbi Dei vilipendiũ
attulerit, cùm ex immortali perpetuò reddiderit
mori-

moribundũ. nam qui moritur in æternũ, & semper in agone mortis degit, & nunquam desinit mori: hinc fit, vt perpetua dicatur illa mors, veluti vita dicitur æterna, qua Deo viuemus in æternum, & nunquam sinemus viuere. Cùm igitur primus parens vnà secum nos omnes Deo rebelles fecisset, ac inimicos, misericordia motus omnipotens Deus, pacem inire nobiscum indutiis voluit, qui pacis est author. Quis erit lapideus ille, qui cùm diuinæ bonitatis hoc mysterium animo reuoluerit, cum inimico suo, licet iniuriã ab eo receperit, non reconcilietur? Quî tantũ fit, quòd inimicorũ inter mortales neuter offendẽs, vel offensã passus, alterũ aggredi velit reconciliationis ergò. Certè non alia de causa, quàm quòd nemo seipsum, & per cõsequens, nec Deum creatorem suum, nec proximam æquipollentem creaturam cognouit: quo fit, vt pacem non amplectatur is qui eam ignorat. Est enim pax misericordiæ radix. nam qui pacem non habet, misericordiam nõ exercebit, nec etiam assequetur, donec habeat. Non est quòd hoc loco pacẽ & misericordiã confundamus; quia pax est misericordiæ causa, veluti pacis est ipsa pietas. Pacem ergo cum Deo habuerimus per pietatis cognitionẽ, pariter eam cum proximo, tam inimico quàm amico, necessariò sumus habituri. Maximè cùm considerabimus, quòd summus ille rerũ artifex vermiculo diaboli mancipio, per pacis amplexũ

ſuæ miſericordiam fecerit. O miſeri mortales
quotquot miſericordiam expectamus à Deo, co
ram quo miſeriam non agnoſcimus! Vnde quę
ſo Miſericordia, quàm ex miſeriæ confeſſione
per cordis contritionem in emendationem fa
cta? Quod ſi demum noſtram fratrumque no
ſtrorum miſeriam non ignorabimus, at par
compenſabimus pondere, ſæculi bonis huius o
pimiores facti, diuitiarũ æternarum nos abun
dantiores non exiſtimabimus illis, qui pror
ſus opibus mundi deſtituti ſunt. Quis mortale
inter hoc verè conſiderat, bonorumque ſibi ſo
lùm in hoc mundo concreditorum communio
ne, fratrem egenum non ſolabitur? da tu conſi
derantem, & ego tibi mox oſtendam qui tale di
uinum arcanum agnoſcat. In his omnibus Deu
ſuum erga nos amorem ſatis adhuc explicuiſſ
noluit. Verùm ſua nos accuſante Iuſtitia, cui ni
hil diminutum eſſe poteſt vnquam, non magi
quàm eius miſericordię, nobis potius quàm pro
prio filio parcere voluit, in quo Pax & Iuſtitia ſi
mul oſculatæ ſunt? Quare igitur non oſculamu
nos in Chriſto fratres facti pares, cùm nos miſe
ros vermiculos ſummus rerum oſculetur arti
fex, & in filio ſuo vnigenito præſtantiſſimas fa
cit creaturas de viliſſimis proprio malo factis
Quotquot Deum agnoſcunt in filio, pariter &
filium in patre per Spiritum ſanctum: cui non re
luctantur, fratrem etiam agnoſcunt, & non ali

Ha

Hæc ſunt vera & indubitata veræ philoſophiæ ſundamenta: ſed quia nondum ab omnibus cognita ſunt, licet audita multis, adhuc in aliquorum non bene reſolutorum animis poſſet hære-e dubium, an imaginatio prædictorum veritais amorem in nobis excitare queat: operæpretium illis fuerit, ambiguitatem hanc, experimento per ſe ipſos & in ſeipſis facto, deponere hunc in nodum, qui ſequitur. Conſideret vnusquiſque penes ſe diligenter ea quæ ſuperius dicta ſunt, degustataque ſæpiùs ruminet animo ſincero: ſic paulatim ſcintillas aliquot magis ac magis inlies perlucere ſuis oculis mentalibus percipiet, c in tantam excreſcere lucem, vt ſucceſſiuo tempore quæuis innoteſcant, quæ ſibi neceſſaria fuerint, nec ampliùs in veritate quouis hærebit nodo: ſed pietatis exercitio, iuſtitiæque paulatim aſſueſcens, ritu viaque præmiſſis, animi trãquillitatem ſentiet, qua tandem allectus intelliget, maiorem in animo delectationẽ eſſe, quàm n corpore. Non priùs incipit vera cognitio, quàm perennium & labilium, cùm vitæ, tum interitus oblata comparatione, ſelegat Animam um animo iungi, delectatione maiori tracta uius, quàm Corporis. Ex ea cognitione Mens ritur, & corporis voluntaria ſeparatio ſumit exrdium, cùm anima reſpiciens ex vna corporis editatem & interitum, ex altera parte præſtaniam & felicitatem animi perpetuam, cum iſta

(diuino ſic diſponente flatu) connecti cupit, altero penitus neglecto, vt hoc ſolum appetat, quod à Deo concluſum eſſe videt in ſalutem & gloriam: Corpus in amborum iam vnitorum vnionem condeſcendere cogitur. Hæc eſt admirabilis illa Philoſophorum tranſmutatio corporis in ſpiritum, & huius in corpus, de qua dictum nobis relinquitur à Sapientibus: fac fixum volatile, & volatile fac fixũ, vt habeas magiſterium noſtrum (intellige) fac de pertinaci corpore tractabile, quod animi præſtantia cum anima conueniẽte conſtantiſſimũ fiat corpus ad omnia ſuſtinendũ examina. Probatur enim aurum igne, quo reprobatur omne quod aurum non eſt. O præſtantiſſimum philoſophorũ aurum, quo ditantur ſapientię filii, nõ illo quod cupitur! Adeſte qui theſaurũ philoſophorũ tam vario conatu quęritis, reprobatũ à vobis lapidẽ cognoſcite priùs quis ille ſit, antequã quęratis. Mirum eſt ſuper omne miraculum, quòd quiſpiam appetat ignotum ſibi: fatuum certè videtur id ab hominibus quæri, cuius veritatem nõ norunt inueſtigantes, quia nihil in eo ſpei relinquitur. Suadeo quibuſuis ergo perquirentibus, vt cognoſcãt priùs eius quod quærunt veram exiſtentiam, antequam quærant: ſic eos laboribus fruſtrari non continget. Sapiens quærit quod amat, nec amare poteſt quod non cognoſcit, alioquin inſipiens eſſet. Ex cognitione igitur natus eſt amor omnium veri-

tas,

tas, quæ sola viget in omnib⁹ veris philosophis.

Recapitulatio secundi gradus. CAP. III.

NOn est quòd quispiam putet, me hîc theologica tractare velle, sed talia quæ rusticum & pueros latere non debent: ex quibus tamen altius quàm litera sonat repetitis, omnem scientiam & artem in omnibus, tam cœlestibus quàm prophanis rebus hauriunt Sapientiæ filii. Frustra laboratis omnes abditorum Naturæ secretorum indagatores, cùm aliam ingressi viam, terrenorũ virtutes per terrena detegere conamini. Discite igitur cœlum per cœlum, non per terram, sed huius, per illius, virtutes cognoscere. Nemo enim ascendit in Cœlum quod quæritis, nisi qui de Cœlo (quod non quæritis) descendit, illuminet eum. Incorruptibilem quæritis medicinam, quę corpora nedum à corruptione transmutet in verum temperamentũ, sed etiam temperata diutissimè conseruet: talẽ alibi quàm in cœlo reperire nõ poteritis vnquam. Cœlum, virtute sua, per inuisibiles radios in terrę centrum vndiq; cõcurrentes, omnia penetrat elementa, & elementata generat fouetque. Nemo in seipso, sed in sui simili, quod etiam ex ipso sit, generare potest. Fœtus etiam promiscuus vtriusq; parẽtis in se naturam ita retinet, vt in eo parens vterque potentia & actu sit reperibilis. Quis hærebit amplius, nisi lapis, in generatione philosophica. Si cognitio hæc adhuc tibi nõ suffecerit amice lector, cùm ea

quæ data eſt in Claue noſtra, non eſt quòd tecum agam latiùs. Verùm ne tibi de me conquerendi maneat anſa, dicam vlteriùs. Diſce ex teipſo, quicquid eſt & in cœlo & in terra, cognoſcere, vt ſapiens fias in omnibus. Ignoras cœlum & elementa priùs vnum fuiſſe, diuino quoque abinuicem artificio ſeparata, vt & te & omnia generare poſſent? Si hoc noſti, reliquum & te fugere non poteſt, aut ingenio cares omni. Rurſus in omni generatione, ſeparatio talis eſt neceſſaria, qualem de te ſuprà dixi fiendam, antequam ad veræ philoſophiæ ſtudia velum applices. Ex aliis nunquam vnum facies quod quæris, niſi priùs ex teipſo fiat vnum quod audiſti, latiusq́ue audies in ſequentibus: nam talis eſt voluntas Dei, vt pii pium conſequantur opus quod quærunt, & perfecti perficiant aliud cui fuerint intenti. Malæ voluntatis hominibus nihil præter quod ſeminauerint datur metere: imò quod magis eſt, perſæpe bonum eorum ſemen in lolium, propter eorum malitiam, conuertitur. Fac igitur vt talis euadas, quale tuum eſſe vis quod quæſieris opus.

De tertio gradu philoſophico. CAP. IIII.

AMor philoſophicus dicitur ſecretorum ab vno, rurſus in vnum per pacem vnio. Pax verò per vnionem partium in toto concordia. Vnionem apprimè diligit Deus, quia vnus eſt & quic-

[q]uid creauit vnquam, ſub vnione concluſit. Ab [v]no determinato, per vnum indefinitum facto, [p]rocedunt omnia quæ finita ſunt, ac rurſus ad v-[n]um ſuum inſtinctu naturali quæque tendunt: à [q]uo ſi quæpiam declinarint, à philoſophis ſub ſe-[c]reto binario contineri cenſentur, & per ternari-[u]m ad vnionem reduci debere. Creauit Deus [c]ælum & terram: ac omnia quæ in eis ſunt, oc-[c]ulto modo ſimul vnita, manifeſto ſecreta. Sub [a]ppellatione terræ concluduntur Elementa, quæ [c]ontinentur à cœlo, taliq; fœderis complectun-[tu]r amore, qualem inter alias creaturas vix vide-[re] licet. Animalia bruta quæque bina ſeſe diuino [p]orſus ordine coniungentia videmus ſinceriori [vi]nculo, quæ purioribus conſtant elementis, vt [ſu]nt volatilia, reliqua minùs cõueniunt pro ma-[te]riæ de qua ſunt conflata puritate minori, ta-[m]en coniunguntur, licet promiſcuè magis. Ad [pr]æſtantiſſimam creaturam deueniamus ex vi-[li]ſſimo creatam, vtpote hominem, quem de li-[m]o terræ creauit Deus, animal per ſe mobile, [q]uod inde mox ſpiritu rationali vnum fecit: oc-[ca]ſione qua mouetur ſola, cæteris animantibus [ſin]gularius eſſe quis non percipit? qua quidem [ve]rum eſt & rationale factum, excellentius inter [o]pera Dei nullũ eſſe poteſt. Ab hoc ſcilicet homi-[ne], cùm adhùc in excellentiſſimo ſtatu foret ante [la]pſum, ſecreuit Deus fœminam, os ab oſſibus [ei]us, & de carne carnem eius, vt firmiùs cæteris,

animantibus vnirentur: non dicuntur vniri, nisi quæ fuerint ab vno ſemoti priùs, ſed coniungi tantùm. Cùm igitur in ſeipſo non poſſet, in altero gignere fuit neceſſe. Hac de cauſa præ cæteris humana generatio reuerenda eſt, quia fit inter duos qui priùs vnum fuerunt, & iterum vnum diuino matrimonio facti ſunt: teſtante ſcriptura, Et erunt duo in carne vna, quorum vterque propter alterum relinquet patrem & matrem, & adhęrebit alteri ſuæ parti. Non eſt aliter exiſtimandum, quàm vxoris maritum, & huius illam eſſe alteram corporis ſui partem inſeparabilem: cùm viderimus eos aliter ſe gerentes, iudicabimus illos non vnitos, ſed coniunctos tantùm eſſe, non amore vero, ſed vel turpis lucri, vel illiciti potiùs appetitus extinguendi cauſa, cuius ignis cùm refrixerit, frigent omnia ſimul. Non talis eſt amor philoſophicus: nam inextinguibili prorſus accenſus igne, non extinguitur: quicunq; per ſpiritum vniuntur ſpiritus, in vnione manent; quæ verò per corpus iuncta ſunt, de facili ſoluuntur corpora. Eſt & parentum erga natos, & horum erga parentes proprius amor, qui philoſophico nullo modo comparari poteſt: nam pro gnato pater, nec pro parente filius, minùs pro fratre vel ſorore ſoror aut frater, vel quiſpiam amicus, vel minimæ ſuæ iuncturę pati iacturam nollet. Quis ille qui pro ſeipſo mortem obire libenter, quanto minùs pro quopiam alio velit? Vbi tandem

quæ-

quærendus ? Certè non alibi quàm vnde processit amor. Sic Deus dilexit mundum (intellige hominem) vt proprium filium nasci voluerit hominem, qui pro hominibus mori, morteque sua iustitiæ, qua nos plecti debebamus, mortem persoluere posset. Non potuit enim filius Dei mori, sed homo factus, mortuus est perfectus homo filius hominis, iustusque iustitiam compleuit. O admirandus amor Dei erga homines! Non ex Aristotelis inani philosophia, nec aliquorum mundi Sapientum huius, tam felices vndæ manant, quas (dum nos illa vanis attentos studiis detinet) præterimus ô miseri sodales : ad aliam animos nostros philosophiam vocat amor iste diuinus.

Colloquium quo conatur Animus Animam & Corpus ad se trahere. Interlocutores sunt Spiritus, Anima, Corpus, & Philosophia amoris, his literis designati: S. A. C. & Ph.

AGitedum igitur anima mea, corpusq; meum, surgite nunc, animum sequamini verum. Ascendamus in montem excelsum hunc nobis oppositum, de cuius cacumine vobis ostendam iter hoc biuiũ, de quo per nubem & sine lumine loquutus est Pythagoras. Nobis aperti sint oculi, tum prælucet Sol pietatis & iustitiæ, quo duce non possumus à via veritatis deflectere. Voluite primùm oculos ad dextram, ne vide-

ant vanitatem, antequam ſapientiam percepe-rint. Videtíſne relucens illud & inexpugnabile caſtrum? A. & C. Videmus. S. In eo ſe continet Philoſophicus amor, de cuius fonte fluunt aquæ viuæ, quas qui deguſtarit ſemel, non ſitiet vanitatem ampliùs. Ab eo loco tam amœno ſuauiq́; rectâ progrediendum eſt ad amœniorem, in quo Sophia moram trahit: de cuius etiam fonte ſcaturiunt aquæ primis longè feliciores, quas qui guſtarint inimici, pacem eos inire neceſſe eſt: eorum qui deueniunt eò, pleriq; ſolent altiùs tendere, ſed non omnes optatum aſſequuntur. Eſt locus vltra dictos, quem adire vix licet mortalibus, niſi per diuinum numen ad immortalitatis gradũ aſſumti ſint: at antequam introducantur mundum coguntur exuere, caducæ vitæ ſpolio retento: non eſt eò cùm peruenerint, quòd ampliùs mortem timeant, imò potiùs eam indies amplectantur ſuauiùs, quàm in mundo quid vnquam ſuaue iudicatum eſt eis amplexu dignum. Vltra hæc tria loca quicunque progrediuntur, ab hominum oculis euaneſcunt. Quòd ſi ſecundum & tertium locos videre lubet, aſcendamus altiùs. En ſupra cryſtallinam primam arcem, aliam argenteam videtis, vltra quam & tertiam adamantinam, quarta verò nõ cadit ſub ſenſum, donec vltra tertiam deuentum ſit. Hic eſt aureus perpetuæ felicitatis locus, ſolicitudinis expers, & omni repletus gaudio perenni. Nunc ad ſini-

ſtram

[...]tram deflectamus oculos. En videtis mundum [...]oluptatibus & diuitiis plenum, in quo nihil o-[...]ulo caduco displicere potest, at huius peregrina-[...]ionis videamus exitum. Vallem obscuram fuli-[...]inosa repletam caligine, sub finem horizontis [...]ernitis perspicuè. A.& C. Cernimus quidem. S. [...]ùm ii qui latam hanc ingrediuntur viam eò [...]eruenerint, horũ solatia vertuntur in tormen-[...]a, quorum nullus est finis: quòd si velitis aurem [...]ttentiùs præbere, potestis hinc vlulatum perci-[...]ere, nisi vos impediat eorum gaudii rumor, qui [...]am anxiè tendunt in sui ruinam. A. & C. Audi-[...]nus profectò, sed quî fit, vt isti huc non redeant? [...]. Quia miseriæ vallem hanc non vident, donec [...]ostremam pœnitentiæ viam præterirent, post-[...]uam non est reditus. A. & C. Sunt igitur aliæ [...]iæ per quas ab eo graui periculo deflectere pos-[...]nt? S. Imò duæ laterales tantùm, in dextram [...]uc ad nos, vt videtis, vergentes. Nam ab hoc lo-[...]o in quo iam sumus, per primam arcem oportet [...]mnes facere transitũ qui resipiscunt, vt quæ vi-[...]etis nũc, videant ipsi. A. & C. Miramur quòd mi-[...]riȩ vallem non videant priùs. S. Mirum non est, [...]uia plana est via, facilis & grata, homines allici-[...]endo seducens, tum in plano quouis breuis est [...]orizon: quòd si huc vt nos conscendissent, exi-[...]um vtriusque viæ percepissent. A. & C. Quo no-[...]ine vocantur? S. Lata quidem erroris, laterali-[...]m prior infirmitatis, posterior paupertatis, &

hæc in qua ſumus, veritatis dicuntur viæ: quarumlibet in oſtio poſitus eſt angelus Domini, qui tractus diuini ſpiritus nominatur. Hic in hoc paſſu primo trahit omnes, cui tractui ſi reſtiterint miſeri mortales, laxantur habenæ pertinacibus, quos viam erroris ingreſſos adhuc exſpectat Dominus, donec aliquandiu mundanis abuſi deliciis, per propriam petulantiam incidant in corporis infirmitates, nec immeritò, per quod in errorem tracti fuerant. Pauciſſimi quibus errorem ſuum agnoſcere contingit, per priorem reſipiſcentiæ viam ad locum hunc redeunt. Reliqua pars maxima, cum his qui primo nõn reſipuerunt loco, pertinax vlteriùs progreditur. Nonnulli qui per infirmitatem caſtigari noluerunt, & alii qui nondum caſtigati ſunt, in paupertatem propria cauſa permittuntur incidere, ex quibus pauciſſimi pœnitentię viam poſteriorem ingrediuntur. Plurimi verò procedunt in errore cæcutientes, donec in foueam cadant, à qua ſurgere non licet. A. & C. Paucos videmus per pœnitentiæ vias redire. S. Hoc impedit corpus. C. At ego potiùs mori vellem centies, quàm latam in finem vſq; viam perficere. S. Quia vidiſti ſic loqueris, at vide ſis huius memor in poſterum. C. Quocunq; vos ieritis, promtiſſimum ſequar: ſed priuſquam diſcedamus hinc, dic precor, quî factum ſit vt & nos latam non ſimus ingreſſi viam? S. Quibus cœlitus primùm domini tractum

recipere

cipere datum est, Deo, non sibi, ferant acce-
tum.C.Trahuntur tamen omnes.S.Verum est,
t omnes tractum non recipiunt.C.Quænam est
uius occasio?S. Quòd in biuio existentes, ocu-
os magis ad sinistras vanitates, quám ad hunc
extrum viuentis aquæ fluuium,tam admiran-
o fluentem artificio de montis in quo iam su-
ius apice,deflectunt.C. Quod est monti flumi-
iq; nomen?S. Vtrique primus Domini tractus.
. Súntne alii tractus præter hos tres quos iam
posuisti? S. Plurimi sunt inter hos medii, qui
ntiuntur ab omnibus in propria cõscientia,sed
rui fiunt ab his qui nolunt, vt antea dictum
l,recipere C.Quid est.quod in isto ducis admi-
ndum fluuio?S.Vidisti tu vel quispiã vnquam,
tam sublimi loco decidentem aquæ copiam
ne strepitus horrore permaximam? ignoras et-
m pendentem aquam,vltra quod mundi vires
nnes superat, quantumuis intrepidum homi-
m,vel in terram martem ipsum(si quis sit)ex-
atione soni ventiq; terrere posse, veluti pluri-
s in locis videri potest?C.Certè quibusdam in
llibus tantùm fui, de quibus aqua defluens à
nte distante satis perterrefactos & agitatos
nto prætereuntes,quantumuis fortes, deiicere
tuit:nisi quadam industria, viribusque reas-
ntis hominum vicissent animi, transitumque
i fecissent.S.Primus hoc loco tractus est admi-
io fluuii,quam & aquę degustandæ desideriũ,

ac eius originem visendi maximus amor subse-
quitur: qui degustantem, vt ferrum adamas, huc
allicit, vt quæ discrimina rerum sint, videat. C.
Nunquam ego per meipsum hoc considerassem,
etiamsi locis inferioribus contrarium accidisse
viderim. S. Oculi tibi carnei sunt, qui non perci-
piunt ea quæ mundum superant: res qui superfi-
cialiter, aut ex manifesto vident, non putant ali-
ud in rerum natura esse, præter id quod sub sen-
sus cadit: istis quotquot sunt, huc non contingit
adire, nisi spiritus eorum Domini tractum, ex
fluminis montisque mirabili consideratione &
speciali dono sentiant, & recipiant. C. Hoc vni-
cum adhuc abs te scire cupio priusquam discedamus
mus hinc. Quid sibi vult ad amœnissima loca
tam difficilis aditus, cùm propter itineris asperi-
tatem exiguitatemque, tum ob huius & flumi-
nis protractum rectissimum, vt vix protenso filo
quid rectius delineari possit? S. Video te Corpus
meum libenter hîc moram protrahere, quò diu-
tiùs mundanis laruis, & fucatis oculos pascas:
hos te sæpiùs (etiam si de dextris petas) ad sini-
stram detorquere, mihi suspicandi præbet an-
sam, hæc te, non tam sciendi curiosa cupiditate
percontari, quàm quòd postquam hinc recesse-
ris, mundi conspectu priuatum iri te videas. C.
Missa faciamus hæc, responde saltem. S. De diffi-
cultate, qua tibi satisfiat, intellige primùm, ad
gloriam alia quàm per crucem via, non secus ac

ac

d ardua quæque quàm summo labore, nullus
atet aditus, vt facilè partorum leuis & difficilè
rauis existimatio foret. Asperitatis leuitas, vt
nortis vita, non minùs quàm exiguitatis ampli-
udo finis est. Rectiuium etiam, & carens amba-
ibus esse debet omne quod in veritatis semi-
am ducit. Iam habes quod optas, nec est quod
mmoremur ampliùs, sequere nos. C. Postre-
num hoc esto. S. Omnia nunc audisti quæ ne-
essaria sunt; nihil moror. C. Saltem anima tu
necum tantisper mane. A. Nec te, nec Spiritum
ibenter desererem, tacui tamen donec vtriusque
ationes audiuerim, placent quæ Spiritus loqui-
ur, quæ tu, nihil præter moram adferunt auri-
bus meis. C. Video me nunc victum iri miserum.
S. Verè miserũ, sequere nos, quò felix nobiscum
ias. C. Vtinam; at ego solus quid contra duos? S.
Tace, post paucos dies sola cum solo ages. C.
Quid hoc audio, tu fortè nos qui dux noster es,
uios deseres? S. Absit, vobiscum ero dum eritis.
C. Aperias igitur quid hoc ænigmatis velit. S.
Prout oculi, sic intellectus, & omnia quę possides
arnea sunt. C. Fac saltem intelligam. S. Quid si
quæ tibi sunt ob oculos non percipis, ea quæ non
vides cùm dixero, quî percipies? C. Supra quòd
miseris me torquet modis lapidosum, strictum,
& spinosum iter hoc, verbis tuis massam hanc
per se grauem aggrauas. S. Non nisi subleuare co-
nor. C. Sic non feceris. S. Quî factum velis?

C. Aperta loquendo. S. non didici quæ tua sunt
C. Nihil tecũ ſolum efficiam. Heus anima mea
quam ſemper charam habui, non loqueris? aux
lium non præſtas amico tibi fidiſſimo? A. Dubi
ſum inter vos, alterutrius partem æqualiter ge
ro. C. Tamen ſpiritum quàm me ſequeris liben
tiùs. A. Deliras omnino. C. Vtinam ego manſiſ
ſem in itinere biuio. A. id feciſſes. C. Non potu
præter te, qua ſine nihil poſſum exequi. A. Ne
ego præter Spiritum valeo gradum ſiſtere: ſin
quo, te ſine ſim neceſſe eſt. C. Et tu parabolicè lo
qui tam breui didiciſti tempore? S. Non niſi ſim
pliciter: ſed quæ nuda eſt oratio, ſicuti tenebri
inuolutum es, amphibologica, vel allegorica tibi
videtur. C. Vobiſcum nil effecero, tacebo, ne ſi
cut ipſa tu dudum, vt hęc in poſterum reſeruare
mihi. A. Nil niſi bonum. C. Spiritus te ſeduxit. S.
Minimè verũ, at ego ipſam & te huc ad ſalutem
duco. C. Dicis tamen. S. Credes non antea quàm
videas. C. An tu me cæcũ ducis? Optimè, nec ve
riùs vnquam loquutus es. C. Væ intolerabile
ſcelus, oculis mihi tu meis carere perſuadebis? S.
Imò docebo. C. Audiam quæſo. S. Vidiſti nos in
radice montis Domini tractus bibere de fluuio
fontis amoris? C. Non bibiſtis? S. Ecce iam ipſum
tu cæcitatem tuam apertè faſſum es. C. Cur non
iuſſiſtis & me vobiſcum bibere? S. Quia non po-
teris donec nobiſcum videas. C. Quando tãdem
id fiet? S. Cùm tu nobiſcum vniendis vnũ fueris.

C. Rur-

C. Rursus quando? S. Cùm ad veritatis arcem damantinam simul devenerimus. C. Accelere- nus ergo, ne diutiùs videns cæcum dicar. S. En d arcem primam appulimus, pulsabo. C. Quid pus est, porta caret foribus? S. Non decet pere- rinum aduenam alienos ingredi lares, non pe- ita priùs venia. Introduci nos iube quisquis hîc mperas. Ph. Quis rarus admodum hospes ac- lamat? S. Tres Philosophiæ discipuli. Ph. Quid ìc quæritis? S. Philosophiam addiscere. Ph. Ea uæ didicistis, iterum discere quid opus est? S. arduos hucusque pauimus, ad feliciores betas nhelamus. Ph. Betis implere ventrem cupitis? . Quouis meliori, quàm antea pabulo: nam uas pauimus herbas, pungentes nunc à sini- ris, mox à dextris, inter dentes spinas relique- int asperrimas, quæ nobis escæ talis præbent auseam. Ph. Audio vos rudiorib⁹, quàm schola ostra ferat, imbutos esse: verùm quia non sole- us recusare quotquot ad nos veniunt, intro- icemini, non priùs tamen quàm ante portam eponatis cornua. S. Præstò sumus iussis obtem- erare tuis. Ph. Moris est apud nos recentiores scipulos examinari. S. Esto. Ph. Quid Philoso- hia? S. Amor est Sophiæ. Ph. Sophia quid. S. Ve- ratis omnium sapientia summa est. Ph. Quid a- or? S. Cognitæ veritatis est desiderium insatia- le. Ph. Vnde hæc habes? S. A Domini tractu. Ph. r quos? S. Per eos quos docuit priùs vt docerēt

alios.Ph.In Vniuersitatibus quid audistis?S. Ari-
stotelis philosophiam. Ph. Quid hæc docet? S.
Contentiosè rixari, pro & contrà (vt aiunt) per-
tinaciter argumẽtari. Ph. Pro & contra, quę Chi-
mæra bestia est hęc?S.Sophismatum nescio quo
genus, hoc nunc ad dextram, modò sinistram
partem, instar hominis cereum habentis nasu
detorquere licet, à nasutulo fortè quopiam, q
cum isto retilicio cæteros immeritò reprehend
set, vt aliorum euaderet manus, excogitatum
Ph.In quem vsum?S.Ostentationis doctrinę ca
sa. Ph. Est igitur doctrina fallax? S. Saltem i
quam audiuimꝰ, qua qui magis imbuti sunt, s
pientię minus habẽt. Ph.In eo verè sapis, eos m
ximè sapientes esse qui circa perceptibilia min
intelligũt. Antequam intretis huc, oportet in a
bũ Scholę nostræ describi nomina vestra. S .Spi
tus vel animus mihi nomen est, huic Anima, t
tio verò Corpus. Ph. Satis affines socii. S.Imò t
vnico partu nati fratres. Ph. Inuocato priùs ve
lumine sic mecum loquamini: O Pater omn
potens, æterne Deus, Creator omnium quæ
cœlo & in terrra sunt, qui nos ad imaginem &
militudinem tuam creasti, non vt in nihilu
nos redigeres, sed vt essemus tibi ad gloriam,
nobis gratiam Spiritus sancti tui, qua possim
intelligere & scire quænam sit tua voluntas,
auxilio tuo faciamus eam, in tuoque lumine
deamus lumen, & veritatem amore vero pro

quen

uentes assequamur. Amen. Ingredimini iam
gloriam Dei, vestrique salutem, Amoris phi-
losophici portas, & gymnasium, in quo docetur
mor perpetuus: Assidete dapibus, vt quisq; suis
otu ciboque reficiatur. In primis Deum ore-
us: Oculi omnium in te sperant Domine, & tu
s eis cibum in suo tempore, manum tuam a-
ris, & reples omne quod viuit benedictione.
on ex solo pane viuit homo, sed ex omni verbo
uod procedit ex ore Domini. Corpus ede bibe-
ue tibi quæ sunt apposita corporea, tui sodales
um non ore, sed auribus hauriunt, eorum ego
unc habebo curam. Spiritus Animaque beni-
as aures adhibete. Quanquam à tractu Domi-
primò vos per eius angelum audiisse non du-
o studii cognitionisque philosophicorum ef-
aciam, tamen corporis mole tunc grauiores
àm futuri modò, vix potuistis omnia ferre,
ecium operæ fuerit antequam ad amoris fon-
m veniatis, obiter ea repetere, quæ hîc necessa-
videbuntur. Ante lapsum Adæ nec lata sini-
aque via, nec miseriæ vallis extiterunt, sed vn-
que patebat aditus omnibus ad hæc felicissi-
a loca. Post primam hominis inobedientiam,
ominus viam hanc amplissimam in callem
ctissimam difficilimãque (vt videtis) restrin-
, in cuius ostio collocauit Cherubin angelum,
cipitem gladium manu tenentem, quo quidẽ
eret omnes ab introitu felicis patriæ: hinc de-

deflectentes Adæ filii propter peccatum primi
sui parentis, in sinistram latam sibimet viam cō-
struxerunt, quam euitastis. Longo postea tem-
poris interuallo D.O.M. secreta secretorum suo-
rum introiuit, in quibus a mote miserente, accu-
santeque iustitia, conclusit angelo gladium ir-
suæ de manibus eripere, cuius loco tridente-
hamum substituit aureum, gladio ad arbore-
suspenso. & sic mutata est ira Dei in amorem, se-
uata iustitia: quod antequam fieret, fluuius i-
non erat, vt iam, in se collectus, sed ante lapsu-
per totum orbem terrarum roris instar expans-
æqualiter: pòst verò rediit vnde processerat. ta-
dem vt pax & iustitia sunt osculatæ se, descend-
affluentiùs ab alto manans aqua gratiæ, totu-
nunc mundum alluens. In sinistram partem q-
deflectunt, partim suspensum in arbore gladiu-
videntes, eiusq; noscentes historiam, quia mu-
do nimiùm sunt insiti, prætereunt: nonnulli-
dentes eius efficaciam perquirere negligunt, a-
nec vident, nec vidisse voluissent: hi rectà pe-
grinationem suam ad vallem dirigunt omn-
nisi per hamos resipiscentię, vel pœnitentię no-
nulli retrahantur ad montem Sion. Nostro ia-
sæculo (quod gratiæ est) mutatus est gladius-
Christum saluatorem nostrum, qui crucis arb-
rem pro peccatis nostris ascendit. Hæc omnia-
gum naturæ, diuinæq;, tum gratiæ tempora -
notant. Nunc audite quis errorum vię status e-
stat.

Mun-

Mundi fabrica.

Ph. Dixit Deus Adamo poſt lapſum : In ſu-
ore vultus tui veſceris pane tuo, & in dolore pa-
et vxor tua, maledixitq́ue terræ propter homi-
em , & ſterilis facta fuit, quæ nullo cultu priùs,
d affluentia cœleſti tantùm producebat fru-
um abundantiſſimum : at licet humanis nunc
gitata ſit laboribus , tribulos & ſpinas vix ferre
idetur. Ab eo tempore quo veritatem exuit ho-
no: de victu & amictu quærendis, eum anxium
ddidit ipſa neceſſitas, quę ſtudiorum mater eſt
tera, primarum etiam artiũ inuentrix, vt agri-
ılturæ, pariter & paſtoralis exercitii. Cœperunt
aque primi ſinceriq́; homines quærere, quibus
rere non poterant : impuri nõ ſolùm ea, ſed per
s & nefas vſurparunt omnia quæ ſuis viribus
feriora fuerunt. Nuditas docuit primum ho-
inem carnes frondibus tegere nudas. tandem
duſtria paulatim (vt moris eſt) propter neceſſi-
tem aucta, pellibus animaliũ operire: mox inde
mes fodere, ſerere, ſuoq́; tempore meſſem col-
gere, gregis, armentorum, pecudum & paſcuo-
m habere curam, & alendæ familiæ, moribus
turæq́; legibus inſtruendæ conſeruandæq́; pa-
s, ab imbrium & temporis iniuria caſis tectiſq́;
e, nec non armenta tueri: tota primæ fuit hæc
ceſſitatis anxietas. His artibus primi patres æ-
contenti lætiq́; vixere pacis temporibus. Poſt-
am terra fuit repleta, ſufficere non potuit, vt

quiſque portionem haberet eius, & agricolæ fo
rent omnes, vel paſtores: at oportuit aliis alio
inſeruire diuerſimodè qui non habuerunt. A mi
ctus & fabricæ diuerſa genera produxit curioſi
tas, inde ſartores, ſutores, & fabri, quos acus &
malleus comprehēdunt, ſumpſerunt originem
Horum diuitiæ labore partæ quæſierunt otiū a
pud nonnullos, qui ſibi tantū agri compararū
quantū victui ſupplere potuit, amictuiq;: pen
reliquos augmentum: hi conſiderantes rerur
penuriam, vnius & alterius abundantiam loc
mercimoniam exercuerunt: hinc vectores, & a
nimalium baiulantium actores, prodierunt, ne
victus ratio caruit ſuis artibus: nam piſtores, fu
narios, laniones, coquos, & œnopolas excogita
uit in peregrinantium ſubſidium. Hæc ab init
bona fide tantiſper adminiſtrata ſunt omni
donec proprium commodum, odiumq; frate
num irruperunt, à quo tempore mutata ſu
hominum ingenia, tantumq́ue habendi fame
quantum opulentia creuit in hunc vſque dien
quo nemini nemo, nec ſibi fidere cœpit. Con
modo quiſque ſuo caſas in ſplendidas mutau
domos, quæ tandem in pagos, oppida, caſtra, c
uitates, & ſuburbia in vrbes excreuerunt, ab od
non immunia tamen, poſtea tēporis iniuria h
mines ignauos, qui nō proprio, ſed alieno labo
victitare volunt, ſimul & bellū peperit inter vic
nos potiſſimùm. Hoc iterū foſſis, mœnibus, a
geribu

eribus, & propugnaculis in defensionem iniu-
arum dedit initia. Contrà vitiorum quorum-
is pasta, quam otium esse scitur, bombardarum
: tormentorum execrabile genus diabolicum
:tulit ab inferis, quo totius humani generis, ni-
diuino cautum esset auxilio, rueret societas:
uæ quidem nouarum artium vltima, conclusit
nundi fabricam. Et propter dictorum varietatẽ
ulchrum appellant mundum, qui diligunt eũ:
: vos auditores iudicate quænam sit eorũ pul-
hritudo, quæ quantò magis abundant, tantò
ninùs quieta sunt ac magis anxia. Quæ mundũ
t audistis cõcernunt, omnia labilia sunt, nec est
ui pilum horum pauper vel diues post mortem
cũ deferat. Videte igitur in quibus spem sibi
:ponũt miseri mortales, & quanta cura sibi cõ-
arant nihil quod eos perdit, qui sua sorte contẽ-
nolunt esse. Nunc audite quæso sæculi trans-
orii peregrinationem huius.

Mundi peregrinatio, quam erroris viam appellamus.

AEtatis anno ter septeno peracto, biuium ele-
ctionis maxima pars aggreditur, omniumq;
ursus per angelum Domini tractus hamo retar-
atur. Verùm plerique sub eo repentes, alii tran-
lientes, & maxima pars, dum paucissimi tra-
untur, inter hamũ & introitũ erumpens viç, sa-
tem fugiunt omnes, quotquot hunc euadere

tractum conantur, nulloque fræno mundum ingrediuntur. Horum pars maxima deliciis, & mundanis abusi voluptatibus, in paupertatem à Domino Deo nostro misericordię sinuntur incidere, qua retrahantur ad priorem resipiscentiæ viam: sed inutile prorsus humanum genus, cui Deo resistere iam innatum est, nō desistit media quærere, quibus proprio conatu laqueos euadat, quos sibimet posuit, ab eo non petens auxilium, à quo solo depēdet omnis misericordiæ munus. Hinc factum est, vt in sinistram viæ partem officinam sibi maximã extruxerint, in qua quidem officiorum genus exercetur omne: huic domui præest industria, quæ cunctos præter ignauos pigrosq; recipit. Ab vna parte quorumuis studiorũ officinæ literarię positę sunt, ad quas se recipiunt illi, qui sua literas incuria reliquerant: isti plerunque se conferunt in officinas manuales ab altera parte sitas, in quibus experiuntur ea quæ literis à sapientioribus olim cōmissa sunt, ne sicut priùs inexperti rerum litera sola ducantur in opiniones fallaces. Alii qui suo damno mercaturam exercuerunt, ac illi qui manualibus incumbentes artibus in pauperiē lapsi sunt, nouas rerum formas inauditaque dies ac noctes somniant, quas mercatoribus mercatores, & mechanici preciò quibusuis passim exponunt, vt damna sua resarciant, tum ad opimiora perueniant. Quod postquam adepti fuerint, ab industria recedentes in

secun-

cundam mundi regionẽ tendunt: per infirmitatis pontem facientes transitũ, ante quem, secũdus Domini tractus oues perditas ad ouile verum reducere conatur, ex quibus paucissimæ resipiscentię viam ingrediuntur: cæterę pontẽ pertinaciter transeuntes, bonis iam industria partis, peiùs vtuntur quàm prioribus. At quia bonus Deus eos retrahere vellet, infirmitates in ipsos dominari permittit, tum rursus vt priùs remedium à se quærentes, ad xenodochiũ etiam à finibus constructũ & per maximum confluunt, cui medicina præest. Ibi pharmacopolarum, chirurgorum & physicorum ingens est copia, quodq; quisq; suum exercet officium. Sanitate iam recuperata, nõ sicut antea ditiores facti, sed diminuti bonis abeunt, pontemq́ue senectutis maxima pars eorũ inuito tractu Domini præterit, vno vix et altero viam ingrediente postremã, quæ pœnitentiæ dicitur. Vbi iam ad tertiam mundi regionem deuentũ est, nil præter incuruata senum videre dorsa, facierum rugas, claudicationes, lamentationes, suspiria, reliquorum etiam id genus tædiorum aceruum audire licet, quęq; cuiq; in facta manent, donec ad mortis postremum hospitium appulerit, in quo seuerus admodum hospes nullius parca manu, separationis aculeum corporis ab anima laxat ex arcu mortifero. Quid inde fiat ignoro libenter, iudicium (cuius ...) relinquens Deo. Mundi iam fabricæ, pere-

grinationísque ſtatu cognito, videamus quis ve
ritatis viæ ſit exitus, vt oppoſitorum debita cō
paratione facta cognoſcatis, vtra vel erroris, ve
veritatis via ſit ſalutis.

Via veritatis.

Philoſophia. Audiſtis antea, gladium ange
primi tractus, arbori ſupra fluminis ripam ſuſpē
ſum fuiſſe, cuius (nunc gratiæ tempore) loco
pendet ob oculos nobis Deus Deíque filius, ge
neris humani reſtaurator Chriſtus. Is efficaciu
prætereuntes amore ſuo manifeſto, nullis velat
figuris, quàm magnes ferrum attrahit, ni fort
mundi fex & allium obſtet. Quicunq; per amni
(vt dictum eſt) eminus apparentis admiratio
nem & amoris inexhauſti cominus oblatum ex
emplum tracti ſunt, huc ad nos ſe conferunt, ne
minùs ac vos, quotquot veritatis miniſtræ ſu
mus, erudiendos libenter ſuſcipimus, vt in po
ſterum audietis latiùs. Priuſquam tamen id fia
ſumptis iam cibo, ac potu, gratias agamus Deo
qui dedit omnia quæ neceſſaria ſunt omnibu
Agimus tibi Deo Patri gratias immortales, quò
nos cùm verbo creaturíſque tuis alere, tum i
hunc locum vſque perducere dignatus ſis, i
ſpem melioris vitæ. fiat voluntas tua, qua per
ficiatur in nobis, quod per te ſolum inchoatū eſ
Amen. Nunc ad amoris fontem nos confera
mus, vt bibatis. En ſitim extinguite veſtram: no
ampliùs Animus vel Spiritus, nec Anima, ne
du

io deinceps, ſed Mens vna vocabimini, fortior
facta, tuo poſſis inimico reſiſtere Corpori, quo
m tibi luctandum erit viriliter, donec ipſum
turæ curſum perficiens à te ſeparatum actu
erit: poſtmodum eſt quòd idem ad puriùs de-
catiúsque tibi diuino myſterio coniungendũ
rum ſperes, ad gloriam eius qui cuncta condi-
. Quînam tibi pugnandum ſit, audies à ſe-
enti gradu quarto, Frequentia videlicet, quã
s adeuntes modò comitabor in primum vſq;
idem: interim totius viæ Veritatis progreſ-
n obiter vobis oq oculos depingam. A Fre-
entia recedentes & inſtructi, peruenietis ad
phiæ caſtra, quibus excepti, longè vehementi-
quàm antea cibo reficiemini. Huc vſque lac
ùm deguſtaſtis. nã donec robuſtiora, facti ro-
ſtiores, ferre valeatis, adhuc eſtis paruuli. Vir-
s enim docebit quantus ſit amoris veri fructꝰ,
antamq; menti delectationẽ corporis adferat
cubitus: porrò non minorem quàm pro pal-
a certanti de ſuis inimicis militi victoriaq;. Vl-
ius ad Potentiam, ſextum gradum, tranſibi-
, à qua Virtutum diſcetis exercitia nedum co-
oſcere, verùm etiam exequi. Hæc poſtremò
cet vos ad ſeptimum & vltimum philoſophiæ
adum, vtpote miraculum, in quo mundi mar-
ria fiunt gaudia. Breuiter, huius viæ finis, æter-
vitæ, gaudiiq; perpetui primũ eſt initium, ad
æ vos ducat vlteriùs qui hucuſque vos duxit.

Omnipotens & misericors Dominus, hic vo-
bis inde sit comes reliquus. Ite felicerque vale-
te fratres.

*Dialogus, in quo Mens & Corpus interlo-
cutores sunt.*

C. HVi, quis mihi nunc factus est comes, vbi-
nam es anima mea? M. En adsum, qui-
me vis? C. Non te video. M. Iam iterum vt priù
te cæcum esse fateris. C. Vbi ergo est Spiritus? M.
Et me tibi præsentem quæris? C. Deus bone, vn-
co nunc ambo vos ore loquimini? M. Quid mi-
rum? An eius es immemor quod supra dixeram
te solum cum vnica rem habiturum, dum con-
questum esses, cum duobus agere te debere? C.
Quid audio, nunquid oculos fascinasti meos? M.
Absit à me fascinū: Verùm haustu simul in amo-
ris fonte facto, reducti sumus in vnum, vt non
ampliùs cum duobus tibi præliandum fore pu-
tes, sed cum vnica mente. C. Mens plurimis da-
initia, mensæ, mensuræ, mensibusque. M. Vt-
nam & mensam mensurare didicisses, mensium-
que tuorum futurum esse finem recordareris. C.
Mirum dicis: absque cibo me viuere scis impossi-
bile. M. Hoc & aliud scio, non ex solo pane viuere
hominem, quod ignoras? C. Ex quo tu vivis, non
adhuc te comedentem vidi? M. Rursus tuam cæ-
citatem adfers in medium. C. Quî sic? M. Ex o-
mni verbo quod procedit ex ore Domini, viuo.
C. Vtinam & mihi sic viuere liceret. M. In poste-
run

m & tibi(non, antequam moriaris tamen) li-
bit. C. Durum nimis cõmemoras. M. Non nisi
cundum. C. Mortem iucundam facis? M. Imò
s qui nouerunt eam. C. Nouistíne? M. Maximè
oui. C. Depinge mihi precor eam quæ se timen-
m prębet omnibus. M. Libentissimè tibi hac in
nunc obsequar, nemo hanc metuit præter te.
Tu non? M. Nihil minùs. C. Insanis præ nimia
pientia plus dictu. M. Tu. C. Scio tamen omnes
nc abhorrere. M. Rere. C. Vt intelligaris loque-
M. E re dicam vt intelligas: mens hominis
mortalis est; ideo mortem non timet, imò vi-
iter illam superat: corpus morti subiectum est
nne, quapropter eam apprimè formidat. C.
ui scis quòd morti mens non subiicitur. M. Sci-
r ex eo scilicet, Omne quod ex morte sumsit
iginem, est mortale; quod ex vita primordi-
n ducit, non moritur, nec id quod inter vi-
m & mortem est medium adhærens vitæ. C.
bscura nimiùm loqueris. M. Non nisi clara. C.
uid est vita? M. Est corporis anima. C. Quid
go mors? M. Est vitę priuatio. C. Hoc non euasi
ctius. M. Audi, quam tu mortem existimas,
c mihi vitæ est initium æternæ, iucundiusq;
hil nobis accidere potest, modò tibi molesta
n foret: verùm tu detestaris eam, quòd scias
c te mundanis priuari deliciis; at ignoras inter
s & æterna gaudia minorem cõparationem si-
litudinemque esse, qualem inter fel & mel ali-

quando ſciam deguſtaſſe te. Tandem vt meliù
hanc differentiam cognoſcas, eſt quòd conſider
id quod ſcis, omnium nempe quæ tibi poſſu
vnquam accidere voluptatum mundi contin
ationem, tædium (vt potius dicam) nauſeam,
quod longè deterius eſt, infirmitatem, & no
nunquam mortem inferre: Si nunc cibum app
tas, poſtquam aliquoties ventrem eo repleuer
alium quæres; quo cùm ſatiatus fueris, iteru
aliũ, nec ceſſabis vnquam in hoc mundo quær
re, quod non inuenias votis non ſatisfeciſſe tu
De potu quid? interim, dum per gulæ canale
tranſit, delectat; eò dum ampliùs intrare non v
let, plurimũ torquet, nec ab eo poteſt abſtine
quod occîdit: mortẽ tamen quam tibimet infe
metuis. O miſerum & inſatiabile corpus, quo
ab eo cauere neſcit quod nocet, idq́ue tim
quod ipſum eſt! Vides ergo brutis humanũ Co
pus menti ſuæ diſſonum infelicius eſſe, cúm i
rationalia nihil præter ſibi neceſſarium app
tant, rationalia verò minimè quod opus eſt,
magis quod necat ſollicitè procurant. Ad ea n
deueniamus, quæ in corporis vſum extra ipſu
expetuntur, vt ſunt omnis generis diuitiæ, pr
ter quas indies miris diuerſisq́; modis torqu
ır hominum corpora mentem non aſſequut
uid non moliuntur, quæ non humana pecto
eunt pericula, quibus animam in exitium,
us miſerum diſtrahant ab animo: non al

se causa, quàm vt sibi de proprio corpore fingant idolum, quod bysso purpureo coccinoque, torquibus & armillis adornatum, supra Deum tacitè non verentur adorare. Maiorem suiipsius quàm alterius, idololatriam hanc esse quis ibit inficias, aut mortem horum esse finem omnium? O corpus ignarum, nihil præterquam te ipsum formidas: nam ex te mors per appetitum initium sumsit; nil etiam appetis, quàm quod ex te est, vtpote corruptionem, quæ mortem induxit quam times. Vide igitur quàm tu tibimet minimè constes, quamque aliis, cùm tibi non possis, resistere valeas. Resipisce quæso dum potes, nobis adhærens, ne tardè nimis cupias. Ad frequentiæ nunc hortos deuenimus, ibi te plura de hac re licebit audire.

Recapitulatio quarti Capituli gradusque tertii.

SCitote, fratres, omnia quæ superiùs dicta sunt, & dicentur in posterum, intelligi posse de præparationibꝰ alchymicis. Non aliter.n.quàm partium hominis, per speculatiuam Philosophiam, separationem fieri diximus, de reliquorum corporum separationibus igne factis intelligendum est. Et nisi talis fiat separatio, frustra laborant Alchymistæ medicinam vniuersalẽ quęrentes, quę possit omnibus indifferenter mederi morbis. Considerandа sunt omnia diligentissimè, quæ

de homine dicta sunt in hoc libro. nam vnicum non est verbulum in eo, quod ad artem non referatur chymicam, & in eius declarationem positum non sit. Talis est amor philosophicus inter inanimatorum partes, & inimicitia, qualis in partibus hominis. Verùm in illis, non magis quàm in his, vnio vera fieri nõ potest, corruptione dictarum partium non ablata priùs ante coniunctionem: quapropter pacem inter inimicos est quòd facias, vt amici conueniant in vnum. In omnibus corporibus imperfectis, & ab vltimata sua perfectione deficientibus, sunt amicitia & inimicitia simul innatæ: hæc si tollatur hominis ingenio vel industria, necesse est alteram ad perfectionem suam vltimatam redire per artem, quam in hominis vnione declarauimus. Separa per ignem igitur ab vnoquoq; corpore partes suas; impuras mũdifica; quæ purę sunt, mundatione non indigent. Puris pura misce, leuioribus tamẽ grauiora sublimato priùs; sic fiet quod suprà dictum est fixum volatile, corporeum quoq; spirituale. Hactenus alchymię physicę comparationem tetigimus. quare supersedendum est hîc, donec ea quę reliqua sunt in alchymia metaphysica prosequuti fuerimus. Erit hîc tamen admonendus lector, vt ea quæ dicta sunt intelligat ex comparatione discreta, vel aliter ipsum cõfundi necessum est. quare differentiam eorum, circa quæ dubitari posset, ponere non pigebit. Quoties

ies in posterum inanimatorum fecero mentio-
nem, de vegetabilibus & mineralibus intelligi
upio, quæ licet animam suam habeant vegeta-
bilem, ad differentiam tamen sensibilium id fa-
iendum est; & sic suprà de corporibus inanima-
is loquutus fui, ne putet quispiam, alchymistis
ne contradicere velle, qui cunctis corporib9 na-
uralibus spiritum, animam & corpus modo suo
ribuunt: quod etiam negantibus ad oculum de-
nonstrare possunt quoties opus fuerit. Item pro
rutis irrationalibus sensitiua pono, nec de ra-
ionalibus intelligo, quæ licet animam sensiti-
am cum rationali habeāt, potiorem tamen, vt-
ote rationalem, accipiam in eorum significa-
ione. Demum circa prędicta non ignorandū est,
eparationem rationalium esse duplicem, vtpote
oluntariam, de qua superiùs loquuti fuimus, &
aturalem, quæ ad chymistas non pertinet: sensi-
bilium & inanimatorum etiam duplicem, vt na-
uralem, & artificiatam, quæ posterior chymiam
oncernit. Voluntaria separatio fit partibus in
oto manentibus, naturalis & artificiata non.
nstrumentum separationis voluntariæ, spiritus
st & spiraculum vitæ: naturalis, mors: & ignis,
rtificiatæ. Nihil obstabit iam, quin rationa-
ium alchymiam, illi, quæ de sensibilium & in-
nimatorum fieri potest separationibus & vnio-
ibus, in posterum æquiparare valeas. Quòd ve-
ò præposuerim Alchymiam rationalem, non

frustra factũ putes, quia hac & naturali non intellectis, artificialem necessariò te cõtinget ignorare. Sed ne tibi videar in Alchymia naturali defecisse, de hac nunc tantùm audies, quantum ad reliquorum intelligentiam tibi sufficiat: & à separatione faciam exordium. Scis, hominem peracto sibi à natura constituto termino, suas in partes resolui (quas suprà Spiritum, Animam, & Corpus esse diximus) hoc operante mortis corruptione: per ignis naturalis extinctionem, humore deficiente radicali, recedunt Spiritus & Anima relicto corpore; quod iterum in suas partes separatur elementales, per putrefactionem in terra factam: quodlibet elementum ad suum redit, terreum terra deuorat, aqueum aqua, sic de reliquis. Spiritus & anima redeunt vnde processerant: non vt à corpore semper separata sint, sed vt meliori compositione iungantur in vnum artificio diuino: post quam vnionem non separabuntur ampliùs. Hæc est vnionis maxima virtus, inseparabilis, & partium in vnum compactio. Rursus, nisi elementa rationalium corporum elementis nutriantur, spiritum & animam retinere non possunt. Cibus & potus in stomachum proiecti coquuntur in digestionem (aliter partium separatio fieri non potest corporum, quàm per corruptionem aut putrefactionem) & artificio naturæ purum ab impuro separatur, vt puriore substantia cibi potusque terræ, aquæ,

ëris,& ignis,humani corporis terra,aqua,aër,&
gnis alantur,impuriore materia terræ,aquæ,aë-
s & ignis, ciborum & potuum per aluum, aut
lia emunctoria,eiecta: quæ groſſę materiæ rur-
us pars quælibet ſuum (vt diximus) elemen-
um petit. Ignis in homine eſt elementum vo-
ax, reliqua puriora conſumens elementa, niſi
xteriorum purioribus reficiantur elementis:
uapropter neceſſarium eſt alimentũ, aliter ſe-
pſum conſumit,abſumto quo,locus animę non
elinquitur nec ſpiritui. Talis ignis,eſt ignis, &
iorum elementorum vnio ſeu anima, ſine qua
ulla componuntur elementa, ſed ſeparantur.
n elemẽtis amor eſt philoſophicus: hũc ample-
tere ſolum, ſi phyſicus vel naturalis philoſo-
hus eſſe cupis, aliter non phyſicus, ſed naturæ
aſtator potiùs euades.

De Frequentia, quarto gradu philoſophico. Capitulum V. In quo Mens, Corpus, & Frequentia colloquuntur.

M. SAlue plurimùm ô Frequentia. F. Vos quoque ſaluere iubeo gratiſſimos aduenas ac
hoſpites: vnde quæſo? M. Ab amoris philoſophia
hac ad virtutis caſtra facimus iter. F. Rectè, mo-
ram apud me faciatis rogo tantiſper, donec per-
grinationis veſtræ ſuſcepti labores, aliqua refe-
cti quiete, ſubleuentur. M. Libentiſſimè tibi hac
are quidem obſequemur. F. Intrate igitur aſſi-

duos hortos, & his quæ in eis sunt pro vestris li-
berè fruamini. M. Gratias ingentes agimus tibi.
F. Non mihi, sed ipsi quorum sunt omnia, Deo
videlicet. Accumbite, parata sunt ea, quibus vos
excipere possum. Deum oremus: Alere nos di-
gneris ô Pater omnipotens benedictione tua.
Amen. Cura teipsum ô Corpus, interim dum
ego Mentem cibauero. Audi mens. Cùm Fre-
quentia sit concepti circa veritatis amorem per-
seuerantia, non est alius quàm per assiduitatem
ad virtutes aditus. In hoc loco nulla requies, hinc
fit vt nullus hîc torpori locus extructus videa-
tur, sed sub dio vigiles colonos horti virtutũ ex-
petant. Vidésne terram hanc, nisi cõtinuè repur-
garetur, pro suauitatis florib⁹ & herbis quę pro-
ducit, nil præter carduos & vrticas reddere: non
aliter de Corpore quod circumducis eueniet, si
torpueris. Hoc tibi datum est in coloniam, vt
horti diu noctuque mihi commissi sunt. Quic-
quid in eo lolii supercreuerit, auferendum est ti-
bi. Non meliùs illud euincere poteris, quàm cùm
crapulam abstuleris: ea nimirum est, quę somno-
lentiam inducit & pigritiam. Otium quoq; tol-
les, vt vitiorum potissima radix pereat. Nihil prę-
ter necessarium corpori concesseris, quicquid su-
perabundauerit, excrescet in vitium. Audisti su-
periùs quid corpori sit necessarium; quid saluta-
re nunc sit audias, & tibi. Corpus corrigere si ne-
glexeris, malè tibi propter illud erit, & illi: quia
tua,

a, non illius, iam eſt facta ratio, quam abiecit:
bi commiſſam (vt etiam eſt) Dei cognitionem
ntes: quapropter nec tu propter illud excuſa-
ris, cùm illi pędagogi loco ſis, nec illud propter
, quia priùs è libero ſeruum ſe fecit. Vide igitur
nî cum hortis agam; duobus modis eos curo,
delicet eradicatione, & irrigatione: priore ſu-
rcreſcentes herbas inutiles radicitus euello, ne
nas augmento ſupprimant: itidem cum tuo
rpore facias oportet, malas cogitationes, &
imicitiam à te reiiciens priùs, ab omni opere
alo coërcebis illud: non decet vnum docere
æceptorem, & aliud facere. nam ſi peccandi de-
ris occaſionem corpori, cur illud reprehende-
quæſo? Corpus nihil ſpeculatur, animus eſt
i tacitas imaginationum operationes exercet,
as demum corpus conatur exequi: conce-
io mentis eſt, corporis autem executio. Quid
olium herbam euellerem, & interim ſemina-
m zizanium, aliud quàm id ipſum quod ipſa-
et commiſi, correxero? Vide igitur ne corpori
us quàm valeat, adſcripſeris. Verum eſt quòd
um ad prauos conceptus exequendos magis
onũ ſit, eisq́; plus quàm bonis delectatur, ſed
alos à te cogitatus omnes abiice, bonos in eo-
m locũ ſubſtitue, nil niſi bonum operari pote-
, vel ab omni malo deſiſtere: Hæc eſt vna cor-
s vincendi ratio, alteram audi modò. Si hortos
os ab inutilibus duntaxat vindicarem, certè

parum aut nihil essem operata, cùm alia lon-
plus necessaria cura sit eis quę sata sunt adhiben-
da, scilicet irrigatio, totius herbarum alimen-
pars altera, qua sine vegetare non possunt. Sic
iam aquâ viuâ Corpus rigabis tuum, quæ D
verbum est; hoc noctu diuque meditare, præte-
que hoc nihil, vt corpus aliud quàm idipsu
nec loqui, nec facere valeat. Vides iam agris
hortis optimè comparari posse corpora, quod
iam fecisse Christum saluatorem nostrum in
uangelio legimus. Semen (ait) bonum quod
bene cultiuatam terram cadit, fructum bonu
adfert, non aliter Dei verbum quod super c
molle ceciderit, corpus alet eius, cuius contritu
& humiliatum fuerit. Certum est, à primi laps
tempore indurata sicut lapides esse hominu
corda, quæ nisi verbo Dei mollificentur, du
manent in æternum: Pharaonis cor à ventre m
tris (vt omnium corda sunt) durum fuit: at qu
verbo Dei mollificatum non fuit, induratum
mansit. Rebelles & inimici Deo nascimur
mnes, talesque manemus, donec eradicetur i
micitia per summum agricolam, cuius te min
stram ô Mens exhibe. Semen habes, agrum, &
quam, nil ampliùs deficit quàm labor assiduu
non interruptus: nunquam cesses oportet ea
uoluere, quæ iam audiuisti, tum audies, alit
per intermissionem inimico tuo locum dab
Hæc sunt quæ tibi dicenda commisit hera Vi
tu

us, à qua latiùs doceberis. Ingentes Deo gratias agimus, qui corda nostra suo lumine dignatur illustrare, verboq; suo reddere molliora. Amen. Feliciter itote fratres, & Virtutem petite.

Recapitulatio quinti capituli, gradusque quarti.

Impossibile est artificem aliquem in arte sua promtum idoneumque fieri posse, nisi per frequentiam & assiduitatem operis habitum sibi contrahat: quid pistori pistorem operantem sæpiùs ac sæpissimè vidisse profuisset, nisi manum in pastam ipse mittens, toties id repetiisset, vt iam habituatus pistor factus alium docere valeret? Quod quibusdam artem Chymicam addiscere cupientibus euenire solet, vt nonnulli putent eam se lectura tantùm assequi posse: cæteri, paucis admodum operationibus: quæ tamen inter omnes quas Natura dederit artes vnquam, difficilima, notaque minùs habetur: Herculeus certè labor. Mentem Corpus, & ætatem hominum superans, nisi myriadum inter centena datum sit vni vincere, hoc est, perfectum artis scopum attingere. Possunt verò nonnulli naturæ secreta multa summo studio laboreque detegere, quæ faciunt in rem medicam, plus quàm alia æuis olim extra dictam artem inuenta. Sed vniuersalem illam reperire Medicinam, de qua suprà dictum est, hucusque paucissimis contin-

git: solùm his qui se Dei miserentis gratia priùs, in id ipsum quod optant, reducere potuerunt: hoc est, qui corpora sua repurgarunt ab immunditia, naturalium etiam corporum nubes abstulerunt. Suadeo quibusuis artis huius inuestigatoribus, vt assiduè Deum orent, studeant, & operentur, non poterit fieri, quin assequantur id, quod in Iesu nomine petierint à datore luminũ. Sed primùm considerent, quid sit petere Patrem in filio: non aliud est certè quàm id solum exigere quod sit ad gloriam Dei patris & filii: Solent multi, quod eis vtile videtur, optare, sed non nisi quod verè vtile est consequuntur à Deo. Breuibus hoc dico multis, Diligentes frequentesque conatus Deus adiuuat, negligentes despicit: Diligimus bonum, vt malum non appetamus.

Dialogus, in quo Mens & Corpus simul agunt.

M. AVdistin' quídnam Frequentia dixerit? C. Audiui quidem. M. Quînam arrisit? C. Non vsqueadeò. M. Quî sic? C. Omnia de me dicta sunt, in quem verò finem tendant nescio. M. In tuam vtilitatem felicitatemq;. C. Faxit Deus. M. Dic quęso, scísne post hanc aliam futuram esse vitam? C. Scio quidem. M. Scis etiam post mortem corporis perpetuam esse mortem? C. Non ignoro. M. Viuendum est in hoc mundo tibi, vt in æternum viuere possis. C. Quid aliud facio? M. In-

M. Indies moreris magis. C. Insanis. M. Audi, viuit in hoc mundo, qui mūdo moritur, & Christo viuit. C. Quis hoc intelliget? M. Non audiuisti in Euangelio, quòd nisi granum frumenti cadens in terrā mortuum fuerit, ipsum solum manet? C. Quid ad rem? M. Tu granum illud es quod in terram cecidit, quia tu nil nisi terra es. C. At audiui, Frequentiam ad verbum Dei granum in Euangelio retulisse. M. Iam audio animaduertisse te. C. Equidem. M. Non es bonus theologus. C. Sis tu mihi. M. Verbum hoc, mortuum fuerit, significationem habet actiuam, si granum frumenti pro verbo Dei sumtum sit, id est, mortificauerit: & talis erit sensus, nisi verbum Dei cadens in cor hominis illud mortificauerit. Et passiuè sic intelligi potest, nisi corpus & cor hominis, quæ in terra seminata sunt, id est, terrena facta, mortificata, mortuaque fuerint, & verbum Dei granum receperint, & in vtilitatem ac ædificationem vel potiùs multiplicationem conuerterint, ipsum solum manet, fructumque non adferet. Vel Christianè magis, nisi granum coniunctum sit per vnionem cum corpore mortuo, manent ambo separata sine fructu. C. Et tu Grammaticæ facis nasum cereum? M. Adhuc es rebelle Corpus, ad Virtutem accelerandum esse video. Sed opportunè iam appulimus.

De Virtute, gradu philosophiæ quinto.

CAP. VI.

M. O Sacra iube tuas nobis portas aperiri. V. Quis es qui nos adire cupis? M. Duo sumus philosophiæ tyrunculi. V. Quid quæritis? M. Virtutem addiscere. V. Iustam rem petitis, quæ nullo modo vobis negari debet. Quos antea præceptores habuistis? M. Amorem philosophicum, & Frequentiam. V. Gaudeo tales initia dedisse vobis. Quid vos ad hæc studia capescenda mouit? M. Desiderium cognoscendę veritatis. V. Radix est, & mater omnium quæ Deus instituit, veritatis cognitio. Sed in quem finem cupitis eam cognoscere? M. Vt eam exercere valeamus. V. Erga quem? M. Deum & proximum. V. Bona quidem intentio, cui Deus felicem exitum det precor. Quæ sunt vobis nomina. M. Mens mihi, Corpus huic nomen est. V. A quo accepistis ea? M. Ab amore philosophico Mens vocata sum, à vulgo Corpus nomē retinet. V. Quid Menti cum Corpore conuenit? M. Nihil omnino, sed omnia nobis in controuersia sunt. V. Quid audio? M. Mundū ægrè fert Corpus relinquere. V. Salutem refugit omne quod mundum semel induit, & non nisi maximo labore potest ab eo retrahi. Ingredimini fratres, & quod in vestri gratiā præstare possum, æqui boniq; consulite precor. Corpus accumbe tuis, ventremque cura, Mens à me cibabitur. O Pater cœlestis qui

cuncto-

unctos reficis, verbo tuo veritatis nos in vitam eternam alere digneris. Amen. Audi Mens, Rerum virtus est vniuscuiusque rei veritas, & veritas est efficacia per experientiam nota, & efficacia cœlestis influentia. Quicquid ex cœlo nõ est, virtus dici non potest, sed eius simulachrum falsum. Depinxerunt olim nobis virtutes philosophi, qui Deum ignorarunt, quia filiũ eius, in quo Dei virtutes omnes patefactæ sunt, non intellexerunt. Solent etiam recentiores diuidere virtutes in Theologicas, & Ethicas, quo quidem inter doctos viros absurdius esse nihil potest: quia virtus omnis est à Deo, ergo theologica: quæ dicitur ethica, nisi ex Deo sit, virtus esse non potest. Romanorum in hostes fortitudo, pertinacia: magnanimitas, superbia: prudentia, fraus, & dolus: abstinentia, honoris ambitio (sic de cæteris) vitia potiùs quàm virtutes fuerunt: quia non ad gloriam Dei, sed hominum & propriam patrata sunt. Christiani philosophi veritatem solam habent pro virtute, quam in Fidem, Spem, & Charitatem diuidunt. Ex his tribus, & in his tota cõsistit veritas. & quicquid in his non reperitur, falsum est, tam in rationalib⁹, & sensibilibus, quàm inanimatis. Est enim fides eorum certitudo quæ audiuntur, & non videntur. hac ratione dictum est fidem ex auditu esse. quia quod videtur, fides non est, sed scientia certa per oculum demonstrata: eius testimonium præbet scriptura sacra, Cre-

didiſti quia vidiſti. Beati qui non viderunt
crediderunt. Eſt in rebus naturalibus veritas q
dam quæ non videtur oculis externis, ſed m
te ſola percipitur, cuius experientiam fecer
Philoſophi, eiusque talem eſſe virtutem co
pererunt, vt miracula fecerit: quapropter mir
dum non eſt, homines fide feciſſe miracula, c
inanimata etiam idem virtute ſibi contrib
præſtare poſſint. In ea tota conſiſtit ars, vt à ſ
compedibus huiuſmodi ſpiritus liberetur, n
ſecus ac iam ſuperiùs dictum eſt, mentem à c
pore liberam fieri debere. Corpus igitur car
eſt, quo virtutes impediuntur animæ, ſpiritu
rerum naturalium ſuas vires exercere non p
ſunt. Talis & eiuſdem eſt efficacię ſpiritus hui
modi rerum inanimatarum, pro ſui ſubiecti
tione, qualis eſt in homine fides indubia. Eſt i
tur hominũ virtus fides vera, cæterorum om
um eorum eſt efficaciæ veritas. Exempli grat
credere nollet inexpertus rerum naturæ phy
cus, cadauer animalis venenoſi cuiuſuis, etia
ſiccum & aridũ omnino, infecto veneno vuln
vel apoſtemati peſtifero ſuperpoſitum, virus
mne penitus ad ſe trahere, quod chymicis nat
virtutum ſcrutatoribus eſt notiſſimum, & ex
magnetica naturæ compertum habent. Cùm i
tur tales non credant, id præſtare poſſe natura
quod poteſt, indigni virtutibus eius, aſſequi n
merentur ex ipſius naturæ ſcriniis arcanum
min

minimùm. Si etiam experimentum aliquod viderint alicuius, non perquirent vlteriùs, qua tandem ratione ſimile quid fiat, ſed experimento contenti, ſolùm vtentur eo: hac in ignorantia maxima Phyſicorum pars ignara hæret, dicens, hoc habet, nec eſt curioſiùs perſcrutandũ à quo: verùm chymiſta phyſicus non contentus experimento ſolùm, nec quòd à cœlo habeat, ſed à qua parte cœli, perquirit, anatomiam creaturæ magnæ, cum ea quæ de microcoſmo fieri poteſt, cõparationem faciens. Quod quatuor modis & inſtrumentis efficere nititur, vtpote, Geomantia, Hydromantia, Pyromantia, & Aſtronomia. Geomantia terrarum in rebus naturalibus: aquarum Hydromantia: ignium Pyromantia: cœleſtiumque virtutum Aſtronomia, ſunt inquiſitiones, quas artifex amore percitus philoſophico, libenter aggreditur, ſpe fretus (qua etiam alitur) ad eam rei peruenire veritatem, de qua ſibi fides eſt inſita: patet igitur, Spem fidei ſtimulum eſſe, vel futurę certitudinem veritatis. Niſi quis certò ſciat acquiſiturum ſe quod proſequitur, friget in eo conatus, ſed vbi fide ſuam opinionem confirmarit, frequentia nimirum adiutus & ingenio, nihil non aſſequitur. Verùm hoc loco fidem per charitatem comprobari nõ eſt ignorandum, ſicut etiam per bonum vel malum mota, benè vel malè poteſt operari. Eſt igitur charitas actu fides executa: quis de vera fide iudicare po-

terit aliter, quàm docuit is qui fides eſt, ab ope bus eam eſſe cognoſcendam ? Nonnulli rem in telligentes, à ſeipſa dixerunt incipiendam e charitatem, quod ſic intelligendum eſſe put hominem oportet Chriſtianum per frequen am ſibi virtutis habitum contrahere priùs, an quàm illam in alios exercere valeat actu. Di Mens igitur in proprium corpus exercere cha tatem, vanos eius appetitus coërcendo, ſic ad o mnia tecum promptum erit. quod vt fiat op ram dabo, de fonte virtutis vnà tecum vt biba & ambo tunc vnum facti, pacem habeatis in vn one. Accede Corpus ad fontem hunc, vt cum tu Mente bibas ad ſatietatem, & in poſterum no ſitias ampliùs vanitates. O admirãda fontis eff cacia, quæ de duobus vnum, & pacem inter ini micos facit! Poteſt amoris fons de ſpiritu & ani ma mentem facere, ſed hic de mente & corpo virum vnum efficit. Gratias agimus tibi Pate quòd filios tuos inexhauſti virtutum fontis tu participes facere dignatus ſis. Amen. I nunc v prudens factus ad Potentiam, à qua Conſtanti am addiſces, & feliciter vale.

Recapitulatio capituli ſexti, quintíque gradus.

CVique rei ſua virtus ineſt, & cœleſtis influen tia, quæ tamen externis oculis minimè vide ri poteſt, ſed eius effectus. Videmus attractione

ferri

rri factam à Magnete, vim verò magneticam
tentem in ipso lapide videre non possumus,
uia spiritus est, & sub sensum non cadit; sic de
iis. Vinum in se diuersas vires habet, quæ per
xperimentum artis chymicæ cognitæ fuerunt à
hilosophis in eius separatione: Spiritus eius ca-
facit & exsiccat, Corpus tamen omnino con-
arium efficit; nam humectat cum refrigerio,
uorum experientiam in aqua (quam ardentem
ocant) & in aceto videre licet: hæ facultates o-
nnino contrariæ sunt propter separationem, at
nte eam non ita diuersæ, quia tunc de mixtione
er vnionem naturalẽ plus participant. In omni-
us aliis corporibus naturalibus tales inesse vir-
utes secundùm magis & minus, quis (nisi men-
e captus) ibit inficias? Non erit philosophus,
uicunque negauerit panem vel frumentum
abere spiritum in se non minùs efficacem,
uàm sit vini spiritus, licet non sit in pane tam
bundans ac in vino: tamen pro pari spiritus sui
quantitare æquè efficax. Si talis potest à pane vi-
noque separari spiritus artificialiter, quantò
magis naturaliter eius fit in homine separatio?
Ex his possunt philosophicæ transmutationes
intelligi: nónne scimus & panis & vini puriorem
substantiam in carnem & sanguinem transmu-
tari? & de vegetabili forma non visibili, formam
visibilem animalem fieri? Non propterea mutã-
tur species rerũ, sed formæ. Quis adhuc dubita-

bit, transmutationes philosophicas fieri posse per artem in homine longè meliores, quàm faciat ipsa natura per panis & vini transmutationem, cùm alia corpora sint in rerum natura quæ maiorem virtutem naturalem, & cœlestem influentiam habent, à quibus non aliter quàm à vino paneque spiritus separari, & in hominis substantiam, carnem & sanguinem, transmutari possunt, & excellentiùs per artem, quàm natura fieri valeat. Sed cur ea sæpius repetam quæ luce clariora sunt philosophis? qui fidem adhibere noluerit, experiatur per artem chymicam, quam si ignorauerit, addiscat priusquam experiatur: nam si per communem artem destillatoriam talia facere conabitur, oleum & operam perdet. Nemo pro suo commodo cogendus est, sed admonendus tantùm, quod si contemnat proprio, non admonentis damno fecerit.

DE POTENTIA, SEXTO GRADV.
CAP. VII.

Dialogus in quo Potentia, & Vir interlocutores sunt.

V. APeri quæso diua Potentia. P. Quis huc introduci vult? V. Vir. P. Vnde huc ades? V. A Virtute missus sum. P. Cuius gratiâ? V. Confirmationis in virtutibus, quas à ministra veritatis recepi. P. Rectè, sed qua ratione id fieri posse credis?

redis? V. Potentiâ. P. Cuius tandem? V. Veritatis.
.In quo veritatē esse putas? V. In Altissimi solius
irtute sitam esse veritatem omnē non dubito.
.Iam cōfirmatione dignū exhibuisti te: quapro-
ter animaduerte ad ea quæ tibi sum expositura.
otentia est acceptæ virtutis à domino Constan-
ia. Non est quòd quispiā putet se vel minimam
irtutis scintillam aliunde, quàm à Deo habere
osse. Quòd si quis à seipso, vel ab alio quàm di-
tum est quęrat, loco virtutis vitiū in sui perniciē
ōsequetur. Sic soliti sunt Gentiles olim operib9
eroicis (vt vocarūt) virtutes nō alia de causa ve-
ari, quàm vt posteritati famā de se relinquerēt,
n ea summum bonum, & felicitatem sibi miserè
ponentes. Verùm quînam eis successerit, huius-
modi memorabilium exitus apertè nos docuit.
Regnum eorū quòd in arena fundatum esset, &
non super petram, ruere fuit necesse, cuius ruinæ
quidem nō maius vestigium relinquitur, quàm
vt posteris horum stultitia pateat. Quòd si super
veritatis petram Gentiles ædificassent, stabile
fuisset regnum eorum. Non sunt hominum se-
quenda vestigia, sed veritatis, in qua stabilia sunt
omnia. Meliùs nō poteris cōfirmari frater, quàm
per virtutem ipsam, quæ nihil aliud est quàm ve-
ritas: hanc si in omnibus operibus tuis & verbis,
obseruare conatus fueris totis viribus, ipsa te cō-
firmabit indies magis, donec in prælio potēs fa-
ctus vt leo, mundi vires omnes euincere valeas.

mortem non timeas, nec quicquid diabolica tyrannis excogitare poſſit violentiæ: vt aurum purum in igne ſemper purius, & glorioſius abſque diminutione diutiſſimè iubilat, non aliter in omni martyrio veritatis confirmati profeſſores gaudent, quod infrà latiùs audies. Sed hoc eſt notatu dignum, quòd non aliter quàm ex frequentia omnium artium & operum habitus & promtitudo datur, etiam ex obſeruatione ſedula veritatis, tam in factis quàm dictis. Conſtantia virtutum cœlitus infunditur ad potentiam, quæ tandem obſeruatione non intermiſſa tranſit in miraculum, ad quod nunc anhelandum eſt tibi: hac iter facito. Vale.

Recapitulatio capituli ſeptimi, ſextique gradus.

LIcet à corporibus naturalibus, etiam inanimatis, virtutes (vt dictum eſt) extrahantur, niſi tamen vlteriùs per artem Chymicam deducantur ad extremam ſuam potentiã, ad aliquod excellens opus non erunt idoneæ: ſed quantò magis depurantur & ſubtiliantur, per ſedulam obſeruationem Chymicam, ad ſuam primam cœleſtem influentiam plus accedunt, & per conſequens efficaciùs penetrant ac operantur: ita vt pro miraculo verè ſit reputandum opus, quod in Medicina quarumuis infirmitatum efficiunt.

De

De miraculo septimo, & vltimo gradu Philosophico. CAP. VIII.

MIraculum est constantiæ Veritatis effectus. In cuius declarationem, vnico tantùm vtenur exemplo, quo patebit apertè miraculum. Quidam Philosophus ab Imperatore tyranno, propter veritatis professionē exceptus hoc martyrio, scilicet, vt in exscisso lapide ferreo viuus pistillo cōtunderetur, ait, Tunde tyranne, tunde corpusculum hoc, mentem nunquam contundes meam. Quod cùm Imperatorem malè haberet, ne veritatem loqueretur ampliùs, quam audire nō poterat, tortori commisit, vt linguam truncaret philosopho: verùm propriis dentibus abscissam in Imperatoris faciem expuit, antè quàm corpus eius in pultes contusum esset. O admiranda viri constantia, quæ tanto non perterrita martyrio, mortem summo cum gaudio sustinens, mundi tyrannidem vicit!

Recapitulatio septimi gradus, octaui capituli, totiusq́; prioris operis conclusio.

VTi septem gradus philosophici, per quos ad sublimia menti patet aditus, septem sunt etiam operationes chymicæ, per quas artifex ad arcanum illud medicinæ præstantissimum peruenire potest. Studio philosophorum comparatur putrefactio chymica, quia sicuti philosophi per studium ad cognitionem disponūtur, ita res na-

turales per putrefactionem ad ſolutionem : c
comparatur cognitio philoſophica, nam vt p
ſolutionem corpora ſoluuntur, ita per cogniti
nem reſoluuntur philoſophorum dubia. Non
liter quàm ex amore philoſophico ſtudiorū fr
quentatio ſequitur, ex congelatione chymiſta
vnio prima fit per aſſiduitatem, & operationu
reiterationes : ſicuti etiam frequentiâ philoſo
phorum acuuntur ingenia, ita ablutione chym
ca ſubtiliantur corporum partes. Eo modo qu
per virtutem vniuntur philoſophi, per compoſi
tionem, elementa per minima componuntu
Per potentiam philoſophicæ virtutes cōfirman
tur, ita per fixionem ſpiritus in ſuis corporibu
figuntur, vt non ampliùs fugiant. Non ſecus a
per miraculum opera philoſophica ſuam virtu
tem oſtendunt, per proiectionem Chymiſtic
medicinæ ſuam perfectionem patefaciunt. Ia
habes optime lector operis noſtri totam inten
tionem, ex qua niſi profeceris tam in vera philo
ſophia metaphyſica, quàm in naturali & chymi
ca, non eſt quòd de me conqueraris, quia quic
quid ab aliis obſcuratum fuit, apertiſſimè tib
declaraui. Feliciter vale, boniq́ue qualecunqu
ſit opuſculum iſtud conſule.

TINCTVRAE PHILOSOPHICAE.

IAm finem facerem, niſi me philoſophicus a-
mor erga ſtudioſos detineret admoneretq́ue

Theo-

Theophrasti Paracelsi præceptoris nostri tinctuлas philosophicas addere, quibus curæ, tam intrinsecus, quàm extrinsecus, per sanguinis renouationem fieri possunt. Hæ sunt omnium simplicissimæ, potissimæq́; per alchymicam artem factæ medicinæ, quarum præparationis modum, vnâ cum administrationibus, ex dicti Paracelsi Chirurgia magna descripsi, quò faciliùs intelligantur ea, quæ de philosophicis medicinis superiùs dicta sunt.

De tinctura Solis, id est, Auri.

EXtracta tinctura Solis, corpus eius remanet album, tinctura verò pura est, & seperatur ab impuro, id est, à suo corpore: quæ separatio necessaria est. Tinctura debet clarificari, vel exaltari in suo gradu, qui duplatur quinquies bis 24. altiùs non progreditur: tunc potest administrari quibusuis, ad renouationem sanguinis in pristinum statum, vt dicetur in administratione.

Extractio talis est.

COrpus corrumpendum est de natura sua metallica, malleationeq́ue per aquam Salis, demum residentia debet ablui per aquam dulcem, post modum extrahitur tinctura per spiritum vini. Postremò eleuatur à tinctura, tunc manet in fundo.

Extractio aquæ ſalis.

AQua ſalis fit ex ſale, quod mundiſſimum & albiſſimum ex ſua natura ſit, abſq; decoctione vel artificiali præparatione, qua ſal fieri ſolet liquefiat aliquot vicibus, deinceps pulueratum ſucco radicum raphani commiſceatur, & agitetur in eo, tum deſtilletur poſt ſuam ſolutionem & cum ſanguinea viridi, partibus æqualibus miſceantur, & deſtillentur omnia quinquies, & in eo liquore lamina Solis per antimonium purgati, ſoluitur in puluerem. Abluatur aqua pura deſtillata ſubtiliter, donec ſalſedo recedat; nam ſal ablui ſeſe permittit, nec miſcetur in profundo cum ſubſtantia, ſed ſeparatur.

Spiritus vini fit hoc pacto:

OPtimi vini puri non mixti, rubei vel albi menſuram vnam, in circulatoriũ vas optimè lutatum obſtructumq́ue recondito, & in balneo maris ad profunditatem vini merſum vas, per decem dies naturales bullire facito: demum infrigidatũ deſtilletur in cucurbita vel phiala frigidè tamdiu, donec ſpiritus aſcendit. cùm verò ſignum ſuum dederit, ceſſabis mox: nam quod ſequitur eſt aqua vitæ, non ſpiritus. Hunc vini ſpiritum infunde ſuper ipſam reſidentiam, quæ eſt velut alcool, vt ſex digitis ſupernatet, optimeq́ue lutatum vas ponatur in balneum calidum, in quo maneat per menſem, tunc in ſpiritum

aſcendet

ascendet Solis tinctura, manebitque puluis albus in fundo vasis. quæ duo separanda sunt abinuicem. Liquefac puluerem, & fiet ex eo metallum album. Spiritum euaporare permitte, vt artis est, manebit succus in fundo tanquam liquor: quem graduabis quinquies in retorta satis magna, pro liquoris quantitate. Talis graduatio fit solummodò, per eleuationem, quæ materiam subtiliat, sed non permittitur vltra quintam essentiam subtiliari se, hoc est, 2. 4. 0. aliter comburitur vlteriùs procedendo.

Vsus administrationis est.

HVius drachmam vnam, cum vncia vna theriacæ Venetæ mixtam dabis ieiuno stomacho, qualibet vice scrupulum vnum. Postea cooperiatur in lecto patiens, & sudet: continuetur 10. vel 12. diebus.

Est etiam in corallo tinctura perquàm excellens ad purgandum sanguinem.

COrpus eius teratur subtiliter in alcool, & extrahatur eius tinctura sicut ex auro, per spiritum vini, simulque decies & sexies ascendant, postmodum separentur per destillationem: ascensio fieri debet igne prorsus nudo, deinceps in balneo Mariæ separari debet liquor sexies, & iterum super feces reiici. Hoc oleum administretur cum aqua theriacali, nempe scrupulum vnum olei, cum eiusdẽ aquę drachma vna propinando.

Aqua theriacalis fit, cum vnciis quinque spiritus vini, theriacæ duabus vnciis cum dimidia, myrrhæ Romanæ vncia vna drachmisque duabus, croci orientalis drachmis duabus: misceantur omnia destillenturque simul & semel, administrentur ea sicuti dictum est.

Dosis administrationis est.

VT eius vncia vna drachmæque duæ cum decem vnciis aquæ cichoreæ, vel gamandreæ misceatur, & eius mixti dentur drachmæ duæ manè & seriò: ieiunet postmodùm æger quinque post sumtionem horis, & totidem post cœnam: continuetur hoc sex vel septem diebus: dentur etiam aquæ destillatæ ex fumo terræ, vel cichorea similibusque.

Tinctura Balsami.

REcipe balsami vnciam semis, & spiritus vini vncias viginti, ponantur simul in pellicanum vel duplex vas, & circulentur in Sole per mensem; quo facto permittit se destillari simul cum spiritu per alembicum, quę destillatio melior est, quàm per retortam hoc loco, sic manet hæc mixtura simul in vna compositione: cui addes vnciam semis alterius balsami, clausumque vas digeri permittatur, vt cum aliis permisceri queat balsamum quod adiunctum fuit, ac perficiatur id quod exit ex suo corpore. nam quicquid graduari debet, suam substantiam in vnum corpus terminet

minet oportet. Et cùm hoc vt ſuprà volatile factum fuerit, addatur iterum vncia ſemis alterius balſami, quod exaltabis vt priùs, vſque ad duas vncias addendo graduandoque. Hæc eſt balſami præparatio potiſſima, quæ renouat, curatque quicquid aliæ præparationes non poſſunt: conſeruationis gratia ſuæ, virtutem hanc cœlitùs acquiſiuit ſuprà cætera quæque.

Adminiſtratio eſt.

VT ex iſto per ſe præparato balſamo, des ad pondus quinque granorum hordei, cum albo veterique vino bis in die tam diu, donec viſum fuerit ſanguinem emendatum eſſe.

Antimonii tinctura.

COmpertum eſt in hoc mundo, nil aurũ purgare meliùs, quàm antimonium. quapropter & in homine, ſi præparetur in potum, idem præſtare poterit, ac meliùs. Nec eſt quòd mirentur literati, præceptorem noſtrum comparationem hanc facere. Diſcant priùs Anatomiam creaturæ magnæ primæque, cùm vltima cognoſcere comparareq; priuſquam iudicent. Veluti ſol inter ſtellas, & aurum inter metalla, non aliter inter animalia homo primatum obtinet: cuius perfectionis cauſa metaphyſicè cõueniunt hæc omnia ſimul in vnum. Sicut igitur Antimonium aurum penitus mundat, aliaque metalla conſumit: ita hominem, ea ratione quam diximus, re-

purgat absq; exoneratione alui, sed purgation[e]
radicali, qua spiritualiter omne superfluum era-
dicat: hoc est excellentissimum arcanum, cuiu[s]
structura talis est. Recipe antimonii optimi i[n]
alcool facti, quod reuerberabis in reuerberato-
rio bene clauso per mensem, ex eo fiet volatil[e]
primò album, deinde flauum, postremò rubeum
aut croceum leue, quod extrahes de esse suo ex li-
li per spiritum vini, sic vt supernatet viginti di-
gitis, & permitte sic donec coloretur bene clau-
sum, vt scis: hæc est altissima præparatio lili, qua
hominem radicitus purgat intrinsecus & ex-
trinsecus.

Administratio eius est.

VT in dolium vini recentis in Septembri ve[l]
Octobri, semper ad viginti mensuras istiu[s]
tincturę ponatur vncia semis, & simul digeri pu-
rificarique permittantur ambo. De vino hoc bi-
bant patientes ad tres vel quatuor septimanas,
aut diutiùs, præ omnibus aliis haustibus, ve[l]
absque aliis.

Tinctura salis philosophorum.

REcipe salis auri, salis Antimonii, salis melissæ,
ana vnciam semis, salis communis puri pe-
trosique vncias octo, misce simul, & super fru-
stum panis stratum edatur ieiuno stomacho.
Nec mireris quòd hic ponamus sal auri, sal anti-
monii, quæ salia vulgaria non sunt, sed philoso-
phica:

ica: poſtquam ſciueris ea quæ ſcire te conue-t in hac arte, non miraberis ampliùs.

Aliud ſal Philoſophicum.

Ecipe ſalis gamandreæ, ſalis cichoreæ, ſalis valerianæ ana vnciam vnam, ſalis abſinthii vn-am ſemis, ſalis vitrioli drachmam vnam, com-unis ſalis puri petroſique libram vnam; miſce mul, & edatur vt ſuperiùs.

Arcanum per quod ea quæ ſuprà poſita ſunt elucidantur.

COElum & terra per hominem generant hominem, qui filius eorum eſt, ac filia prolesue: à cœlo habet intellectum, à terra verò corus: & quia ex terra, in ſuo corpore eſt, in quod uertetur: ex cœlo tamen quod eſt in ipſo, eſt ex rmamento: præterea quidem adhuc vnum poſdet ex dono Dei, per quod aſtris dominari poeſt, cùm ex Deo didicerit. Cœlum & terra ſimul unt, ſic etiam cœlum & homo, ſed ſicut homo x terra eſt, ea ratione ſecundùm terram, & ex ea ognoſci debet: at quatenus ex cœlo, ſecundùm œlum etiam iudicandus eſt: igitur homo, cœum, & terra vnum ſunt, etiam aër & aqua. Si omo res in maiori mundo tranſmutare nouit vt in ſal omnia) quantò magis id in microcomo, hoc eſt, in ſeipſo nouerit, quod extra ſe poeſt, modò cognoſcat hominis in homine the-

ſaurum exiſtere maximum, & non extra ipſum. Ab ipſo procedit interiùs (licet mediatè) per quod operatur extrinſecus id, quod ocularite videt. ergo niſi mente cæcus fuerit, videbit (i. eſt) intelliget quis & qualis ſit intrinſecus, luce que naturę ſeipſum cognoſcet per exteriora. Certum eſt, ex hominis ſanguine generari Sal naturale balſamum eius corporis, quod in ſeipſo corruptionem & præſeruationem à corruptione habet: nam in rerum natura nihil eſt, quod non in ſe mali tantum quantum boni contineat. Pariter ex oſſibus & carne generatur naturale ſulphur, quod propter liquoris naturalis exiccationem incenditur, totumque corpus & ſeipſum conſumit aliquando: huius incendii cauſa eſt, quò homo fuit à principio ſulphur, hoc tranſmutatum eſt in carnem & ſanguinem, quæ media materia ſunt hominis, quamq; prima natura vel materia plurimùm odit, ac eam ad ſe reducere conatur, quod cùm fecerit, terra cinisque reſultat, materiæque hominis primæ reliquum, vltimæq; ſubiectum. Quia homo eſt in corruptione generatus, odio proſequitur eum ſua propria ſubſtantia. hinc fit quòd ſulphur naturale hominis, à creatione media recedat in primam, ad quam vt appropinquat, eius naturam aſſumens, in elementarem operationē tranſit: qui quidem elementaris ignis, corruptionis eſt cauſa, quiq; per inuiſibilem ſolem plurimis incognitum accenditur. hî

c est sol philoſophorum. Tales ſunt in homine
rtutes, vt per corruptionis potentiam liquo-
m exſiccare valeant, & hac via ſalia hominis re-
ıcunt in calcis naturam, per quam corpus in eſ-
transſit ſulphureum. Corpus itaque reducitur
materiam primam, ad quam proximum, eſt
ıbile factum ad receptionem ignis hominem
l primam ſuam eſſentiam corrumpentis: velut
aliis creationibus videmus, in terra vel monti-
ıs. Et licet non eadem ſint corpora, tamen eæ-
em ſunt operationes: non eſt idem ignis in ac-
dente, ſed idem in ſubſtantia. Sol eſt inuiſi-
ilis in hominibus, in terra verò viſibilis, tamen
x vno & eodem ſole ſunt ambo. Homo quidem
ſt eſca, in quam per cotem, ſcilicet Mercurium,
: calibem Cœlum, ignis huiuſmodi ſcintillę ex-
uſſę, fomentum accipiunt, vireſq; ſuas exerunt.
Chymicam artem naturaliter exercet Archeus
n homine, tanquam artificialis in fuſina ſua
Chymiſta minerarum corruptor, qui tria, ſcili-
et realgar chymicũ, & Aurum à minera ſeparat:
quia tam diu ac iſta ſimul permanent, quodlibet
er ſe nullam vim habet, ſed cùm ſeparata ſunt
numquodq; ſuas agendi vires exprimit in ho-
nine: talis eſt in ipſo orizon, non in viribus, at in
erfecta creatione. Ars itaque naturalis in mi-
rocoſmum agit, vt homo ſeparetur in aurum,
gente per ſe fulmine: Chymicum ſuo loco ſepa-
rat in loppam, & realgat in fumum, vaporem, vel

corpus ſublimatũ : quod Archeus dictus Vulca nicis artibus perficit in homine, donec ad ſuam vltimam perducatur materiam. Eſt enim vltim rerum materia, quæ iubilat in exaltatione ſua ſicut aurum ab aliis duobus ſeparatum gloria tur in igne, vitrumq́ue.

Nec ſubticere poſſum, quid Theophraſtu Paracelſus præceptor noſter, de Solis terreſtri arcanis vlteriùs ſcripſerit, vtpote differentian inter quintam eſſentiam auri, aurum potabile & oleum eiuſdem. Eſt enim quinta ſolis eſſen tia, tinctura per vini ſpiritum extracta, cuius mo dum ſuprà poſuimus. Aurum verò potabile eſt cùm id, vnà cum aliis ſpiritibus & liquoribus i potionem reſoluitur. At oleum auri eſt, cùm e auri ſola ſubſtantia per ſe fit oleum purum.

Auri potabilis deſcriptio.

Recipe auri foliati, vel puluerati vnam vnciam hoc in ſuccum reſoluatur, addes aceti deſtil lati quantum ſufficit, deſtilla poſtmodum, & ab inuicem ſeparato, tamdiu hoc facito, donec ad iunctorum nihil ſaporis maneat: deinceps in a quæ vitæ quinque vnciis immergantur omnia ſimul, & in pellicano per menſem digerantur.

Eius aquæ vitæ deſcriptio talis eſt.

Recipe vini ardentis libras decem, roſarum, meliſſæ, roriſmarini anthos, cheiri, foliorum vtriuſque hellebori, maioranæ ana manipulum

vnum,

num, cinnamomi, maceris, nucis muſcatæ, caryophyllorum, granorum paridis, piperum omnium, cubebarum ana duas vncias, ſucci chelidoniæ, tapſi, meliſſæ, ana ſex vncias, cinerum fabarum vncias quinque: commiſce, permitteque [illegible]igeri per pellicanum 12. diebus, ſepara tandem, [illegible] vſui reſeruabit quem ſuprà ponimus.

Olei Solis deſcriptio.

[P]Oſtquam, vt ſuprà dictum eſt, aurum in ſuccum per acetum reductum fuerit, bulliat per [q]uindecim dies in ſequenti digeſtione, poſtea [ſ]eparetur in balneo Mariæ volatile, manebit in [f]undo fixum oleum auri purum.

Corpus digeſtionis hoc eſt.

[R]Ecipe ſucci chelidoniæ libram vnam, & aquæ vitæ circulatæ partem æqualem, vel paulò [p]lus, reſoluantur in ſpiritum, quibus auri miſce [t]res vncias, deinceps fac vt ſuprà dictum eſt.

Concluſio Philoſophicæ clauis.

[C]Laue priùs tradita, mox eius vſum & arcas, in diſſolutionẽ iſtarum & à ſuis contentis philoſo[p]hicam ſeparationem tradere, quibuſuis naturæ di[li]gentibus arcanorum ſcriniorum ſcrutatoribus, mi[n]imè grauabor: eiſq; hac, præter alios qualeſcunque [m]eos labores, ac modò ſupernaturali quodam arti[fi]cio, Clauem dictam elucidante, fidem facere, me [t]ibi magis, quàm ipſi mihi vixiſſe hactenus: quod

quidem res ipsa docet, attestabunturq; omnes, q
me viderunt. Æquum igitur esset quiescere me ta
tisper, donec tandẽ alius nostræ professionis accea
ret, qui subleuaret onus. Non quòd edã, sed potiùs
reassumendas respirem vires, contra debellare (fr
stra tamen) conantes naturæ veritatem, quam pr
fitetur Paracelsus. Nec otii mihi multum esse vide
nam propinquus est enim Dux ille magnus inimic
rum eius. Exurgendum est igitur, vtrinq; namqu
resonant arma. Calculo fundaq; tamen para
iam, non reformido gigantem hunc, et si pygmeus i
videar. Veritas namq; suos contra mendaces hom
nes, ambitiosos, atq; superbos, qui sub pallio laten
eloquentiæ, quòd in lucem prodire nudi, simpl
cum sermone haudquaquam audeant, ne quod
ornato sepulchro contegitur vitium appareat,
armat. In virtute Veritatis igitur, in
occursum venio. Valete
quod potestis.

RVRITA
Virtutis mœnia sacrament.

FINIS.

DE ARTIFICIO SVPERNATVRALI.

PRobare nos ab exordio decet, noſtrum artificium ſupernaturale legitimam prolem, & quasuis alias arter Chymicas eſſe adulterinas. Negant moderni Phyſici Metaphyſiciq́; pertinaciter quintam eſſentiam noſtram. Hoc nobis argumentum eſt optimum, contra ſimiles, docendi ſuas opiniones eſſe nullas. Quid cœlum eſſe iudicabunt iſti? Negare nobis audebunt eſſe quintum eſſe quid, à quatuor, vt purum ab impuris à Deo ſeparatum, aut ignorare hoc ipſo fatebuntur? Dubium non eſt eos arcanum hoc non intelligere. Si cœlum etiam à quatuor primis eſſentiis ſeparatum eſſe nobis admittant, ergo quinta eſſentia. Niſi dixerint cœlum etiam eſſe quatuor elementa, & eſſentias quatuor puras, vt octo ſint eſſentiæ. Hoc ipſo negabunt cœlum purum exiſtere, eſſeq́; dicent, vt inferiora ſunt elementa. Nam puritas ab vnione dicitur hoc loco magis quàm à ſinceritate. Si quatuor elementa eſſent in cœlo, ſicut inferiùs mixta: mixtim etiam apparerent in eo prout hic, quod minimè fit. At vnicum videtur elementum, plurimis ornatum cœleſtibus corporibus, ac tot quot mundus inferior, iſtis etiam correſpondentibus, vt effectibus ſuæ cauſæ. Hæc eſt vera ſeparatio elementorum, quam Alchymiſtas veros imitari decet, purioris nempe ſubſtantiæ ab impuris elementis, vt ſuperioris ab inferiore. Separatio vulga-

ris illa, quæ fit oleorum ab aquis, & horum à suis te-
ris, qualitatum est, non elementorum. Vt si oleum
quod nonnulli aërem appellant, à sua terra separa-
tur & aqua, nil factum erit aliud, quàm quòd ele-
menta viscosiora, pinguiora, calidioráve, sint à su-
qualitatibus per separationem earum facta. Na-
cuiuis harum partium quoduis inest elementum
quocunque modo separetur. Saniùs ergo sic nominan-
dæ sunt, videlicet elementum calidum, pro parte c-
magis adhæret ignis, calor: humidum, cui aquæ ma-
gis, humor: frigidum, cui aëris frigus, & siccum c-
maximè terræ siccitas, quas quidem appellation-
etiam vsurpabimus infrà. Sed vt ad cœlum rede-
mus, istud incorruptibilem esse mundi partem, -
alteram quam superiorem antiqui Sapientes mun-
dum appellarunt, & ab inferiori totius altera pa-
te, inferiore mundo corruptibili videlicet, à Deo s-
gregatum affirmarunt. Hanc etiam vniuersale-
essentiam quintam & naturalem formam aptiss-
mè vocamus: inferiorem verò mundum, natu-
materiam etiam vniuersalem, formarũ eius omn-
um susceptiuam. Antequam à suo toto (quod Cha-
nominatur) seiunctæ partes ambæ forent quas dix-
mus, confusè continebat alteram vtraque sic, vt posi-
ea vinculum vnionis primæ, & amoris in se retin-
ret, ad alteram indies connecti cupiens alterutr-
Qui quidem affectus atque desiderium, omnis gene-
rationis causa est, & verè natura dicitur. Hæc sun-
Physices nostræ principia, quæ meis latiùs præceden-
tibu-

us libellis tractata sunt. Nunc verè, quæ artificii
stri supernaturalis principia sint, videamus, ne
rere suis dicant fundamentis, qui tam acriter &
rperam in eam inuehuntur. Quia hoc propriè ni-
l aliud est, quàm ars ex naturalibus cōstans prin-
piis, & naturam excellens artificio, sed potiùs di-
no quodam arcano, necessarium fuit eisdem vti
incipiis, quibus ipsa, quòd alia fabricare nequea-
us. At vbi suam terminauit Physicam, nos Meta-
ysicam inchoamus: accipientes ea quæ terminata
rfectaq; naturaliter nobis reliquit, & præparauit
ea supernaturali quodam artificio plus quàm
rficimus. Et quia cœlum naturæ magnum tracta-
manibus non possumus omne, nostris nec organis
menta cuncta concludere, cogimur ad naturæ si-
ilitudinem, & imitationem, ex naturalibus ve-
ari magisterio nostro separationis, nostrum cœlum
impuris elementis nostris, vt Chaos nostrum fa-
icemus: à quo nobis inchoandum est opus hoc ad-
irabile, quod naturæ magisterium excellere de-
eat. Iam, ni fallor, intelliges cur dicamus me-
aphysicam nostram, opus omne superare naturæ.
am separatio cœli ab elementis, aut prima diuisio
haos, naturale non fuit artificium, sed merè diui-
um. In eo tamen imitari naturam verè dicimur,
uòd per modū corruptionis atq; generationis opere-
ur in hac arte, & eisdem principiis vtamur, qui-
us & ipsa. Latiùs dicimus, in quouis elementato
rpore naturali, cœlum & elementa pro parte con-

tineri: aliter generari non possunt. Ergo dum hæc s
paramus, formam & materiam similes habere pe
sumus illis, de quibus ante sui diuisionem Chaos ex
titit. Cur igitur in nos perperam latrat adhuc Ce
berus? ac si forent impossibilia, quæ per hanc doce
tur artem. Si cœlum superius, & inferiora eleme
ta per naturā suam generant omnia, cur ex eiusde
cœli partibus, & eorundem elementorum, ipsoru
natura media, per nos vnà cum ipsis inclusa nostr
organis, supernaturali magisterio primæ Cha
diuisioni simili, paruus mundus non generabitu
si Deus tamen cuiquam annuerit, quo sine perfic
tur nihil, & si rectè sit inchoatum. Hæc est vnic
via, qua peruenire licet ad medicinam vniuers
lem & metaphysicam, indifferenter omnes morb
curantem, de qua desperant moderni Physici. Nónn
vident vniuersalibus includi particularia quæui
Cùm igitur medicina talis ex incorruptibili cœl
& elemētis incorruptibilibus, aut ad incorruptibil
tatem reductis fabrefacta sit, & ad vniuersi mund
nedum similitudinem, sed resurrectionis etiam, cu
non valebit contra corruptiones omnes microco
smi se referentis ad medicinam hanc? Si resurre
ctionis mysterium intelligerent isti Zoili, fortassi
non dissentirent à veritate metaphysica. Verùm
quòd eorum qui resurrectionem ignorarunt, ac nega
rūt, sectentur somnia, huius etiā arcani capaces exi
stere minimè valent, nec eo digni sunt. Quid ad
nos, quantò magis veritati resistere conabuntur
tantò

ntò nudiùs inſcitiam ſuam ac ingenii ruditatem,
l ſuæ mentis obſcuritatem & cæcitatem dete-
nt. Ad verarum artium ſtudioſos conuerta-
us nos, rogemusq; Deum, vt aliis nebulas ab ocu-
auferat, & quæ reuelata ſuis eſſe vult, videre
eant. Fundamentis antea iactis, ac principiis
itis in vnico noſtro Chaos, operæpretium erit hu-
partium extractionem à compoſitis naturali-
s eos docere, qui credunt opus metaphyſicum
c à Deo datum hominibus fuiſſe, qui bonæ volun-
tis exiſtunt. Has partes nempe cœlum & elemen-
rerum omnium eſſe diximus. Certum eſt omni-
s à natura productis hæc ineſſe naturaliter, ve-
m in aliquibus magis, in aliis minus: in nonnullis
am extractu faciliùs quàm in aliis. Vnde phi-
ophorum ſententia eſt, vt propinquiora faciliaq;
gis amplectenda ſint. Similia ſunt vinum opti-
um Tartarum, Melrecens, Flos anthos, Liliū ru-
um, Chelidonia, Mercurialis, &c. De quibus per
, vel aliis mediis, eſſentia quinta ſeparari facili-
potest à ſuis craſſioribus elementis & hæc in ſu-
qualitates prædominantes repartiri poſſunt:
anentibus in quouis elemento quibuſuis elemen-
. Animaduertendum eſt etiam, vinum dici philo-
hicum hoc loco poſſe liquorem omnem, de quo
artificium eſſentiæ quinta ſua ſeparari poteſt,
infrà de tritico, pane, granis bacciſve iuniperinis,
c. fieri docebimus. Nec ignorare debes, in hac
te ſi practicus eſſe voles, formam & materiam,

de qua Chaos metaphysicum existit, esse quintam essentiam, aut cœlum (de quo locuti sumus) rerum omnium, & elementa. Quapropter vide ne confundaris appellationum varietatibus. Non possum enim aliis vti vocabulis, quàm illis quæ ad hanc artem sunt necessaria. Si quæ tamen obscuriora fuerint, aut ægnimatibus velata per scriptores antiquos, aliis elucidare conabor facilioribus. Non volo tamen vt existimes mea me docere te, vel à me somniata, sed ea quæ ex probatissimis huius artis authoritatibus deprehendere potui, clariori sensu describere tibi, ne desperes cum plurimis, qui vel ob scriptorum istorum intricationem, aut obscuritatem, à secunda lectura semper abstinent ac vituperant iniustè, cum sui crassitiem ingenii potiùs, & ignauiam carpere vel acuere deberent. Considera igitur ea quæ diuerso ab antiquis progressu tibi per me tradita sunt, non sensu diuersa tamen existunt, & facilè percipies ea quæ tibi priùs obscura videbantur, si huius negotii vel tantillum intellectus habeas. Multa quidem in hac arte detexi, quæ non inuidiæ causa nobis obtexerant antiqui, sed vt ab indignis tuta forent & malitiosis hominibus: nec ego hac de causa, quòd clarius loquar, istis viam faciliorem esse cupio, sed verè studiosis. Non est ergo quòd mireris cur alium in horum tractatione, quàm antiqui fecerint, scribendi modum obseruem. Hoc in tui gratiam factum putes, meliùs vt intelligas. Quapropter ab hoc te studio non remorentur fallacium ar-

tium

um discipuli, qui quam nõ viderunt hactenus, nec
rre lucem valent, nec alios videre cupiunt. Exem-
um hoc tibi sit inscitiæ suæ, quòd neminem eorum
ideas, qui contra scriptores antiquos in hac arte
lamum arripiat, vt probabilibus rationibus & ex
rte deductis redarguat, sed calũniis & iniuriis vt
ficiat eos: quas etiam dum probare nequit (quan-
mcunq; doctus existat) probos viros obscuris, &
miistis (vt ita loquar) non chymistis, qui velut si-
iæ quoduis ementiuntur opus, comparat. Non sa-
s est dicere, hic est nequam atq; deceptor: sed cau-
m adferre cur talis existat eum oportet, qui sic ali-
audet appellare: vel ipse talem se esse hoc ipso pa-
m facit. Diaboli siquidem est opinio quosuis alios
lumniatores appellare, quòd etiam tales fore cu-
ret omnes: sic & eius filii bonos persequuntur. Ali-
ui tamen chymistæ similes etiam chymistas redar-
uere voluerunt, fortè quòd aliis vterentur voca-
ulis, quàm antiqui veri chymistæ posuerint, vel
rtem istam fabulosis poëtarum figmentis allegori-
è tribuerint (qua quidem Rhetorices figura quæuis
d alium sensum & falsò contorquere facilimè li-
et) verùm eorum scripta rectè si iudices, neutram
artem alterã intelligere videbis, vel vtramq; sco-
um nondum attigisse. Vbi non inuidia regnat aut
mbitio? Multi, vel quia non possunt artem hanc as-
qui, vel quòd alios in ea ingenio feliciori se vide-
nt: aut in artem ipsam, aut in eos qui scripserunt
bscuriùs quàm ferat eorum intellectus, inuehun-

tur: eoq́ sibi laudem comparasse putant, quòd ali carpserint. At non scribunt quis verior scopus ar existat, nec dilucidiùs, aut clariùs eam exponunt Quotquot sunt huius farinæ homines, vnà cum s mordacibus limis, vix floccipendo. Si quid ad arte istã adferre boni potero, vel clarioribus verbis ea tractare (seruata modestia tamen) faciam sedu quod virũ alteri cuiuis proximum ex charitate d cet. Vbi me fuerint aggressi, videbo quid & quar tione respondero. Non priùs in alios libenter fer quàm ab eis lacessitus verbis, factis, aut scriptis (antea falsò perperamq́, malo patrantis & ignom nia sua) fuerim. Hæc sunt igitur, quæ piis probisq́ l ctoribus expono legenda priùs, & exactissimè den cum antiquorum scriptis cõferenda, vbi concorda viderint fidem adhibeant, aliter nõ. Impossibile t men fuerit eximio cuiuis ingenio, lectura sola re ipsam addiscere. Quapropter operando magister arte hac fiat oportet eum, qui potiri cupit in ea s desiderio. Nulli rei scriptura meliùs cõparari potes quàm claui: hæc nisi tradatur, ad occlusa non facil patet aditus, nec nisi mittatur in serã. Non secus d nec manus ad opus hoc applicueris, nõ priùs arcan quæ Deus sub rerũ natura cõclusit, vt aliquando h minib. innotescerẽt, intelliges. Quæ tibi proponim igitur vt clauẽ accipias, qua reserare sincero stud seras physicas metaphysico magisterio discas. Interi quos tulimus qualescunq́ hosce labores, in tui grati candide Lector contulimus. Boni consule & vale.

De sepa

De separatione metaphysica per se facta.

CAP. I.

Antea diximus in Præfatione, cœlum esse quintum elementum, non quòd sint elementa quinque, sed quatuor tantùm, quorum purior substantia diuisa est à Deo supernaturaliter, in cœlumq; ad vnionem redacta, & impurior mansit inferiùs in quatuor partes posita, quæ mundum inferiorem & elementarem constituunt, alteraq; pars æthereum. Non aliter essentia quinta nostra metaphysica, trahitur supernaturali magisterio, ab impurioribus elementis rerum per separationem, quę talis non est, vt existimarunt plurimi deuiantes à veritate, credentesque falsò quatuor elementa separari posse, vnum vt ab alio sit liberum. Nam si hoc foret, machina mundi facilè solueretur: at ne fiat, prouidit Altissimus omnium Conditor, voluitque sub vnione partes has quatuor ita conseruari, vt licet vna per qualitates ab aliis discerni queat, earum tamen essentias in se retineat. Hanc vnionem apertiùss in cœlo nobis patefecit, in quo nulla destinctio videtur partium, at sub naturę superioris & inferioris vinculo cõclusit vnitatem: quæ sunt eadem & vnica natura. Duplex est igitur separatio, scilicet elementorum vna, vt purioris ab impurioribus: & qualitatum elementalium altera: quæ posterior vulgaris existit, prior verò metaphysica. Natura tamen operatur per solam

commixtionem,& hæc duas operationes conti
net, vtpote Alterationem & animationem. I
ſingulis in ſequentibus agemus latiùs. Nunc d
ſeparatione puri ab impuro laquamur. Hæc f
in corporibus quibuſdam per ſe, vt in vino, & i
aliis per vehiculum, vt in granis & ſeminibu
Quamuis in omnibus corporibus à natura pro
ductis eſſentia quinta lateat, in nullo tamen ta
abūdè ac in vino,& à nulla re alia tam facilè ſep
rari poteſt. Quare philoſophi prætulerunt iſtu
ob facilitatem ſeparationis eius, non quòd me
lior aut præſtantior ſit eſſentia quinta de ſuo
quàm de quouis alio corpore tracta. Nam vni
uerſalis eſt omnibus, & æqualis illa cœleſtis vi
tus, nec niſi propter diuerſitatem ſubiecti diuer
ſa, neque diutiùs quàm in eo fuerit: libera ver
ſuam ad vnitatem redit. Hoc enim eſt vnum e
arcanis occultioribus naturæ, per quod ad altio
ra peruenerunt philoſophi. Separabis igitur
corpore quouis ſpiritum eius cum anima, prou
ſequitur.

De ſeparatione per vehiculum.

CAP. II.

ALiis meis libellis, vtpote chymiſticis, docui ra
tionem ſeparandi cœlum ab elementis per ſe
Quamobrem eò lectorem eſſe relegandum iudi-
caui potiùs, quàm diuerſis vnum idemque repe-
tendum. Nunc verò, quòd à nonnullis corpori-
bus non facilè ſine vehiculo fieri queat, hanc vi-
am

etiam oſtendemus exemplis, quibus meli-
quàm regulis addiſcere valeas, & præſertim
quòd vini philoſophici mentionem fecerimus.

Accipe grana tritici, hordei, vel ſiliginis, quæ macerata priùs aqua pura vt intumeſcant, eximantur ab ea, ſoloque ſic accumulentur in aceruum, vt poſt aliquot noctes atq; dies incaleſcant & germinēt. Quo percepto diſtentātur, vt exſiccari valeant. Aut ſi neceſſitas vrgeat, in ſporta la- viminibus contexta, ſuperque fornacem inuerſi camini ſimilitudinem referentem, id eſt, inferiùs anguſtam, latamq; ſuperiùs extendantur, & fumo ſubtus excitato ſiccentur, donec ſemitoſta non aduſta colore ſubruffo tamen appareant. Animaduertendum eſt intereà ne ſporta ſuccendatur igne, ſed à flamma longè ſatis eleuata ſit. Granum hoc mola non admodum acri macinetur, aut craſſo modo rumpatur, non in farinam ſed in fruſtula quædam. Poſtea reponatur in vas ligneum, & quæ longo tempore bulliuit affundatur aqua feruentiſſima, cooperiaturque vas optimè. Poſtquam refrixerit & quieuerit, liquor per ſetacium vel ſaccum eiiciatur, ne commiſceantur ei fruſtula. Vbi iam ſeparaueris aquam primam hanc, aliam affunde feruentem vt priùs, & cola. Sępiùs idipſum repetas, donec videris omnem à grano ſubſtantiam in aquas tranſiuiſſe: quòd guſtu facilè percipies liquoris & grani. Tandem accipe liquores omnes, & in cacabo fer-

uere tam diu facias, donec in ſpiſſitudinem fl
deſpumatique mellis reducantur. Inde mox
vas aliquod poſitos deſtillabis, & ab iſto me
vinoque philoſophico ſeparabis animam cu
ſuo ſpiritu, ſublimabisque toties donec ab om
phlegmate liberentur. Quicquid reſiduum fu
rit corporis in fundo vaſis deſtillatorii ſubſide
eximes, & in vmbra, vel per euaporationem h
morum exiccabis. Demum igne violentiſſim
reduces in cineres aridiſſimos, quibus affund
aquam feruentem, & in ea bullire diutiſſimè f
cies, vt inde capitellũ (quod aiunt) habeas aſpe
rimum. Hoc ſupernatans & clarum inclinatio
ſeparabis à cineribus, & his aquam priori ſim
lem affundes, coques & repetes quæ iam di
tam diu, donec aſperitatis nihil in poſtremo
capitello, quod abiicias. Hoc & alia præcedent
quæque per manicam filtream tranſire facito
limpidiſſimum liquorem, & hunc euaporare f
nito vitreis organis, vt habeas tartarũ noſtrum
& ſal naturale rerum omnium. Hoc ſuper ma
moreum lapidem in loco humido frigidoq; r
ſolui poterit in aquam tartaream, &c.

De ſecunda ſeparatione. CAP. III.

POſtquàm eſſentiam quintam à vino philoſo
phico, vel vulgari cuiuſuis coloris (modò me
rum ac violentiſſimum exiſtat) habueris optim
rectificatum, prout in chymicis docui libellis
huiuſmodi ſuccum reducas ad ſummam ſimpli
citatem

atem continuis rationis motibus, vt ibidem
betur. Et finito rotę circulo, videbis iterum ab
puro separatum purum, & natare superiùs aë-
colore serenissimo. Hoc ab impuro separa per
clinationem, & serua. Cœlum hactenus videris
dum, quod stellis inferioribus, non aliter ac
pernum est superioribus adornatum, habere
teris. Mirabuntúrne iam Physici Græcos imi-
ntes, quòd cœlum & stellas manibus contre-
emus, aut vt cætera negabunt? Parui sanè re-
rt quid faciant.

De ornamento cœli metaphysici.

CAP. IIII.

Nferiores stellæ nobis existunt indiuidua quæ-
uis à natura hoc in inferiori mundo producta,
oniunctione stellarum & cœli superiorum cum
ferioribus elementis. Iam audio vocem eorum
n nos infremitantium dicentem: Vah, tollan-
ur similes homines, qui cœlum terræ se coniun-
ere posse pręsumunt. Clamitent altiùs ad rauce-
inē vsq;, audire maiora cogentur. Cœlū est ma-
eria cœlestis & vniuersalis forma, cōtinens in se
ormas omnes distinctas, ab vnica forma tamen
niuersali procedentes. Quapropter, quicunque
ouerit, indiuidua per metaphysicam artem in
enus generalissimum reduci posse, ac post mo-
um ei virtutes speciales vel plures insigi, medi-
inam vniuersalē facilè reperiet, quæ corrupti-
ones & morbos particulariter vel vniuersaliter

omnes tollere poterit: cùm vnicum ſit omniu
corruptionum exordium, & virtutum renouan
tium vel animantium fons vnicus: quis igitu
niſi mente priuus philoſophus dubitare poteri
Verùm quòd apertiſſimè deſcriptum ſit à pluri
mis philoſophis, quînam fiat, non vrgebo latiù
ad ea potiùs tranſibo, quæ ſunt obſcuriùs ab ei
dem poſita, vt elucidare queam, & ſtudium iſtu
promouere. Acta quidem ab aliis eodem tra
ctare genio nil prodeſt lectoribus. Lege igitu
quæ hac de re ſcripſerint ipſi, & cum his confe
vt quod vtile ſit, hoc teneas.

De definitionibus & nonnullis diuiſionibus voca bulorum, quibus in opuſculo deſcribendo hoc vti mur. CAP. V.

A Suo chao Metaphyſicum opus maius exor
dium ſumit. Eſt igitur neceſſaria definiti
huius & aliorum inter extrema duo mediorun
omnium. Chaos hoc loco propriè dicitur for
marum particularium, & materiarum ſuarun
cum vniuerſali forma ſuaque materia confuſio
Quod variis conſideratur modis: Primò, pr
confuſione hominum intellectus non intelli
gentium artem iſtam. Secundò, pro confuſion
partium extremum hoc primum conſtituenti
um. Tertiò, pro confuſione, qua ſe habent con
fusè cum ſuis extremis, & ſucceſſiuè media quæ
que, vnum ad alterum videlicet potentia, nec

non

non ad omnia, quouis in quibusuis, & istis in quolibet existentibus. Quartò, veluti natura medium est inter elementa & elementata: non aliter artifex in hac arte mediũ habetur inter Chaos, operationes, medicinam perfectam, & perfectissimam. Ex istis quatuor intelligi facilè potest, medicinas dictas de sua potentia in actum deduci, mediantibus materia, forma, cœlo, & operationibus intermediis. Motu namque per artificem excitato, Chaos transit ad secundum extremum, quod est medicina perfecta, & ista ad perfectissimam, iuxta mediorum ordinem, atque dispositionem ad alterutram. Vt rem acutiùs percipiatis, est chos nostrum vniuersale quid, omnia quæ nos operamur in se concludens, à cuius ventre debet ingeniosus artifex elicere materiam suam, formam, cœlum, & elementa, vt ex his medicinas conficiat quæ dictæ sunt. Materia metaphysica dicitur, prima & vniuersalis materia, siue Mercurius ad Vegetationem mouens, & particularem formæ materiam primam extrahens à forma. Tribus modis consideratur hoc loco: Primò quidem vt subiectum passiuum, quod sub artificis excitatione per media requisita motum patitur: ex quorum omnium operationibus, oritur cœlum de sua materia. Secundò consideratur vt quoduis corpus ægrum, quod formam patitur medicinarum, vt res elementares formam vegetabilem. Tertiò, pro formæ vel

formæ materia, veluti materia prima ſubiecta cœli actionib⁹, nam aliter formæ vim obtinet, vt poſtea latiùs. Hac etiam ratione cœlum, quòd ſubiectum ſit formarum iſtarũ actionibus, quibus in albam vel rubeam tincturam efficitur, materiæ rationem habere dici poteſt, & formæ, quum dictas formam vel formam ad medicinã perfectam vel perfectiſſimam actione ſua mouet, vt infrà patebit ampliùs. Ex eo noſtri Chaos cognitionem optimam habere potes, quòd vna & eadem ſubſtantia, diuerſis tamen rationibus ad aliam paſſiuè ſe habeat, & ad eandem actiuè, tum è diuerſo. Paucißimi hactenus materię metaphyſicæ cognitionem habuerunt, ex qua cœlum exurgit metaphyſicum. Eſt enim habenda ratio ſimplicis & cõpoſiti ad ſimplicitatem redacti per alterationem, mixtionem, &c.

Forma rerum, eſt virtus generatiua, qua ſibi ſimile quodq; producere poteſt: vt hominis forma latet in homine, & non in alio: arboris in arbore, nec non in metallo metalli: cruda non debet opus ingredi, ſed per ſublimationem euacuari ad latera ſublimatorii vaſis, vt ab inani ſuperfluaq; ſua terra ſit libera. Dupliciter hoc in opere conſideratur, vt cauſa dirigens artis iſtius media per intellectum: quo quidem regimine, perfecta medicina perfectiſſimaq; prodeunt in lucem, & ad motum deducuntur mediorum intellectualium, quæ ſunt veluti quædam inſtrumenta ſenſualia,

ſualia, quibus artificium ad perfectionem ducitur, &c. Similis forma dicitur operis huius artifex. Vnde patet, media cauſatiua cum naruralibus maximam habere concordiam. Aliter conſideramus formam, vt agens in materiam perfectionis formationem ad album, vel ad rubeum: cuius virtute, quaſuis alias formas extrinſecas minoris facultatis, huiuſmodi medicinæ tranſmutant in ſibi ſimilem, &c. Non poſſunt etiam ambæ quas diximus formæ, per ſe magiſterium adimplere, ſed ſunt veluti maſculus, à quo ſperma deiicitur in ventrem cœli noſtri, &c.

Cœlum eſt Mercurius noſter, cœleſtis coloris, quo ſignificatur eum eſſe de natura cœleſti, & hac de cauſa propter incorruptibilitatem intellectualis dicitur, & ea ratione qua cœlum ipſum intelligere dicimus, vt hominem, qui ſenſualis & intellectualis eſt. Habet enim proprietatem in ſe ſpiritus incorruptibilis, qui eſt velut anima habens in ſe conditiones corporis: quoniam generat & producit ex ſe ſemen vt fœmina. Hac via differt ab aliis magiſterium hoc ingredientibus. Et quia ſenſu percipitur, Mercurius dicitur ſenſualis. Hic vt cauſa mouens educit potentiam in forma vel forma prius exiſtentem, ad actum rubeum vel album: easque non ſecus in vtero ſuo geſtat, quàm vxor infantem à viro ſuo conceptum. Ex eo colligi poteſt, cœlum noſtrum actionem habere in formam aut formã, & cœlum

iſtarum ac rerum omnium in eis occultum, d potentia in actum educere manifeſtum. Nam i eo virtus cùm generandi, tum nutriendi conſi ſtit, prout in menſtruali ſanguine maſculini ſe minis: hac de cauſa menſtruum in hac arte vo catur,& cœlum ratione motus. Non aliter enim quàm cœlum ſupernum, vniuerſalem formam & materiam primam, nec non elementa ſpecies que ad compoſita elementata, & indiuidua, no ſtrum cœlum etiam formas noſtras ad element quatuor mouet, & inde ad medicinam perfectam,& plus quàm perfectam. Aliquoties vocatur ſanguis, quia nutritiuum eſt,& vegetare creſcereque facit dictas formas, donec ad ſuam perfectionem veniant, veluti ſanguis menſtrualis embryonem, è modico ſemine magnam in quãtitatem, ſeruata partium diſcretione, per nutritiones & alterationes medii cuiuſuis in aliud, quantitatis & formæ quarumlibet in aliam: exiſtentibus huiuſmodi mediis, & qualitatibus in quauis alteratione in formas à primis diuerſas, donec ens aliquod oriatur, in continua quantitate conflatum ex variis & diſcretis, in corpus anima ſpirituque viuum. Non aliter de metaphyſico lapide contingit, qui generatur ex cœlo proprietatem habente vegetabilem, cuius etiam ſimilitudinem in medicinam perfectam & plus transfundit, vti vegetatiua matrix in filiũ quem concipit ac parit, iſtam proprietatem fœtus etiam

m retinet vt parens. Itidem & medicina perfe-
plusque, retinet proprietatem ſuorum pa-
ntum, cœli videlicet ac elementorũ, qua ſimi-
udinem ſuæ perfectionis, vt incorruptibilita-
ac temperantiæ transfundit in ſubſtantias ex-
rnas, & in ſuam ſpeciem tranſmutat: & hac de
uſa Mercurius vegetabilis dicitur, natus ex
abus ſubſtantiis, vti ex muliere maſculi ſemen
ncipiente formamq́; alteram, ac virtutem ali-
n quàm ante conceptionis initium habebat,
oſſidentem.

Elementa reputantur in hac arte quatuor co-
res apparentes, & quatuor modis aliter conſi-
rantur: Primo, ſicut ex cœlo de materia tra-
a ſunt. Secundo, prout elementa ſimplicia cœ-
de craſſioribus rotationis circulo ſeparata ſunt
ementis. Tertio modo ſunt in formis exiſten-
a naturaliter, & cum cœlo iunguntur. Quarto
erò, prout ſeparantur à forma, cœloque altera-
one, mixtione, diſſolutione, generationeque
ediis, per magiſteriũ ſeparationis qualitatum
orum, & ex dictis partibus aërea tantùm aſſu-
itur, & exuberatur per artificium rotationis, &
a cum formis in cœlum commiſcetur. Notan-
um eſt etiam, elementa poſſe de formis educi
er cœlum ante coniunctionem, vt eorum ma-
ria prima cœlúmve magis ad genus generaliſ-
mum accedens habeatur, &c.

Diſſolutio dicitur cognitio, ſeu coitus ma-

ſculi cum fœmina, metaphyſicus, & iſtius ab-
lo concipientis idipſum, quod concipere d-
bet. Hoc generationis particularis initium
ſto, quo coniugii noſtri metaphyſici ſenſuali
percipitur effectus, & vnio duplicis in embry-
nem ſeminis.

Alteratio eſt vnius in alterum per ſimilitu-
nem conuerſio: quæ dupliciter conſideratur, i-
xta duplicem operationem, in quantum per
fiat. Priore modo conſideratur, prout formæ
cœlum & iſtud in formas alterantur. Poſterio
verò, intelligatur formas & cœlum ita ſimpli-
ter conuerſa eſſe vt in tertium numerum iteta
conuerti queant, ſcilicet in medicinam perf-
ctam & plus.

Iſtæ conuerſiones vel alterationes dicunt
ſimplices. Aliæ ſunt quæ fiunt per accidens, v
quum ex imperfectis, proiectione medicina pe
fecta fiunt, alteretione, tranſmutatione̋ve. M
xtio fit ex duobus coloribus, vtpote pallido
azurino, vt ex eis cognoſcatur, formas & cœlu
in opere maiore cõmiſceri ſine quouis alio, pro
ut ab initio generationis hominis aliud nihil ad
miſcetur viro & fœminæ vel ſeminibus eorum
& hoc loco fit coniugium inter formas & cœ-
lum. Fit etiam alia mixtio, qua quidem aër &
ignis cuiuslibet iſtorum, & formæ cœli, alterati-
onis, mixtionis, diſſolutionis, generationis, &
cœli materiæ, commiſcentur cum formis, &c.

Digeſtio

Digeſtio dicitur concepti ſeminis à ſemine fo-
entū,quo medio quidem oritur medicina per-
ēta, & plus quàm perfecta. Neceſſarium enim
,vt in cœlo formæ tamdiu digerantur, donec
eam quam ſuprà diximus, ventum ſit medi-
nā priorem: & poſtmodum, vbi viſum fuerit
tifici, proſequi poterit vſq; ad ad alteram per-
ctiorem. Hinc optime lector colligere poteris,
plicem fore digeſtionem, vnam videlicet qua
formis & cœlo fit ad medicinā tranſitus per-
ctam: alteram qua tranſeundum eſt ab hac &
elo ad perfectiorem. Hac ratione ſunt alia me-
a neceſſaria,prioribus haud abſimilia, mixtio
ilicet,alteratio, diſſolutio, generatio, & opera-
o:niſi quòd ex prioribus imperfectiùs quid ori-
tur,quàm ex poſterioribus. Et mox atq; per di-
eſtionem croceus color apparuerit formas de-
otat:azurinus verò cœlum noſtrum,& qui me-
ii fuerint inter hos,coniunctionis medium cœ-
cum forma,illud ad perfectam connectens me-
icinam,vel iſtam ad perfectiſſimam.

Generatio hoc loco diuerſimodè conſideratur
verùm vt eius definitio ponatur,occultarū for-
arum eſt manifeſtatio) primò prout eſt gradus
erfectam generans medicinam ex cœlo formiſ-
ue: ſecundò prout perfectiſſimam generat me-
icinam ex perfecta cœloque. Alio modo,quum
ncipit à diſſolutione per alterationē & digeſtio-
em ad medicinam tranſire perfectam,& in ea

terminum facit, finemque perfectionis atting minoris: aut vbi hinc transiens, maioris perfectionis vltimum gradum acquirit. Hac ratione posteriore, percipi facilè poterit maioris perfectionis magisterium, natura potiùs quàm artificio promotum, ab isto nihilominus excitatum in perfectione minore: vbi magis quàm illa profuit hoc. In posteriore magisterio siquidem non aliter, quàm fœtus in matrice, vel auis in ouo generatio fit. Quapropter & ouum philosophorum appellatur suo modo. Non meliùs intelligi potest hoc artificium, quàm eo, quod ex mixtione resultat materiæ cum formis ad preciosos lapides, vt rubinos, saphiros, & vniones, qui fiunt in vtero cœli nostri philosophici mediante generatione, cum eisdem virtutibus quas à natura nacti sunt, naturales. Inde sequitur, cœlum hoc attrahere posse virtutes omnes in lapidibus existentes, virtute quidem vnitatis vel suæ simplicitatis, aut (vt meliùs dicam) magneticæ virtutis. Hac via potest artifex egregius à naturalibus corporibus virtutes elicere cœlestes, & artificialibus virtutibus includere, mediis artis operationibus huius. Nam quicquid impositum cœlo fuerit huic, soluitur, & si conuenientia solutæ rei fuerint addita, fiet id quod optatū est: etiam ex pluribus vnum. Ex hoc opere plura colligi possunt, quæ ad opus & artificiū preciosorum lapidum attinent, mixtione materiæ, & formæ cum cœlo per aquas. &c.

Colo-

Colores ſunt in hoc artificio mutationes ap-
rentes, & primus eorum niger eſt. Hic nobis
dicat formas cum cœlo concubuiſſe, nec non
oc embryonē in vtero ſuo concepiſſe. Demon-
atur etiam eo colore, diſſolutionem ſuæ perfe-
ionis terminum attingere. Tandem eo dimi-
ito, alboque pòſt apparente, naturam cum cœ-
formiſque tranſitus initium facere, nobis in-
catur ad perfectionē, ſed minorem: & demum
m iſta & cœlo formaque ad maiorem, in cuius
ne tranſitus, terminum completum habet ipſa
geſtio. At vbi color iſte, per ignis maiorem ex-
tationem, cœperit minui, & oriri croceus, co-
noſcimus partes & membra ſimul coniungi nu-
ero tertio, nec non in continuam aggregari
uantitatem, ſic vt ſenſualiter membrorum in-
ntis noſtri contignatio, colligatioq; nobis ap-
areat: nam ſperma diffuſum eſt per totam ſub-
antiam noſtri cœli philoſophici. Orto mox iſto
olore, pòſt colligi videtur in forma rotunda,
ormæ Lunæ haud abſimili, vel circulari con-
ludi linea. Euaneſcente colore hoc, rubeus ori-
ur, quo noſtri lapidis membra partéſve congre-
ari reddimur certiores, in tertio numero perfe-
tioneque.

Nam poſt coloris iſtius ortum, certum eſt in-
antem noſtrum corpore potentiaque vegetabi-
i completum eſſe. A quo tempore numerum
cire dierum artificem oportet, intra quos lapis

noster ab initio conceptionis, ad terminum vsq; rubei coloris apparitionis primò deductus est, & sine intermissione duplex ei tempus adhibere, sed paulò viuaciùs. Quo completo, quod quæsitum est acquiritur, vtpote lapis durus multis inuolutus superfluitatibus, non secus ac mulieri post partum fœtus apparet. Media, croceum inter & rubeũ colores, digestio, generatio, mixtioque sunt, aqua, materia, forma & cœlo percepta: quorum quidem cõmixtione, sub eorum finem apparent mediorum, aqua, materia, forma, sine forma cœloq;. Nam si forma & cœlũ adhuc ibidem essent, partes aliquæ minimè cum aliis colligari vellent, nec in tertio coniungi numero.

Separatio virtutum est extractio, quæ motu fit ignis, hoc in particulari magisterio, quo calore per accidens forma, cœlũ, & elementa mouentur & excitantur alteratione, mixtione, dissolutione, generatione, coloribus, digestione, separatione, & operatione ad minorem vel maiorem perfectionem. Quia gradus, & media separando se ab aliis, ingrediuntur alia, per istamq; separationis operationem attrahitur formalis, materialis quoq; virtus à formis, & cœlo ad minorem perfectionem, & ab hac ad maiorem, Et hac via formæ cœlumque vel minùs perfectum, suas mutant simplices formas, in maiorem vel minorem perfectionem: ipso minùs perfecto existente de altera forma, quàm formæ & cœlum per se,
maio-

aioreq; perfecto existēte sub alia forma, quàm
ant minùs perfectum, forma cœlum, aut for-
æ cœlumq; per se. Quæ quidem perfectiones,
as virtutes proprias existētes sub forma tertia,
inent in transformante veneno. Si talis origo
r separationem dictam non fieret, nec altera-
o, neq; generatio processioque minùs, at opus
turæ destrueretur in lapide philosophico.

Medium istud est elementorum simplici-
m indicium, existentium actu in cœlo nostro,
m naturalibus elementis in formis existenti-
is, & quòd ignis, aër, aqua & terra oriuntur,
separantur etiam à cœlo in mixtionem cum
is quæ dicta sunt. Et hæc omnia per colores
signantur.

Potentia hîc idem est, quod alteratio, per
em gradum intelligitur omnes alios gradus,
media quęuis inesse potentia nostro Chao pri-
ò: secundò verò elementis potentia existentib⁹
materia nostra. Est igitur ista potentia nihil a-
ud quā actus nostri cœli, de quo latiùs agimus
opere lapidifico. Plures norunt conficere lapi-
s, virtutes autem naturales eis adhibere non,
ia cœlum nostrum ignorant, in quo, de quo,
r quod, & cum quo lapidum complementum,
perfectionis augmentum eorum consistit.

Operatio dicitur hoc opere, colorum quatu-
r excitatio, quibus operationum designatur va-
os esse modos. Primus color denotat cœlum in

formas actionem suam, & operationem haber
vel in minùs perfectum & formam. Secundu
externum ignem actionem in cœlum, formas,
elementa cætera, mediaque naturalia & actual
habere per motum ad minorem perfectione
atque maiorem. Tertius, formas, vel minùs pe
fectum actionem in cœlum possidere suam, h
ipsum informando vt ad minorem & maiore
perfectionem deueniat. Quartus color signi
cat operationum actiones, quas habet artifex
omnia quæ supra dicta sunt, ignis per admin
strationem vt causam, in separatione cœli & op
ratione formarum, &c. Significat etiam acti
nes perfectorum, tam minoris, quàm maioris
substantias extrinsecas per proiectionem, iux
suas facultates ad rubeum vel ad album, quib
informata fuerint. Medium hoc, fabrication
ritum atque modum igne fieri, mixtioneq; m
teriæ cum formis, & cœlo philosophico, cun
que suis arti conuenientibus instrumentis, d
notat.

Minùs perfectum lapis dicitur albus, term
natus coloribus tribus tantùm, vt oculo pate
ex eis enim compositum est. Isti colores in vnu
acti, denotant operis completi perfectionen
cœli videlicet, elementorum, alterationis, m
xtionis, dissolutionis, generationis, coloris, d
gestionis, separationis, operationis, & ignis. H
medio cognosci potest, substantiam ex cœlo fo
maq

...que progressam, operationum gradualium ...entia. Quicunque ad scopum hunc peruene... sapientes omnes mundi sapientia doctrina... vera superabit, ac medicos omnes artis hu... ignaros medicæ. Nam infirmitates nedum, ...epram tollet metallorum, sed humanorum ...m corporum incurabiles (quos vocant) mor...

Fermentatio propriè hoc loco dicitur mino... perfectionis multiplicatio, ac ad maiorem ad...ctio, mixtione, dissolutione, alteratione, ge...ratione, coloribus & digestione mediis: com...nendo cœlum formam, & minus perfectum ...mixtionem, ignisque regimen administrando ...ndiu, donec per supra dictos gradus omnes ...nseat, & generationem, atq; colores in maio...m perfectionem, quantitate, qualitate virtute...e longè potentiorem ad rubeum & album, ac ... corporis humani sanitatem recuperandam. ... istis facilè colligitur minus perfectum in ma...s transire, prædictis mediis & operationum a...onibus formarum, cœli, elementorum, fer...entatione, separatione, operatione & igne per ...bitam administrationem. Etiam artificem ...bi voluerit) semel tantùm componere debere ...inus perfectum, quoniam infinitum potest ...ultiplicari, nec non ad maius adduci, post mo...m ex isto in aliud, in infinitum, sicut huma...m genus speciem suam continuat, vno gene-

rante ſemper alium, donec ſeculum erit. N
abſimile de paſta farinæ dici poteſt: hæc en
aliam ſucceſſiuis producit fermentationib
Hoc loco notandum tamen erit, minus per
ctum in maius & infinitum progredi poſſe, n
diante forma cœloq; tanquam fermentis: qu
pauciſſimis, etiam artificibus egregiis hacten
cognitum fuit.

Maius perfectum eſt vltima lapidis perfec
maioris, qui coloribus quatuor conſtat & co
ponitur: quorum duo denotant elementa qu
tuor in eo eſſe cum virtutis omni perfectione,
numeri in vnitatem concluſione vt in colorib
viridi rubeoque patet expreſsè.

Colores alii verò, ſignificant cœlum, & fo
mam ibidem exiſtere, cum omni perfectione,
vnitatis ſimplicitate, per magiſterium eleme
torum quatuor, & mediorū ſupradictorum, &

Ex poſtremo gradu hoc poteſt percipi, mai
perfectum habere poteſtatem, ſuam ſpeciem d
pliciter multiplicandi, generandique ſui ſibiq
ſimile, videlicet in virtute prædictis operation
bus, & in ſubſtantiarum externarum tranſmut
tione. Minore quidem longè perfectius eſt, vi
tutibus operationibusque, tam in metalloru
transformatione, quàm in deſperatarum apu
omnes infirmitatum cura, quapropter maiu
perfectum non immeritò vocatur.

Graduum & mediorum omnium, quædam

ſun

nt intellectualia, vt Chaos, potentia, operatio, neratio, digestio: sensualia quædam, vt vinum prima materia, corpus, forma, elementa, mis maiusque perfectum, colores, fermentatio, paratio, quia sensibus vt oculis percipiuntur. ia verò sunt sensualia partim, & intellectualia, ut cœlum & omnia media gradusque mino- operis. Et præterea quoduis prædictorum aduum mediorúmve suam retinet proprieta- m, sub ratione sua differentem: quarum qui- m proprietatum, aliæ sunt naturæ, perfectio- s artis aliæ. Media proprietatem retinentia na- ræ, sunt vinum, & media quæuis minoris ope- , quę se habent veluti forma vniuersalis, & ma- ria prima, ratione proprietatis antea dictæ. Ex obus istis oriuntur omnia media gradusque ediante quidem artifice, non aliter quàm ab niuersali forma, & à materia prima oriuntur ementa composita, mediante natura.

Postquam de gradibus & mediis maioribus ctum est, operæprecium erit etiam de minori- us aliquid in lucem adferre, suasq; definitiones opere minore producere: ne practica legenti- us deficere quid ad eius intelligentiam videa- r. Est igitur hoc loco forma idipsum quod in pere maiore diximus esse. Verùm eius est hic fferens vsus, eò quòd in formatione præpara- r, non ad minus vel maius perfectum, & à lapi- s forma differt, quia suam conditionẽ à forma,

cœlo, elementis, alteratione, mixtione, diſſol-
tione, generatione, coloribus, digeſtione, ferm-
tatione, ſeparatione, & operatione, recipit.

Materia hoc in opere diuerſimodè conſid-
ratur: Primò vniuerſaliter accipitur: ſecun-
pro claue philoſophorum: tertiò pro oleo: qua-
tò pro ſulphure per informantium oleum info-
mando, ſcilicet in inceratione, ratione cuius l-
pis hic oritur.

Corpus accipitur hîc pro corporibus met-
lorum imperfectorum, de quibus naturę ſulph-
oritur, hoc operante claue philoſophica: perq-
formam olei formantium diſponitur operati-
nibus mediis, vt ſolutione, & inceratione, don-
fiat lapis qui quæritur.

Clauis philoſophica hoc loco, non alit-
quàm cœlum ipſum in opere maiore conſider-
tur, & per hanc fieri debet calcinatio, diſſoluti-
euacuatio, multiplicatio, ſpiritus, argentum v-
uum exuberatum, ſulphur naturæ, tinctura, ol-
um, & inceratio, mediante ſublimatione & ign-
donec ſulphur dictum ad effectum lapidis addu-
catur.

Calcinatio diuerſis conſideratur modis. Pr-
mo, quum fit per Mercurium vulgi, ſub quo S-
& Luna patiuntur. Secundo, quum fit per ace-
tum fortiſſimum, quo crocus elicitur à Mart-
Tertio, quum ſulphure auripigmentoq́ue me-
diis fit æs vſtum ex Venere. Quarto verò, cu-

fi-

claue philoſophorum, & hoc modo præpa-
ntur omnia corpora metallorum ad ſolutio-
em, euacuationem, & alias operationes antea
ctas, ingrediendum.

Diſſolutio manifeſtæ formæ prioris, dicto-
m corporum eſt occultatio, non per ſe verùm
ue dicta mediante, quæ corporibus eſt valdè
ngrua: ſicuti videmus aquam igne corrumpi
edio quidem aëris, quo ſine in vapores non e-
natur. Differt à diſſolutione maiore, quòd hac
rmæ tantùm & minus perfectum reſoluantur,
illa metallorum corpora quæuis.

Euacuatio nihil aliud eſt, quàm ſpirituum
cultorum à ſuis corporibus extractio, vt for-
arum altera formentur oleorum informanti-
n, & hac via poſt fermentationem, & incera-
onem tranſeant in lapidem. Quod quidem hac
eratione trahitur à prædictis corporibus, eſt
ateria de qua lapis noſter à potentia in actum
duci debet, mediis quæ dicta ſunt, operationi-
ſque.

Multiplicatio non eſt aliud hîc, quàm eua-
ationum reiteratio continuatioque. Per iſtam
erationem corpora ſex ad nauſeam prouocan-
r, & ad euomendum lapidem à ſuis viſceribus.

Spiritus eſt argentum viuum à ſex corpori-
is tractum, & in euacuationum aquis exiſtens.

Argentum viuum exuberatum, eſt ſpiritus
rporum iam per euacuationem completam
paratus.

Sulphur naturæ ſpiritus eſt corporum, pe ſublimationē exaltatus in ſal excellentiſſimur quatuor colorum, pallidi ſcilicet, viridis, nigr rubeiq;: & hic poſtremus ignem denotat, ac pe ipſum fieri tranſitum ad naturæ ſulphur, quo oritur ex argēto viuo exuberato, & iſtud indica à ſpiritu ſuam originem ducere, nec non hunc multiplicatione quæ ex euacuatione procedit: & iſtam à diſſolutione, hanc autem à calcinatione quæ quidem à corporibus omnibus. Eſt auten ſulphur hoc filius genitus ab imperfectis, ac a induendum albas veſtes purpureáſve diſpoſitu Differt ab iſto filius qui generatur à perfectis, pe oleum in quo formæ continentur filiorum im perfectorum: & quòd eorum ſulphur ſit natura nec non aliorum, quorum ſulphura ſunt arida humiditatiſque ſuſceptiua.

Tincturæ ſunt colores in opere diuerſis mo dis apparentes. Primo, viridis & croceus. Secun do, rubeus & croceus, viridis & niger.

Primi colores denotant ipſam tincturam, qu ſulphur naturæ tingi debet, originem à Sole & Luna ducere, per operationum artificium, qua ſuperiùs dictę ſunt. Alii verò ſignificāt quorum libet imperfectorum ſulphur corporum, iſtos in duere debere colores, vt ex eis fiat lapis haben & poſſidens parētum ſuorum poteſtatem à qui bus originem habuit. Si coniuncta non fuerin ſulphura bina ſimul tanquam fratres: qui dicti

induan-

uantur coloribus, non fiet id quod quæritur: erunt nihilominus tria ſimul, & plura congi ſulphura.

Oleum eſt forma duplicem colorem habens, ote viridem & croceũ, quibus indicatur eam rfectis produci corporib⁹ mediis opportunis.

Inceratio, fermentatio, vel potiùs informa- verè dicitur prolis imperfectorum ad condi- nem lapidis accipiendam formatio.

Sublimatio dicitur ſubtiliatio, quæ duplici- fit, in puluerem ſcilicet ſubtiliſſimum, & in li- orem. Hac poſteriore via, corporum ſpiritus edia multiplicatione conuertuntur in argen- m viuum exuberatum: priore verò vertuntur ſulphur naturæ. Alia ratione conſideratur et- n ſublimatio, prout materia quę fit propinqua agis perfectioni, vt argentum viuum exubera- m magis quàm ſpiritus, & quàm iſte naturæ, lphur lapidi proximius exiſtit.

Lapis eſt finis, & imperfectorum omnium rfectio corporum, & operationum, in quo vt igne quieſcunt, ac ſalamandræ. Eſt hîc tertium uid ex materia conſiſtens & forma, ſupra natu- m, & mediante natura, tum artificis induſtria onflatum.

Elementa conſiderantur dupliciter hoc loco: riore, prout ignis agens exteriùs: poſteriore, ſi- ut agens extrinſecus: vt ille qui tractus eſt à per- ectis in oleum, &c.

De aliis differentiis dictionum antea defini-tarum, diuisionibusq; scitu necessa-riis. CAP. VI.

NAtura corrumpens aliquod indiuiduu primò putrefacit hoc: posteà separat elem ta composita, quæ sunt in eo magis propinq postmodum istorum quodlibet ad summã si plicitatem adducit, & demum ad primam materiam: quo peracto, corruptionis rota co pleta est, ac à materia prima generationis r sumit exordiũ, ad elementa simplicia transie Postremò per istorum commixtionem oriunt elementa composita, ex quibus fit subiectu elementatum, iuxta propriam speciem & f mam, sub qua trahuntur elementa ad indiuid compositionem: & hunc debet artifex metaph sicus obseruare processum, vt vbi natura finier ipse per corruptionis rationem incipiat gre retrogrado, scilicet à fine, per medium tende ad principium corruptionis rotæ, mediis adh bitis, quæ sunt calcinatio, dissolutio, putrefacti diuisio, purificatio, &c. Deinceps ad rotam g nerationis veniendum est, cuius media sunt, m xtio, inceratio, decoctio, &c. quæ optimè disp sita, sunt instrumenta lapidis: quibus etiam c mnib. ritè peractis, habebit quod optabat artife

Forma huius operis triplici statu considera tur. Primo, prout est prima causa. Secundo, pro ut artifex. Tertio, pro mediorum quolibet alio.

Materi

Materia conſideratur etiam tot modis. Pri-
,pro ſubiecto, de quo Mercurius noſter elici-
. Secundo, pro elementis. Tertio, pro ſul-
ure naturæ.

Cœlum etiam triplicem hîc habet conſide-
ionem. Primam, vt cœlum maius. Secundam,
Mercurius vegetabilis. Tertiam, vt metallo-
m anima.

Dupliciter elementa conſiderantur hoc lo-
Primò ſimpliciter. Secundò compoſitiuè.

Potentia vel alteratio tot modis differt, quot
nt media diuerſa.

Mixtio ſignificationem habet quadrupli-
m. Primam, cœli cum forma. Secundam, aëris
m aqua. Tertiam, aquæ cum igne. Quartam,
ris cum aqua & cœlo.

Diſſolutio ſolam vnam habet conſideratio-
em, quæ eſt inter cœlum & formas.

Generatio duplicem habet ſignificationem.
rimam, qua generantur elementa. Secundam,
out ex iſtis & cœlo generatur lapis.

Colores etiam duplicem habent: priorem in
uacuatione corporum, & elementorum rectifi-
atione: poſteriorem, in lapidis generatione.

Minùs perfectam vnam ſolam habet, vt pa-
et ex ſenſu.

Fermentatio triplicem, primam ex virtute,
ecundam ex quantitate, tertiam ex vtraque ſi-
mul.

Separatio triplicem etiam habet operatio-nem: primam quidem inter elementorum qualitates: ſecunda, purificationis & fixationis earum eſt: & tertia, Mercurii vegetabilis & fecum.

Operatio tot ſignificationes habet, quot artis huius exiſtunt media.

Maius perfectum vnicam vt minus habet ſenſuque patentem.

Principia mediaque philoſophiæ ſunt in artis huius principiis ac mediis omnibus vt motus orbis, qui tanquam forma conſiderandus est naturales inſtinctus & appetitus omnes continens.

Subtiliſſimum ac potiſſimum in opere medium, eſt reiteratio rotę corruptionis metallorum, quæ fit vt ſequitur.

Formis in cœlum poſitis, inhumatis, diſſolutis, & per breuis artis practicam euacuatis, donec ad ſulphur naturæ ventum ſit in metallis, tunc rota finitur corruptionis.

Reiteratio fit, quum terr a ſublimata ponitur in cœlum, & in eo putrefactione diuiſioneq; ſoluitur. Poſteaquam aër, ignis & aqua fuerint euacuata, redigat iterum artifex terram ad ſui puriſſimam ſublimationem, qua finita, ſequatur generationis rota ſuis cum principiis mediiſque, donec ad finem perducatur: & hæc eſt operatio ſubtilior aliis, licet longior, tamen perfectior. Hac via minùs perfectum, quod lapis eſt non fermentatus,

entatus, in magis, & fermentatum lapidem nuertitur, per elementorum ſeparationem & mpoſitionem, quæ tales exiſtunt. Natura nulmodo permittit elementa ſeparari per ſe: nam maneret quodlibet ſolum vnicã habens quaatem, & nullum haberet ad generationem apitum, quod eſt contra naturam.

Separatio quidem elementorum, eſt vnius in ſuper aliud prædominatio victoriaque, mixto on diuiſo modo quopiam. Color enim ignis eſt beus, & quòd priùs quàm ad ſphærã eius venm ſit, per ſphæram aëris tranſitur, ante rubedim apparet citrinus color, & clarus ac diaphaus: conſtat ex ignis cum aëre permixtione. Priquam etiã ad ſphęram aëris perueniatur oport per ſphæram aquæ neceſſariò facere tranſitũ: ac ratione color albus, & aqueus apparet ſplenidus. Verùm quia terra centrũ eſt ac principiũ, quo fieri debet aſcenſus, dum lapis adhuc in eus ſphæra fuerit, niger in eo color, & qui terræ roprius eſt, apparet. Nota igitur ſeparationem coniunctionem iſtorum in vnum, ſcilicet gnem. Item ſi priuſquam niger, color apparuet rubeus vel albus, aut eorum alius quàm ſuprà ictum eſt, deſtructam eſſe lapidis operationẽ, ob nediorum coniunctionis deſtructionem, credio. Notanda venit etiam differentia, quæ inter Eixir & lapidem eſſe dicitur per crudũ & coctum. ſt enim Elixir medicina cõpoſita ex aëre, aqua

& terra, ergo ſolùm ad album. Corpus in aqua
ſolutum, ſi rubeum fuerit, colorem excellentiſſ
mi refert carbunculi, quum in compoſitum
anima ignis & aëris fuerit conuerſum, & in ter
compoſitum & ignis. At ſi fuerit album, vi
dem colorem nigredine permixtum exeret. Va
rii ſunt etiam errores artificum notandi. Pr
mus & potiſſimus in eo conſiſtit, quòd natura
imitari minimè norunt. Secundus, quòd fine
lapidis eius initium exiſtiment, finiuiſſeque
putent, cùm vix incœperint, vt in opinione fal
trianguli rubei. Nam compoſitio lapidis maio
ris, durat annos duos, illis qui nunquam ante
compoſuerunt: verùm expertis per annum con
tinuum cum tribus menſibus. Nonnulli ram
ſunt artis in amplitudine, qui menſibus quatuo
aut ſex abſoluuntur, hos ſi reperire poterit arti
fex, benè quidem, ſin minùs, ingenii ſui capaci
tatis exiguitatem deploret, cùm apertè ſatis in
hoc opuſculo deſcribantur. Iam ad minores dif-
ferentias veniendum eſſe video.

Forma duplex eſt, vtpote ſimplex & compo-
ſita. Simplex eſt vnitas abſoluta, ſuæque rei ſin-
gularitas in ſeipſa conſiſtens, & non cum alio.
Compoſita ſuarum eſt camerarum quatuor pri-
mordialium vnio.

Materia quatuor ſunt elementa: ſimpliciter,
vt ſignificatur per formam priorem: aut compo-
ſitè, prout poſteriore denotatur. Menſtruum ve-

getabile

etabile quod cœlum aut clauis philoſophica
ominatur, alterum eſt reſolutiuum: reſolu-
ile quidem alterum. Reſolutiuum cœleſte
uoddam, alterum verò non, ſed magis corpo-
eum. Cœleſte eſt eſſentia quinta vini vel tartari,
e cuius natura ſuum reſolubile deducitur ad a-
tũ. Aliter verò ſic definitur, Menſtruũ eſt ardens
qua perfectè rectificata, cuius virtute corpora
uæuis diſſoluuntur, putrefiunt ac purificantur,
lementa ſeparantur eorum, & exaltatur in ſal
nirabile, terramque, virtute quam habet pluri-
mùm attractiua. Quicunque aliam aquam exi-
ſtimant, ignari ſunt ac inſipidi. Reſolubile men-
ſtruum, vapor eſt potentialis, exiſtens in quo-
cunque corpore metallico, ſulphur & argentum
viuum coniungens, quo ſine minimè deduci-
tur ad actum. Vltimò ſic definitur: Menſtruum
eſt medium coniungens imperfecta perfectaque
metalla in lapidem. Menſtruum hoc reſoluti-
uum, eſt calidum vſque ad ſecundum punctum
quarti gradus: quapropter eius virtutem opor-
tet augmentari calidis vegetabilibus, vſque ad
vltimum punctum gradus illius: vt ſunt apium
ſylueſtre, napellus, oleander, anacardus, piper
nigrum, pyretrum, euphorbium, &c. ſine
quibus non niſi longo tempo-
re ſoluit.

De generali practica lapidis philosophici, per corruptionis & generationis rotas, &c.

CAP. VII.

FOrmarum super alterutram cœli proiice tantum, vt digitis quatuor supereminent. Hoc ipsum in fimum repone per dies sex naturales, ac donec forma conuertatur in aquam. Postmodum excipe vas, & euaporare permittas aquam in cineribus, id est, congela quod solutum fuerat. Inde mox ad hanc terrã affunde cœli rursus tantum vt prius, & in fimum iterũ ponas per mensem cum dimidio, vel diutiùs ad putrefaciendum. Vas demum extrahas & ponas in furnum secretum, in quo destillare permittas aquam, donec nõ stillet ampliùs. Deinceps in cineres ponas ad destillandum, & exibit aqua priori spissior, quam vocamus aërẽ. Hoc peracto, fecibus affunde cœli par vt antea pond⁹, & in fimo tanto temporis spacio stet vt prius: inde per cineres aërem excipe donec stillare nolit ampliùs. Postea fiat iteratio cœli fusionis super terrã, & æquali tempore postquam steterit in fimo, destilletur per cineres iterũ, donec aëris nihil ampliùs exeat. Demum aëris huius quantitatem omnẽ fecibus affunde manentibus in cucurbita, vel antea super marmoreũ lapidem optimè tritis, & in vase clauso per quadraginta dies in fimo fiat putrefactio. Tandem extracto vase, ac cinerib⁹ imposito, destilletur aër & ignis ambo simul: caue tamen à

rubifi-

ubificatione fecum, igne vehementi nimis accelerata. Deinde ſeparabis aërem ab igne deſtillatione per fimum, qua hic in fundo manebit, ac aſcendet ille. Verùm ſi calor hic non ſufficiat, cinerum ſupplebit aëris ab igne ſeparationis opus igne lento: ſeruetur ignis, & ſeorſum reponatur. Aërem poſteà refundes ad ſuam terram, & in fimum repones ad digerendum dies quindecim: & extracto vaſe deſtillabis aërem & ignem ſimul per cineres, & per fimũ aut balneum vnũ ab altero ſeparabis, quouis cum ſuo ſimili poſito ſemper. Iſtas affuſiones, inhumationes, deſtillationesque toties repetes, donec à terra nullus ignis exire velit ampliùs, terraque nigra ſit aut ſubrufa. Tum demum aërem in fimum ad digerendum pone per octo dies, & per eum calorẽ poſtea deſtilla quantũ aſcendere poterit, hoc ipſum ad ſuas affunde feces, ac ad inhumationem in fimum per ſeptimanam recondas, & poſtea fimo deſtilles, iterum quod ſtillatum eſt fecibus reddes, ad ſeptimam vſque deſtillationem cum ſuis inhumationibus, & poſtea deſtilla per fimum: quod deſtillatum eſt redde fecibus, id etiam facias vſque ad ſeptimam deſtillationem, affuſiones, inhumationes & deſtillationes reiterando per ſuos dies, vti dictum eſt. Hactenus formatus eſt triangulus ex aëre, cœlo & fimo, in cuius medio eſt anima aëris. Prædictis etiam operationibus in fimo, conuertere poteris ignem

in animam ignis, aliumq́ue triangulum ex cœlo, fimo & igne formare. Quibus omnibus peractis, elementalis rota finita eſt fixione & eorum exuberatione, ſcilicet aëris & ignis per corruptionem, &c.

Tandem accipe terram, & euacuabis eam, donec deſerta ſit ac in ſulphur naturæ conuerſa, formeturq́ue triangulus ex terra, fimo & cineribus, in cuius medio ſtabit anima terræ. Non priùs corruptionis rota finitur, cuius inſtrumenta ſunt cœlum, fimus, furnus ſecretus, & cinerum calor, &c. Iam aggredienda eſt generationis rota vt ſequitur. Ad compoſitum ex igne & aëre ſume, ad ſolem quatuor partes ignis, & miſce cum quindecim partibus aëris, hoc in digeſtionem repones diebus quindecim, poſtea deſtilla per fimum. Hanc digeſtionem atque deſtillationem toties reiterabis, donec in fundo vaſis maneat inſtar olei ſplendidi ſubſtantia quædam, in compoſitum vnum ex aëre & igne, quod Limus vocatur. Eodem hoc proceſſu conuertes ignem & terram in ſuum cōpoſitum, vt binus formetur quadrangulus, prior ex igne, aëre, fimo & cineribus, in cuius medio compoſitum ex igne & aëre iubilabit. Poſterior ex igne, terra, fimo, & cineribus etiam, cuius in medio ſtabit compoſitum ex terra & igne. Iam accipe compoſiti partem ex igne & aëre, cui cœli ſextam admiſcebis, ac in digeſtionem pones diebus triginta, ſic triangulum

forma-

rmaueris ex cœlo, composito ex igne & aëre, noque, in cuius medio perfectum hoc maius peritur ad rubeum transformans, ortum & o-ginem ex cœlo ducens, & composito ex igne, re fimoque. Hoc ipsum ex composito ex terra igne quum feceris, ei partem vnam cum dimi-a cœli iungendo, triangulum habebis alterum cœlo composito ex terra & igne, fimoque, in ius medio perfectum stabit minus ad album ansmutans, &c. Si verò cœlum admiscere no-eris, vt ingentem laborem euites, compositis ntea datis, elementa cerabis tam diu donec flu-nt vt cera: ceratum hoc in digestionem decem ierum ponas, extractumque cerabis iterum to-es, gutta post guttam iniecta, donec facilẽ per-eperis in eo liquationem. Materiam hanc in va-e philosophico perquàm optimè clausam, in urnum secretum pones, ad centum & quinqua-inta vel plures dies, donec videas opus comple-um ex indiciis infrà positis. Hic processus est ptimus in practica maiore, per minoris metho-lum operis. Animaduerte cerationem cum gne & aëre, fieri posse diuisim ante cerationem psis in vnum non redactis. Finitur itaque gene-ationis rota, per quam optatum acquirit, annu-ente Domino, bonus artifex. Ex his duobus li-mis varia fieri possunt in opere metaphysico, iu-xta latitudinem eius, vt in regali practica pri-mùm, & in cerationis artificio terræ foliatæ pro-

priæ ſeu elementorum, cerando priùs aëre & i-
gne, vel dictis limis ex aëre & igne factis: in quo
quidem artificio generationis rota ſuum habet
extremum, & finem, cuius indicium eſt nobis
triangulus rubeus. Initium igitur operis eſt cor-
ruptio, generatio verò finis: quibus operationi-
bus corrumpitur vna qualitas, & introducitur
per generationē alia, velut corrumpendo aquam
& generando terram: hanc autem occultando,
& ignem aëremque manifeſtando, quouſq; mi-
nus maiusq; perfectum oriantur per media ſua,
quæ ſunt calores fimi, cinerum & furni ſecreti,
quibus aqua in terram conuertitur, & hæc in aë-
rem & ignem. Eſt ergo terra medium inter a-
quam, ignem & aërem: & fimus, cineres, furnus-
que ſecretus medium exiſtunt, per quod ignis &
aër conuertuntur in animam ignis & aëris. Qua-
propter ignis & aër ſunt mediū inter ipſam ter-
ram, animam ignis, & animam aëris. Deinde fi-
mus, cineres, furnus ſecretus, & cœlum ſunt me-
dium per quod anima ignis, & anima aëris con-
uertuntur in compoſitum ignis, & aëris, & in
compoſitum terræ & ignis. Hac ratione cœlū eſt
medium inter animam ignis, animam aëris, cō-
poſitum aëris & ignis, & compoſitum ignis &
terræ. Fimus item, cineres, & furnus ſecretus me-
dium ſunt, per quod compoſitum ex igne & aë-
re, item compoſitum ex terra & igne coniun-
guntur elementis. Pariter ignis & aëris compoſi-
tum.

..,& compoſitum ignis & terræ medium ſunt ..r animam ignis, animam aëris, minus & ..ius perfectum,&c.

De peculiari practica lapidis ex opere minore. CAP. VIII.

C'Orpus metallicum in clauem iniice philoſophicam ſuo vaſe contentam, & in calore pri.. gradus vel fumi digeri permitte ſeptimanam ..am: at priuſquam in clauem iniiciatur, in cal.. ..m redigendum eſt, vt corpus diſſoluatur me..ls, & euacuetur medio clauis, & caloris primi ..adus ex triangulo, iuxta naturalem ordinem. ..cta corporis diſſolutione, vas ponatur in de..llationem calore dicto iam excitatam,& amit.. ..t clauem, ac redigetur in terram. Hanc ſuper ..armoreũ lapidem optimè tritam in aquam re..lui ſinito per ſe: at ſi nimiùm ſicca terra fuerit, ..ſpergatur claue modicùm, & poſt dies tres inci..iet in compoſitam aquam reſolui, quatuor ele..enta cõtinentem. Aquam hanc deſtilla per fil..rum & reitera ſolutionẽ eius quod in filtro terrę ..anſerit, quouſq; tibi quantitas aquę bona eſſe ..ideatur. Hac operatione triãgulus euacuationis ..erit abſolutus, in cuius medio terra eſt, quę ſu..m aquam ebibere debet, vt ſequitur. Aquam ..ltratã in calorem primi gradus ad digerendum ..onas,& clauem eiiciet prorſus, ac in lapillos cõ..ertetur: qui quidem elixir adhuc non ſunt. Eua..uatione prædicta triangulus alius abſoluitur

ex aqua, calore primi gradus & claue, cuius in medio dicti lapides existunt. Istos contere subtilissimè, puluerem eorum in putrefactionem pone, sic in aquam vel oleum conuertetur metallicum, in quo sunt elementa quatuor, quorum diuide qualitates, vt audisti. His diuisis, purifica terram, aut subtilissimam debitis redde sublimationibus, eamque demum suis elementis imbibe, cœlesti primùm, aërea pòst aqua, & ignea postremò prout est artis, ac decoquantur in perfectionem quam audisti. Iuxta processum hunc extrema principia mediaque huius artis, applicantur ad quod volueris opus metaphysicum.

De cohærentia metaphysicarum operationum vtriusque practices. CAP. IX.

MIrum in modum cohærent horum operum instrumenta, media scilicet intellectualia sensualibus, vt forma quæ personam refert artificis instrumentum existentis, quo natura particulare nostrum generat ouum ex intellectu, licet à forma nostra quàm cœlum aliâs vocamus distinguenda sit, nihilominus hæc illa sine persistere non potest in artificio nostro, nec contra. Nam forma nostra cœlum, est principium & sensuale medium generans, nutriens, crescere vel vegetare faciens, & elementa mouens ad particularem generationem, sicuti cœlum maius inferiora: & à formante forma, quam per vegetabilem for-

rmam acquirit, indiſſolubilique nexu coniun-
am & colligatam ſibi habet, particulare quæſi-
m in ſubſtantiis extrinſecis multiplicare facit:
: de cæteris quàm plurimis in artis proceſſu re-
onditis, artifici cognitu poſſibilibus & effectu.
erùm forma quæ hominis eſt intellectus, initi-
m eſt, medium & finis in præparationibus, ea-
ue denotatur croceo colore, quo quidem indi-
atur hominem eſſe maiorem formam, & prin-
palem in hoc opere metaphyſico, formæ cœ-
potiorem. Aliæ verò formę ſunt minores iſtis,
t maioris minoriſq; perfectionis exiſtunt. Cro-
ei cum viridi colore permixtio coæquata, ſigni-
icat, inter omnes iſtas formas neceſſariò concor-
antiæ, maioritatem vel minoritatem eſſe, citra
ontrarietatem in æqualitate finis vltimati. Non
oteſt enim vna trium formarum abeſſe, quin
eficiant omnia ſimul. Deficiente namque cœ-
o, deficeret elementorum generatio, ſequere-
urque priuatio maioris minoriſque perfectio-
is. Forma igitur intellectiua, cum forma vege-
abili, & forma motus ita coniungi debent per
ntellectum, vt vna penes aliam conditionetur:
ic de reliquis gradibus & mediis vſque ad maius
erfectum. Forma quæ motiua nuncupatur, eſt
niuerſale quoddam principiũ in gradibus iſtius
rtis, per omnes gradus vnumquemque mouens
d alium, in finem vſque. Motus itaque forma
dici poteſt, omnes gradus excitans ordine, donec

ad perfectionem deuentum ſit. Forma & mate-
ria ſunt principia ſubſtantialia multò maiora
quàm accidentalia ſint: hæc enim ſunt mutatio-
nes tantùm in opere, ſicut colores, alteratio, di-
geſtio, &c. Veritas huius rei demonſtratur poti-
ùs per minus & maius perfectum, ab immenſi-
tate virtutis eorum tranſmutantis quàm in gra-
dibus accidentalibus. Nihilominus æqualia ſunt
principia, media, finisque dicta. propter ſimilitu-
dinem finis eiuſdem, ad quem omnia tendunt
per catenam admirabilem.

De practica philoſophici lapidis excellentiſſima. CAP. X.

FOrmantium corporum alterum accipe, mer-
curio vulgi, & ſali communi permixtum &
calcinatum. Argentum hoc ab eo ſublimetur
aut in aqua viuum vt ſcis recipiatur, & ſal aqua
diluatur calida. Poſtmodum elementorum diui-
de qualitates, & ad cœli noſtri libras tres, adde
minoris formæ duas vncias, ad maioris verò for-
mę duas vncias cum dimidia cœli mediā libram
accipies, ex eisq; facies coniugium, ad mixtionē
in vaſe perquàm optimè clauſo pones, & conti-
nuo calore fouebis, donec per diſſolutionem in
alterationem tranſeat, ac alius color incipiat ori-
ri, ſcilicet niger non prorſus, at in modum obſcu-
ri mali granati. Hoc ſigno iudicabis formam vel
formam, & cœlum tranſire per alterationem, ge-

neratio-

rationem, & operationem, ac amoris colligan-
am, aut vinculum esse factum inter formam
coelum conuersam, & hoc in illam. Deinceps
ntinuando semper decoctionem tempera-
m, incipientibusque forma & cœlo, digestio-
em & generationem ingredi (quę quidem ope-
tiones durant per suos colores vsque ad minus
rfectum) niger ille color mortificatur, & con-
nuatione fomenti color albus oritur. Quum
b isto colore singula fuerint, indicium hoc est,
ssa neruosque pueri, vel infantis nostri cum ter-
o numero coniungi: quæ tamen operatio durat
q; ad croceũ colorem. Hoc apparente, signum
t infantis corpus formatum esse, nec non suis
rganis completũ, incipereq; præparari, vt spiri-
s vegetabilis ingrediatur in ipsum: & hæc ope-
tio durabit quoad in præparatione color cro-
us euanescat, & rubeus oriatur. Quo tandem
to, iudicabis infantis corpori vegetabilem ani-
am inesse, nec non eius corporis & animæ ter-
inationis adesse finem. Tum demum artifi-
em oportet interstitios numerare dies inter ge-
erationis initiũ & finem, quos cognoscere po-
rit ad oculũ à dissolutionis actus fine cõpleto:
isq; tanto tempore continuo ab ignis admini-
ratione minimè cessare, finitoq; spacio frigefie-
permittere. Iam inueniet infantem nostrum in
odũ oui, quem extractum atq; mũdatum po-
at in vas vitreũ & mundum, & iterũ in furnum

decoctionis, qui balneum eſt ſiccum, per ſex dies naturales, ignem adminiſtrando ſucceſſiuè per eundem vt antea modum, vtque manum vix tenere valeat abſque læſione, vbi vas poſitum fuerit. Extrahe poſt modum, & precioſiſſimè ſerua donec indigueris. Huius pondus vnum ſuper duo millia proiectum, in ſubſtantiis externis multiplicare generareque ſimilem formam ei, de qua duxit originem, potens eſt. Multiplicationis aliud arcanum habetur hoc nempe. Dicti menſtrui libram vnam vnciis duabus dictæ formæ vel formæ, vel duabus cum dimidia, iuxta prædictam conditionem, & perfecti minoris vna drachma ſolùm imbues, eiſdem operationibus vt antea, ſpacio triginta dierum in maius perfectum couuertere poteris igne temperato, ac regimine colorum iuxta magis & minùs, &c. donec videris corpus rotundum & rubeum: ſi tamen opus ad rubeum fuerit: at ſi ad album, cum albedine metalligena. Notandum eſt igitur, diuerſos eſſe colores infantum horum, vt maſculi maiorisque perfecti rubeum: fœminæ perfectique minoris albi, colorem primò viridem rubore permixtum: ſecundò croceum etiam rubedine ſplendida mixtum, qui denotat coniunctionem partium cum ſuo toto: tertiò quidem album & ſplendidum, qui ſignum terminationis eſt corporis infantis: quartò verò album, niueum, & metalligeneo colore mixtum, & hic ingreſſum

greſſum

greſſum denotat animæ ſuum in corpus. Iſto colore tinctus à ventre matris naſcitur infans, cuius pondus vnum ſupra tria millia materiæ proiectum ſpeciem ſuam poteſt multiplicare: tertia repetitione ſuper millia trecenta. Iſtius, vt prioris perfecti maioris, etiam fieri poteſt multiplicatio. Notandum eſt, in opere aſſignari non poſſe metaphyſicè chymico, certum aut determinatum ſpacium temporis. Nam aliquando noſter infans oritur citiùs, quum videlicet calor per accidens æquo fortior extiterit, & aliquando tardiùs ob remiſſionem eiuſdem, vt apparet in humano fœtu. Colores optima ſunt indicia huius artificii, quibus etiam regi debet. Vt quum infans metaphyſicus fuerit in diſſolutione, totuſque liquefactus, incipit oriri color niger, eo iudicabis ipſum in mixtione eſſe, tranſiuiſſeque per alterationem. Et poſtquam apparet croceus color, formatum eſſe corpus exiſtimabis, membriſque ſuis completum. Apparente verò colore poſtremo, rubeo videlicet, corpus cum anima iunctum eſſe ſcito. Quo percepto, continuandus eſt ignis, vt ſuprà dictum eſt, ad ortum vſque. Prout hîc de coloribus infantis rubei dictum eſt, non ſecus de coloribus infantis albi iuxta ſuas qualitates intelligendum erit. His indiciis artifex opus metaphyſicum aggredi poterit abſque metu, feliciterq; perficere. Deo tamen annuente, non aliter.

De practica lapidis philosophici minùs ardua. CAP. XI.

CViusuis corporis calcem accipe, huic in philosophicum vas longi colli positæ, succũ philosophicæ clauis affũde, quatuor vt supereminead digitis. Postea super cineres igne lento calefactos leniter bulliat naturali die: postmodum in fimo calido balneóve meliùs vt digeratur, materiáque per subtiles partes separetur, puras videlicet ab impurioribus. Termino finito vas eximes, à quo per modestam inclinationem, suis ne turbetur fecibus, claram in aliud aquam effundes, coopertoque vase repositum liquorem in fimum rursum ad digerendum ponito: facta postmodum euacuatione, clauem aliam priori similem affunde, vt supereminead sicut antè diximus: bullire facias, & in fimum reponas, vt priùs, &c. Toties operationes huiusmodi reiterabis, donec à suis spiritibus corpus euacuetur. Si tibi clauis defecerit, euacuationum aquas omnes per alembicum destillabis igne lento, balnei nempe, donec duas euacuationis partes habeas. Huius aquæ tantam quantitatem, vt suprà dictum fuit, ad materiam affundas, continuando processum hunc, donec terra sit vacua: quod sic experieris: Terræ parumper istius ad Solem siccatæ priùs ponito super laminam ignitam; si fumum emiserit, operationes dictas iterato, quousque non fumet ampliùs. Euacuationis aquas humido

mido calidoque loco repones, vt seruentur meliùs.

Mox atque feceris huius experientiam, extrahe materiam ab ambulla, & in cucurbitam positam, alembico superposito per destillationē exsiccabis. Pondera pòst exsiccatam hanc terram, cui clauis optimè rectificatæ vt scis triplum affundes, & è cucurbita galea sua rostrata cooperta, necnon ad commissuram optimè lutata, destillabis igne lentissimo, donec iterum siccetur vt priùs, & claue priori simile rursus madefiat vt antea, destilleturque, singulis destillationibus congregatis in ambulla clausa, &c. Has operationes toties repetes, donec in puluerem subtilissimum & inter digitos vix perceptibilem terra sit redacta. Destilla postmodum euacuationum aquas omnes per alembicum, & Mariæ balneum, donec in fundo vasis materia tanquam cera fusa, vel mellis instar appareat. Frigente balneo, rursum ad materiam affunde, quam per destillationem abstraxeras aquam, vt quatuor digitis emineat super eam, & expone digestioni fimi vel balnei per diem naturalē, clauso vase tamē. Destilla postea per alembicum vt audisti, & frigente vase rursū abstractam aquam redde materiæ, digere, destilla, redde continuaq; reiterationes processus huius, quousq; perceperis totam vnà cum aqua materiam ascēdisse. Hæc materia lac virginis vocatur à philosophis, & argentū viuū exubera-

tum. Tandem accipe tertæ prædictùm puluerem ſubtiliſſimum, & madefac ſui medietate ponderis aquæ ſuperiùs poſitæ, caloreq́ue fimi digeri facito per dies octo: quibus finitis, vt priùs deſtilla per alembicũ aquam à terra, lento quidem igne. Pondere huius iterum cognito, ſuperfundatur aqua iam recepta, ſupplendo ſi diminuta ſit per priorem exuberatam, ad ponderis vt ſuprà terræ mediam partem. Has operationes omnes vtpote humectationes, digeſtiones, & calcinationes, vel cõgelationes reiterato continuatoq́ue, donec terra medietatẽ ſuæ humiditatis ebiberit, aut ſatis. Hoc ita cognoſces: quum tantillũ eius terræ nempe ſuper laminã ignitã poſitæ prorſus in fumum euolauerit, bene eſt: ſin autem, operationes prædictas reitera, donec ſignum hoc iam dictum aſſequutus fueris. Quo quidem percepto, pone ſuper cineres ad ſublimandum in phiala, modico primùm igne: tandem aucto paulatim & ſucceſſiuè, quouſque totum ad latera vaſis aſcendat, exaltataq́ue materia fuerit in ſal admirabile, quod philoſophi lapidem, & naturæ ſulphur vocant. Iſtud oleo perfectorum eſt incerandum, donec vt cera facillimè fluat. Medicinam habebis tum demum perfectam, cuius pondus vnum ſuper centum ſtanni pondera, ſi ſal Iouis extiterit, vel ſuper quinquaginta plumbi, ſi de Saturno fuerit, in opus hoc ipſum euadet perfectiſſimum, quouis naturali perfectius. Oleum namque

namque perfectorum, virtutem habet fixatiuam in omnia, ex imperfectis tracta salia quæ diximus. Perfectorum demum limatorum, aut foliatorum vnciam vnam accipe, calcinatorum vt scis, ex his quæ nudè suprà diximus. Ex his extrahito suam humiditatem, id est, suum argentum viuum, clauis per succum philosophicæ, prout antea narratū est. Quo peracto liquefactionis aut euacuationis artificio, vas in quo liquefactiones omnes fuerint, alembico suo coopertum ponatur in balneum, & ex eo totus humor destilletur, vt in fundo cucurbitæ materia tamen viscosa maneat, mellis instar liquidi ac despumati viscosa. Frigefacto vase, clauis affunde philosophicæ tantum ad materiam hanc liquidam, vt super eam emineat quatuor digitis, & in digestionem fimo vel balneo factam pone diem vnum integrum, aut naturalem. Et frigente pòst vase, dissolutum per liquefactionis artificium, in aliud vas inclinatione modesta vacuato. Postmodum vas alembico suo coopertum in balneum ponito, lentoq́ue igne materiam exsiccato: super quam iterum aquam istam, & clauis tantum recentis natare facito quatuor digitis, vt supra. Digestioni demum antea dictæ per diem similem exponito, factaq́ue digestione solutum euacuato. Reiterabis toties operationes istas, donec materia tota sit in aquam claram conuersa. Deinceps aquam hanc in digestionem octo diebus pones, à

qua poſtmodum elementorum qualitates vt ſequitur extrahes. Primò per ignem balnei ſuauiſſimum recipias aquæ tantum, ac iſto calore poterit aſcendere. Deſtillatione hac ceſſante, frigenteq́; vaſe, refunde liquorem totum iam deſtillatum ad ſuas feces, & obturatū vas hoc ipſum cōtinens in digeſtionē ponito fimi vel balnei. Poſtea per cineres, & ignem ſerratura conſtructum in furno regiſtris gubernato, deſtilla totum oleum quod iſto calore poterit aſcendere. Deſtillatū hoc iterum deſtilla calore balnei: quod aſcendit, aquā appellant nonnulli; quod autem in fundo remanet, aërem. Deſtillatam aquam iſtam ad feces affunde rurſus, & in digeſtionem dierum ſeptem priùs poſitum, ab eaq́; tractum igne lento primùm, donec aqua tota per alembicum tranſierit: poſtmodū ad quartum gradū aucto, quicquid liquoris fuerit, ſurſum pellito, quouſq; ſiccus & impalpapilis in fundo cucurbitæ puluis (vbi tritus marmore fuerit) maneat. Liquorem autem in balneo poſitū eo calore deſtillabis, donec aſcendere quid valeat: finita verò deſtillatione, manebit oleū in fundo vaſis, quod ignem appellant, aliūq; liquorē balneo pulſū aquam, &c.

Peracta quidem euacuatione hac, ad prædicti pulueris pondus, medietatē ſui ponderis argenti viui, prędicti ſcilicet, addito per imbibitionē & in vaſe clauſo pones in fimi, vel balnei digeſtionē diebus octo. Digeſtionis huius tempore finito,

ſingula

singula perfice, prout in aliis reductionibus dictũ fuit: hoc notato, quòd materia quælibet proprium suum argentum viuũ habeat. Sublimatione completa, quod sublimatum est cùm ad vasis latera, tum ad summitatem eius in cucurbitam optimè clausam pone ac in fimũ calidum vel Mariæ balneum digerendũ octo diebus: quibus cõpletis, vbi materia nondum soluta fuerit, maneat ampliùs, quousq; in clarã aquam resoluatur, quę dicitur vnguentũ & oleum philosophorũ. Si fortè resolutionis durioris extiterit, parũ adde salis iam cogniti, bis térve dissoluti & congelati, quod cœlum est nostrum, & clauis philosophicæ rectificatæ quater, & soluetur optimè. Hoc ipsum in omnibus tuis facito resolutionibus.

Postremò salis cuiusuis metalli tigillo super cineres calefacti, portionem aliquam oleis iam dictis incerabis, gutta post guttam infusa, donec ad spissitudinem frigidi mellis reducatur. Amoue tum ab igne, huiusque massæ parum admoue candelę flammæ, si facilè fundantur, optimè quidem: sin minùs, incerationes iterato, donec materia fluat ante Mercurii fugam, &c. Istam incerationem etiam facere poteris perfectorum essentia quinta, modo qui suprà dictus est. Olea prædicta sunt incombustibilia. Labora diligenter igitur, & perfectionis horum veritatem immunem à fallacia reperies.

De modo cœlum, aut clauem extrahendi philoſophicam à vegetabilibus vt melle nouo, chelidonia, floribus, humano ſanguine, necnon vtroque vino.

CAP. XII.

TRactis artificio dicto qualitatibus elementorum à vegetabilibus, ab eis præſertim quæ ponentur inferiùs, eorum ignis tantùm accipiatur, & rectificetur eo modo, quo de vino philoſophico dictum eſt. Hac via Mercurius noſter exaltatione ſumma præparatus erit. Mixtio tamen fieri poteſt cœli noui mellis, chelidoniæ, florum roriſmarini, Mercurialis, lilii rubei, ſanguinis humani, &c. cum rubei vel albi vini cœlo vel tartari. Mixtio fieri poteſt etiam eorum quæ dicta ſunt, in cœlum redactorum æqualiterque ſumptorum, cum formis iuxta pondus in hoc Opuſculo declaratum, & ſecundùm ordinem doctrinæ maioris operis atque practicam, ad minus perfectum opus hoc perduci. Indeque fieri poteſt alia mixtio, cœli nempe cum claue philoſophica, generationis artificio dicto. Poſtmodum addatur minùs perfectum ſupradictum, iuxta proportionem operis maioris, & hac via tranſitur ad maius perfectum, quod ſuam ſpeciem, in ſubſtantiis externis, bis quinque numero milibus multiplicare poteſt, &c.

Alius practicandi modus.

Quorumuis eorum quę dicta ſunt in mixtionem

nem cœlum, cum cœlo vini rubei vel albi, tartaíve per magiſterium tracti ſeparationis qualitatum ab elementis, cumque forma vel forma poſitum, iuxta maioris operis doctrinam, obſtructo vaſe ne cœlum fugiat, calore continuo balnei coquatur intermiſſione ſine per dies aliquot. Poſtmodum aperto vaſe, cum cœlo formaq́ue dictis, de quorumlibet aëre dictorum ponatur, pro ſecunda cœli parte, coquaturq́ue tot vt antea diebus. His etiam finitis, rurſum aperto vaſe, de cœlo ignis quorumlibet eorum pones tantum, quantum vini cœlum fuit: obſtructoq; vaſe rurſus cõtinuo calore coquatur per alios dies quindecim. Completo mixtionis artificio, tranſmutari mixta videbis in minus perfectum, coloribus mediantibus, iuxta quos artifex opus gubernare debet, quouſque ad perfectiſſimum opus maius perueniat, quod ſpeciem ſuam in externis ſubſtantiis tranſmutare, multiplicareq; ſui ponderis millibus ter valeat, &c.

De vniuerſalitate Mercurii philoſophici.

CAP. XIII.

QVauis in elementata re Mercurius noſter habetur: in aliqua tamen ita remotus eſt, vt vita priùs humana deficeret, quàm ab ea ſeparari queat: in alia verò tam propinquus, vt facilimæ ſit extractionis, prout in illis quæ ſuprà capitulo proximo dicta ſunt. Aliqui ſcientes arcanum

hoc, nempe Mercurium inesse quibusuis, à lapidibus, paleis siliginis, floribus, & lignis extrahere conati sunt, at frustra, potiusque vitæ suæ finem, quàm intentionis attigerunt. Nonnulli proxima cœperunt, vt gelidoniam, flores rorismarini, mercurialem, lilium album, & ex eorum succis per balnei fimique magisterium, nostrum extraxere Mercurium, colore, pondere, qualitate, quãtitateq; non absimilem à mercurio vulgi: maximum itaque secretum inuenisse putantes, cum corosiuis eum sublimarunt, ac naturam ipsius corruperunt: quo factum est vt opinionis finem suæ minimè sint assequuti, quòd artis istius ignorarent principia, mediaque, necnon extrema, quibus mediantibus opus metaphysicum nostrũ absoluitur. At si tu Mercurium nostrum in tali specie conuersum, aut vulgarem acceperis, & ipsum absque materiali quouis in aquam reduxeris (quod fieri potest, cùm phlegmate medii, si aërẽ eius ei dederis infra vas) & septies destillaueris, lumen perlarum habebis: nam hoc est earum pars ætherogenea, quæ lapidis nostri conditione caret. Cauendum est igitur ad artem nostram transmutatoriam, talem fieri mercurii ab indiuiduis extractionem. In nonnullis indiuiduis Mercurius noster liberum quodammodò habet actum, vt in tartaro: patet ex operationibus aurifabrilibus, quum in Venere Lunæ quidpiam fuerit, & in album vinum hoc ponatur,

vel in

vel in eius animam, Lunæ tincturam ad superficiem adducet vis mercurii nostri. Quo reuelatur vinculum eius concordantiæ cum Luna: Meliùs vbi Venerē ignitā extinxeris in tartaro, per vinū albū dissoluto, contrahet albedinem: at non est color iste permanens, quia deficit ei subiectū spirituale fixum, &c. Fit etiam aliud experimentum eius, vbi Mars in solutione prædicta sæpiùs extinctum fuerit. Solis & Lunæ mollitiem contrahit, &c

Mars namque siccus est, & valde remotus à mercurio, plus quàm alia corpora quæuis, & siccitas omnis vacuitatis rationem habet, quapropter in eam facilè mercurium nostrum, qui summè humidus est, recipitur, quo ducitur in mollitiem prædictam.

Cœli verò nostri forma est aliud indiuiduum, in quo duæ cernuntur operationes liberæ: Prior est, qua cuncta sibi imposita realiter conuertit in speciem sub qua fuerit ipsum. Signum hoc est euidens admirabilis potentiæ vegetabilis, ratione cuius in alias transmutantur substantiæ formas. Consideret igitur artifex quidnam operari valeat, forma sua nudatus, aliaq; formatus vbi fuerit noster mercurius. Est & alia quidem operatio pariter euidens, vt cùm ea forma perfectorū corpora terantur super porphyrium, horū vtrūque reducetur in amalagmationis formā, à qua per pannū extrahetur mercurius, quia hic existēs

in Sole & Luna, mouetur ad eum qui continetur ea forma, necnon econtra. Quapropter in angulo concordantiæ colligãtur ſic, vt in cœlo noſtro corpora perfecta multiplicentur, & Mercurius iſtorum nullo modo reſiſtere valeat, quin cum alio nexu naturali reducatur in amalgamæ ſpeciem. In aliis etiam indiuiduis conſignari poſſent operationes iſtæ cœli noſtri, quas breuitatis cauſa relinquimus, quòd ea quæ dicta ſunt, etiam ad earum intelligentiam ſatisfaciant. Totius magiſterii finis huius eſt, vt noſter mercurius ſit in ſphæra cœlica poſitus, aliter perperam operabitur artifex. Mirum eſſe videtur, quòd mercurius noſter in ſupercœleſti loco ſitus, colorem, pondus, quantitatem, & qualitatem non retineat, cùm hæc omnia ſint de natura ipſius: at ratio huius eſt, quia ſub alia forma poſitus eſt, quàm vbi ſub indiuiduo latebat. Modus hic etiam habetur extrahendi mercurium in hoc artificio, ſcilicet, vt vinum album vel rubeum optimum ponatur in ſeparationem, & ex eo deſtilletur ardens aqua, prout conſuetum eſt. Poſtea rectificetur ad maiorem ſubtilitatem quater, ſed ſolùm ter ſufficeret, ne ſpiritus exhalaret comburens: errarunt igitur ſepties rectificantes. Rectificationis indicium hoc eſto, quum ſaccharum impoſitum, vnà cum aqua ſimul totum comburitur, nihilo relicto. Materia hæc eſt ſubiectum, de quo trahitur eſſentia quinta, per vas quod pellicanum dicitur: fiet ope-

fiet operatione hac, vt per lineam diametralem, ſuperior pars vel eſſentia quinta ſeparetur ab inferiori, ſcilicet à fecibus turbidis, &c.

Ex tartaro poteſt etiam extrahi mercurius, eum calcinando videlicet in furno vitreatorum diebus tribus naturalibus: at magna quantitas eius ponatur, nam plurimùm imminuitur. Hoc aduſtum ſuper lapidem tere marmoreum, & ſuper eum relictum loco frigidiſſimo humidoq́ue in aquam diſſoluetur: quæ per filtri manicam eſt deſtillanda, vaſeq́ue vitreo recipienda. Poteris ex ea mercurium extrahere duplici via: priore ſicuti ſupra de vino diximus: altera per artificium ſeparationis qualitatum ab elementis, &c.

De quibuſdam annotationibus in ea quæ prædicta ſunt. CAP. XIIII.

IMperfectorum filii corporum, ſpiritûs eorum ſunt euacuati, vel eorum argentum viuum exuberatū, aut materia prima apta nata ad quamcūque formā recipiendum. Sed eſt inter iſtos ſpiritus differentia, & alios à perfectis euacuatos. Nam iſti formales exiſtunt, alii verò materiales. Item imperfecta pariter ac ipſa perfecta conuerti poſſunt in oleum, fitq́ue hoc modo præparatio formæ & materiæ. Neceſſariò quidem ſulphur naturæ perfectorum in oleum debet conuerti, ſed aliorum non, quòd perfectorum oleo debet informari: niſi tamen omnia volueris in oleum

redigere, quò lucidius opus fiat. Oleum ſimile fit per quatuor elementorum qualitatum ſeparationem, &c.

Saturnus & Iupiter vnius & eiuſdem naturæ ſunt, quum in ſpiritum reducuntur: ergo in ſpiritum, argentum viuum exuberatum, ſulphur naturæ, tincturã, oleum, & lapidem redacti ſunt ſimiles, ipſis in quolibet iſtorum exiſtentibus extra numerum. Item ipſis & aliis omnibus antiquum eſſe retinentibus aliam naturam habent indiuiduatam, & aliam in ſua virtute ſimplici multiplicata, per viam generationis & proceſſionis in ſpiritum, ſulphur naturæ, tincturam, oleum, & lapidem. Et hoc in lapide proprius dici poteſt, quàm in aliis, quia ſubſtantia eſt multiplicata ex eorum vnitatibus, quæ quidem virtutem habent vnam ex omnibus iſtis. Quandoquidem vltimatã vnitatem quodlibet metallorum habet, quam antea quàm in lapidẽ erat cõuerſum, non habebat. Extenditur hæc vnitas multiplicatione principiorum externorum, ſic vt in ſubſtantiis dictis fiat augmentum ſuæ formæ, virtutũque multiplicatio. Sic terminat operis doctrina minoris.

Calcinatio, diſſolutio, euacuatio, multiplicatio, ſpiritus, alembicus, argentum viuum exuberatum, ſulphur naturæ, tinctura, oleum, inceratio, ſublimatio, lapis vnam conditionem habent in Saturno, aliã in Marte, in Venere item aliam, ſic de re-

ſic de reliquis. Vnam etiam Saturnus in quolibet iſtorum conditionem habet, aliam cum Ioue, aliam cum Marte, aliam cum Sole, aliam cum Venere, & cum Luna habet aliam. Item Iupiter, cum ſingulis dictorum peculiariter aliam habet conditionem in permixtione. Fit item alia conditio miſcendo Saturnum & Iouem cum Marte & Venere: vel cum iſtorum alterutro Iouem aut Saturnum, aut Venerem & Iouem cum Saturno, vel cum ipſo Marte. Hac ratione multiplicari poterunt conditiones metallorum, vnum aut plura miſcendo cum alio. Quotquot modis facta fuerit mixtio, tot variabitur conditio Lapidis.

Calcinatio rurſus æqualis eſt Solutioni, & Diſſolutio Euacuationi: hæc Multiplicationi, quæ Spiritui, &c. pro conſtitutione ſubiecti, quod lapis eſt. Item Alembicus æqualiter ſe communicat omnibus iuxta ſuum officium.

Naturæ ſulphur maius eſt, quàm argentum viuum exuberatum, & iſtud ac illud quàm ſpiritus. Opus minus abſque ſulphure naturæ fieri minimè poteſt, ab imperfectis tracto, quia deficeret medium eorum naturam ſapiens, abſente quo perfecta non poſſent imperfecta ſuam in ſpeciem tranſmutare. Hoc enim vult definitio medii, ſcilicet vt lapis componatur ex ſulphure naturæ, & argento viuo ab imperfectis exuberato, cum perfectorum oleo; ſic vt lapis

medium ſit participans ex vtraque natura, concordantiæque ratione, quam habet cum dictis imperfectis: hæc ipſi locum dant per omnes ſui partes, vt in eorum parte minima, ſit nimima pars lapidis, quas etiam partes in eis exiſtētes penetrat omnes, ratione ſuæ ſubtilitatis. Et quia materia lapidis quæ abſtracta eſt ab imperfectis, formata eſt per omnes ſui partes, & colligata formæ cuidam extraneæ vinculo quidem indiſſolubili, proprietateque vegetabili, quam à claue philoſophica recipit, ita per formam iſtam informatur, vt in minima ſui parte realiter & verè minima pars inſit eiuſdem formæ, deponuntq; ſuas antiquas imperfecta formas hac via, quæ ipſis inerant actu, vt perfectorum formas, quæ iſtis inſunt potentiâ, recipiant, ac in perfecta corpora tranſmutentur metallica. Antea dictus eſt operandi modus, cùm ſulphure naturæ de Saturno vel Ioue tantùm extracto, iam cum duobus, tribus, quatuor, vel omnibus, iuxta voluntatem operantis mixtionem fieri poſſe dicimus, prout ex eis conditionem fore lapidis cupiuerit artifex. Poſitus eſt etiam oleum ex perfectis eliciēdi modus, quorum vnus & idem eſt ac aliorum omnium, per calcinationē, diſſolutionē, euacuationē, multiplicationē, ſpiritū, alembicū, argentū viuū exuberatum, ſulphur naturæ, tincturam, oleum, incerationē, ſublimationē, & per ignem. Quum duo volueris coniungere, ponas in calcinationem, in

nem, claue noſtra philoſophica mediante: pòſt in diſſolutionẽ, & in reliqua prædicta, vſq; ad ſublimationem, incluſiuè. Si perfecta fuerint, & in ſulphur naturæ facta, ponas in multiplicationem, & ſi nimis durum extiterit, affunde ſanguinis menſtrualis aliquam portionem, vt in oleum conuertantur.

Nota quòd metallorum elementa per mercurium vegetabilem ab eis tracta, materia prima dicitur eorum, ad genus generaliſſimum ſuum proximè accedens, & eſſentia quinta, vel cœlum etiam appellatur ipſorum. Hæc verò materia conuerti debet (ſi perfectorum ſit) in formarum naturam, & in illam, alia ſcilicet imperfectorum natura, compoſitumque fermentum nominatur, quòd fiat ex materia prima, & metallorũ natura, & oleo, gutta poſt guttam inſtillata, poſteà mercurio noſtro naturali inceratione, quæ medium eſt, coniungens mercurium cum dicta prima materia, fitque hoc modo gumma philoſophicum. Fermentum ſimplex eſt, cui nihil admixtum eſt, vt ſunt elementa vel euacuata metalla per ſe exiſtentia ſimpliciterve ſumpta. Compoſitum eſt, quum plura ſimul & inter ſe cõmiſcentur. Qui perfectorum & imperfectorum corpora, ſpecialiter in ſui materiam primam conuertere, non ſimplex fermentum etiam habere, neque compoſitum (ſine quibus lapis inanis erit & vacuus) poterit. Terra quidem à corporibus metal-

licis in ſulphur eleuata naturæ, ſal dicitur philoſophorum vel mercurius vegetabilis, & medium extrema coniungens omnia ad vnū finem, id eſt, cœlum formæ, vel clauem philoſophicam perfectis corporibus: & hæc terra dicitur etiam elementa mercuriata. Minus perfectum, lapis eſt philoſophicus non fermentatus in virtute, neque in quantitate: componitur ex igne & aëre, aut ex terra & igne.

Fermentatio, eſt operatio denotans multiplicationem duplicem, ſcilicet quantitatis, & virtutis. Quantitate quum fit multiplicatio, virtus minuitur, & è contra. Fit etiam alia virtutis & quantitatis ſimul: prior, cum vulgi mercurio: ſecunda, mercurio metallorum: tertia verò, vegetabili mercurio vel menſtruo philoſophorum, &c. Fermentatio fit in abbreuiationem longi temporis ex forma, cœlo, & mercurio vulgariter intellecto. Euacuatio dicitur puri ab impuro ſeparatio.

Multiplicatio, euacuatæ rei ſuper terram ſuam eſt reductio, vt munditiæ ſpiritus oriatur.

Spiritus corporum, eſt res quæ per ſolutionem à corporibus mediante claue philoſophorum euacuatur.

Argentum viuum exuberatum ſpiritus eſt corporum aſcendens vnà cum claue, transiensque per alembicum.

Sulphur naturæ terra corporum eſt ſublimata, & in

ta,& in terram foliatam conuersa, quæ metallorum prima proximaque materia vocatur.

Tinctura est, ex aëre & igne, vel ex terra & igne. Oleum est elementum fixum faciens ad liquationem & fixionem.

Lapis ex terra foliata, & oleo fixo in eam seminata, germen est.

Ignis lapidis constat ex essentiali corporis igne,& ex coëssentiali menstrui vegetabilis igne, ex quib⁹ vnic⁹ ignis cõponitur, qui momẽtaneè metalla transmutat omnia: iuuante quidem igne prædicto vegetatiua sua ponentia. Elementa corporum toties destillari debent cum ipso menstruo ad magnum lapidem, quousque sint fixa, & menstrui nihil appareat cum eis actualiter. Vt ex dictorum conditione proprietateque oriatur ignis, fulgoris instar metalla quæuis imperfecta subitò comburens, eisque formam aliam inducens perfectam,&c.

De abbreuiatione lapidis philosophici.

CAP. XV.

TOta via mineralium in duabus consistit aquis, prior lapidem facit volatilem sine labore, sineque periculo, posterior fixat eum, & cum eo fixatur cum periculo. Quia hæc aqua trahitur ex menstruali quodam fœtente, immassato ex rebus quatuor. Hac fortior in mundo nulla reperitur aqua, mortalis est, &c. Maius periculũ

eſt, ne ſpiritus in ablutione fugiant. Breuiori tempore producitur, quàm cæteri lapides.

Animalis eſt, qui vix finem habet, ob regimen elementorum, & maior in eo ſcientia, quàm in alio quouis lapide conſiſtit. Lapis vegetabilis, quanquam prolixus admodum exiſtit, ſupremæ compoſitionis etiã, debet nihilominus animalem ſequi lapidem quoad rarificationem elemẽtorum, & rectificationem: & ita præparatus efficacior eſt animali.

Eſſentia quinta, ſpiritus eſt in lapide minerali mortificatiuus & viuificatiuus.

In animali, ſumma quandoque medicina corporibus humanis exiſtit, vt ſi tracta ſit ex ſanguine potiſſimùm.

In vegetabili tamen lapide, ſpiritus eſſentiæ quintæ, & reſtitutio iuuentutis ineſt, & corporis humani ab omni corruptione conſeruatio.

ABBREVIATIO.

Recipe ardentis aquæ rectificatæ lib. 2. & fermenti vnc. 1. pone in pellicanum, & in digeſtionem dierum viginti vel vigintiduorum: denſabitur ſpiritus eſſentiæ quintæ per fermentum, & in lapidem conuertetur. Poſt congelationem, in fimo vel balneo ſolues per noctem vnam, & congelabis iterum. Hoc ter fiat vel ſæpiùs, donec ampliùs coagulari nolit, at ſicut oleum remaneat. Albo cum fermento non ita citò ſoluitur, ſed coagulatur citiùs. Iſta medicina tranſmutat non aliter quàm

liter quàm fuerit eius fermentũ,& non altiùs. Si cum propria terra fermentaueris, vniuersalis erit medicina, non tam efficax tamen, atque cum fermentorum altero. Si in prædicta aqua, decima destillatione peracta, solueris aurum, & postea siueris aquam euanescere lento calore vel igne, hoc ipsum loco demum humido reposueris, per se diebus quatuor in aurum potabile soluetur, ad humanæ sanitatis conseruationẽ. Et si cum eo mercuriũ septies sublimatũ cũ vitriolo, vt vna sit auri pars, & argenti septẽ eius. Postmodum sublimaueris toties, donec mercurius figatur, medicinam habebis tingentem & penetrantem, &c.

Si huius auri sit dissoluti pars vna, ponatur in ignem lentum per se diebus octo, cum centum partibus mercurii, mixtum hoc totum in aurum congelabitur. Hoc ipsum ex parte spiritus aquæ prouenit, quæ in auri solutione.

Cum eo fixatur inseparabiliter. Poteris hac via miscere mineralia vegetabilibus, & ex eis facere medicinam, hoc modo scilicet. Vegetabili destillato lapide vsque ad eam destillationem, qua toto priuata sit phlegmate, quod in quinta plerunque solet contingere. Accipe vitrioli perlucidi boniq́ue, cum æquali cinnaberis optimæ terito pondere, soleq́ue siccati finito postea carbonibus, donec omnis aquositas absumpta videatur. Affunde tandem aquam, & igne lento priùs destilla, pòst aucto paulatim, vt in aqua philoso-

phorum acuta solet fieri. Spiritus essentiæ quintæ vitrioli, & cinnaberis vel antimonii, qui lapidem potissimùm constituunt mineralem, cum spiritu quintæ essentiæ aquæ nostræ ardentis benedictæ miscetur, qui spiritus est anĩma lapidis vegetabilis: & hoc decies continuato (puta post quintam destillationem) hoc est, cum ista mixtione semper noua materialia sint apposita & optimè sicca priusquam in aquam iniiciantur. Post decimam destillationem, impone aurum pondere supradicto in lapide vegetabili per se, & furnum philosophicum collocabis: decẽ diebus complebitur fixatio tota, quæ in vegetabili per se vix in vigintiquinq; cõpleretur: quia spiritus vnus alium densat. Excellentissimum opus est hoc ad Alchimiã transmutatoriam, non ad medicinam. Facta fixatione, procede ad solutionem in balneo per se, vt in vegetabili per se dictum est. Notandum erit, hunc lapidem ex mixtis non ita citò solui, prout vegetabilis per se: verùm citiùs quàm lapis mineralis per se. Tenet ergo medium solutionis, quia fit nouem diebus.

Oportet reiterare solutiones istas & congelationes sæpiùs, vt medicina meliùs penetret. Ex plumbo philosophorum extrahitur oleum aurei coloris, quo cum si mineralem vel mixtum, aut animalem post fixationem primam solueris, tribus aut quatuor diebus, vel vicibus, lapidem, excusaberis à labore solutionum & congelationũ.

Si bene

Si bene hoc ſciueris ab aqueitate ſeparare, iuxtaque modum operatus fueris mixtionis antea poſitum, poteris diebus triginta lapidem abſoluere. Hoc autem oleum in vegetabili per ſe non eſt neceſſarium, quòd in eo ſolutiones citò fiant: ſi tamen ibidem fieret ſublimatio, credo lapidẽ ampliari poſſe.

De precioſorum lapidum fabricatione per metaphyſicam artem. CAP. XVI.

MErcurialem aquam extrahe, id eſt, mercuriũ noſtrum in quintam eſſentiam vegetabilem reſolue. Hanc in duas partes diuide, quarum vna ſit quarta pars eius, altera verò tres quartę. Trib⁹ è quartis vnam accipe cum dimidia, necnon primę quartæ mediam partem, quæ ſimul totius mediam partem efficiunt, & ita manebunt tres octauæ ſub terram ſepeliendæ, & vna octaua pars aëri cum cæteris, prout audietur, exponenda. In alterius mediæ partis aliquota parte, ſolue Lunæ partem aliquam, & poſtquam ſoluta fuerit, ſolutionem iſtam deſtilla per filtrum. Quod ſolutum eſt ſerua. Si quid in manica filtrea fecum remanſerit, abiice tanquã inutile. Reliquos planetas omnes in aquæ mercurialis reſidui parte conueniente ſolues, & cum eis vt priùs de Luna dictum eſt, facies. Quamlibet ſolutionem filtratam per ſe deſtillabis iterum in balneo mariæ, vaporoſo tamen, donec tota humi-

ditas aſcenderit, inq́ue receptaculum ſe receperit. Poſtmodum huius liquoris tertiam partem fecibus ſuis, quas in cucurbita reliquit, affundes, & reſolutum hoc ſeruabis, & per ſe. Deinceps ſoluti duas tertias illas in phialam longi colli pones, & tertiam cum fecibus in aliam ſigillatis ambabus Hermetis ſigillo. Tandem phialam quæ feces continet, in terram ſub dio ſepelies totam, præter extremitatem colli, quæ parum emineat: aliamq́ue duas tertias aquæ claræ continentem in aëre pones & in altum, vt aëre tangatur, ne tamē aliquo lapidis iactu caſúve frangi queat. Idipſum de cæteris aliorum Planetarum ſolutionibus facies. Phialis etiam duabus includes mercurialem aquam ſeruatā, & ſigillabis vt priùs: in vna, quæ ad aërem eſt ponenda, ſit octaua dicta, & in altera quæ ſepelienda eſt in terram, ſint octauæ prædictæ ſeptem. Hoc negotio ſolutionem philoſophicam abſoluiſti. Iam ad congelationem veniendum eſt. Anno reuoluto iubeas á vitrorum artificibus duplex vas tibi confici, quod ſphæræ formam diuiſæ per medium habeat, ſuperiúsq; vas inferiori ſic aptatum ſit, vt ab eo deponi reponiq́ue valeat, quoties opus fuerit. Quo peracto, confice tibi formulas cereas vacuas, vaſorum aut cymbarum inſtar, quę liquore poſſint impleri, natareq́ue ſuper aquam. Nonnulli has in formam, qua ſcindi ſolent precioſi lapides, conficiunt in hunc modum. Accipiunt ferrum ab vna

ſuarum

arum extremitatum ſciſſum atque politum,
i lapidem fore cupiunt: hoc in oleum immer-
unt, poſtmodum in ceram liquefactam, & po-
remò in aquam frigidam. Vbi iam inuolutum
t cera, circumquaque ſcindunt eam ceram, vt à
rro forma liberetur. Hac via ſciſſorum inſtar ſi-
i lapides parant. At ego vix credo fieri poſſe, vt
xactè res fiat. Quapropter in rotundam, aut ſe-
nirotundam formam quocunque modo ſua-
erem fieri, poſtea ſcindi naturalium inſtar. Erue
emum à terra phialas, & alias ab aëre depone.
Deinde ſphærici tui vaſis partem inferiorē aqua
nercuriali terrea, quę medietatem eius impleat
mbues, & ſuper eam natare formas facies. Poſt-
nodum ſi Mercurialem, Solarem, Lunarē, Ioui-
lem, Saturnium, Venereum, aut Martialem vo-
ueris lapidem, formas tuas paulò minùs imple
ereas, quorumuis dictorum planetatum cœlo,
hoc eſt, aqua ſua aërea: non ad ſummum tamen
mplebis, ne fortaſſis effluant aquæ. Tandem ſu-
periori ſua parte ſphæricum vas conteges, & ita
clauſum aliquot horas maneat, quouſque vide-
ris aquas in formis aliquantulum denſatas. Hoc
percepto vas aperies, & formas inuertes, vt paſta
fixatiuam aquam tangat. Relinque ſic in vmbra
donec dureſcat in lapidem.

Sed iſte proceſſus ad artem magis tranſmuta-
toriam, quàm ad medicinam facere videtur, ob
terræ cum cœlo ſimul infuſionem. Quò fit vt la-

pides hac ratione facti, sint obscuriores illis, qu
hoc modo fabricantur.

Cuiuslibet metalli pars vel aqua terrea, vel e
sentiæ quintæ fixatiua, ponatur in vasis inferio
rem partem, & per se, formis quoq; supernatan
tibus vacuis, claudatur superiori parte, clausum
que vas per quartam horæ partem relinquatu
vt formæ vapore quodam inuisibili fixatiuoqu
repleantur. Postmodum aperto vase, formæ cœ
lo seu aqua repleantur aërea tantùm, & rursu
clauso, procedatur vt suprà.

Poterunt etiam omnes aquæ terreæ in vas in
ferius mixtæ simul effundi, formæq; cœlicis et
iam aquis mixtis impleri, procedendo sicut pri
ùs, & habebitur lapis vnicus Planetas in se com
plectens omnes.

Aliqui duorum, aut trium planetarum vapo
res antea dictos, iuxta proportionem ex arbitrio
depromptā simul commiscent, vt vulgariter hi
infra denominatos lapides preciosos fabricent
coloribusque suis adornent, hoc modo scilicet:

Carbunculus fit ex cœlo Solis, & ex eiusdem
aqua terrea.

Adamas ex Lunæ cœlo, & ex eius terra.

Sapphirus ex Lunæ cœlo, terraque Iouis terræ
mixtis.

Smaragd⁹ fit ex cœlo Veneris, & ex terra Lunæ.

Topasius ex cœlo Martis, & Solis terra.

Hyacinthus ex cœlo terraque Martis, cum So-
lis ter-

is terra mixtis.

Eliotropia, fit ex cœlo Veneris, & ex cœlo terráq; Martis, cum terra Lunæ permixtis.

Alamandina fit ex cœlo terraque Martis.

Pallax fit ex cœlo terraque Lunæ, cum æquali pondere terræ Solis.

Berillus ex Lunæ Iouisque cœlis æqualibus, cum terra Lunæ.

Vnio fit ex vna parte cœli terræque Iouis cum partibus Lunæ cœli quinis.

Solaris fit ex cœlo terraque Solaribus. Lunaris ex cœlo terraque ſuis: Iouialis ex vtraque ſui parte: Venereus item, Saturnius, Martius, & Mercurialis ex ſuis, vt alii, partibus conſtabunt.

Multi poſſunt alii lapides ad imitationem fieri naturalium hac arte: quos recenſere longum foret. Verùm quiſque iuxta ſuam experientiam in coloribus eorum, quoſcunque volet fabricare, necnon ſi bonus mathematicus fuerit, ſuis breui temporis (vt etiam requiritur hoc loco) ſpacio characteribus inſculpere, priuſquam aſpectus repentini tranſeant, optimè poterit.

Quid aliud reſtat, præter quàm lapidum, & metallorum vires omnium diligenter inueſtigare particulares, ac ad medicinam applicare? Sapientes olim inſculptis lapidibus tempore conſtellationum, atque metallis collo tantùm appenſis, aut geſtatis, pleroſque morbos curarunt abſque ſuperſtitione. Vnde quæſo virtus hęc, niſi partim

à materia, partim á characteribus & potissimùm à virtutibus in materiam per cœlum inditis, & copiosiùs affluentibus, quæ per constellationes mediantibus applicationibus, de sua potentia deducuntur in actum? Nil mirum sanè considerantibus mundi superioris ad inferiorem, & istius ad illum maximam confœderationem. Siquidem hîc inferiùs apud nos moueri nihil potest arte, quod superiùs itidem non commoueatur. Non aliter quàm si membrum aliquod in humano corpore læsum fuerit vxori, correspondēs in eius viri corpore, & si non actu lædatur, potentia tamen, ac naturali compassione quadam, ob naturalis amorem atque diuini coniugii, dolorem percipit. Quantò magis in ipsamet natura hoc ipsum fieri necessum est, quæ coniugio diuino constat ex mundo superiore, & inferiore, sic à Deo quidem ordinatis, vt vnus eorum nihil contineat, quod non sibi correspōdens habeat alter. Cùm igitur minor mundus, homo videlicet, corpore vitalique spiritu, sit ad magni similitudinē creatus: rationali quidem ad imaginē Dei, quicquid in maiore fuerit, in minore fore cōstat. Et sicuti nūquā in superiori cælo cessant motus, hominis etiā spiritus vitalis, quiescente corpore, vel dormiente, motus exercere suos non cessat, imò potiùs operatur, quàm vigilante. Pariter si membrum aliquod in corpore tangitur hominis, mox ad spiritum huiusmodi tactus peruenit,
vt suprà

t suprà de cœlo dictum est.

Simile coniugium ergo videmus inter spiritum, & corpus hominis esse, quale diximus inter cœlum & terram. Iterum qualiscunque fit in cœlo motus, in hominem influit, aut in elementa ad vsum eiusdem. Quapropter mirandũ non est, si fieri valeãt arte lapides preciosis non absimiles, quibus morbi curari possunt hominum, vbi sub aspectibus (vt aiunt) felicibus fabricati sint. Quantò magis quum resoluti fuerint in suos liquores, & intra corpus adhibiti, remedia futura sunt potentissima.

De plurium vnionum, aut preciosorum lapidum in vnicum reductione. CAP. XVII.

ACcipe minoris perfecti, cuius antea mentionẽ fecimus, & ipsum apertissimis verbis extrahere docuimus, aliquam partem. Hoc in alembicum paruum super cineres pones, igneque lentissimo priùs destillabis, donec eo calore leui non destillet ampliùs. Animaduertendum est priùs, digestione per balneum resolui debere perfectũ hoc minus, ante primam destillationem nunc positam. Amoto postea recipiente clausoque admoueatur aliud, optimeque lutetur in commissura, fortiorique destilletur igne donec ascẽdere poterit. Secundum hunc liquorem in vas nouum ponito, destillatoque balneo Mariæ ter, qualibet vice refundendo quod destillatum fue-

rit ad ſuas feces, quæ quidem viſcoſæ ſunt, ac diſſoluuntur iſtis affuſionibus. Verùm tertiò deſtilletur in cineribus. Poſtea deſtillatum nouum in vas iterum poſitum deſtilletur in balneo Mariæ quater, ſingulis vicibus amouendo feces, eaſque per ſe reſerando, quouſque hæc aqua ſit clariſſima, necnon ſplendens vnionum inſtar orientalium. Iſtius vſus hic eſt. Vniones pulcherrimos, licet paruos, in vas vitreũ pone mundiſſimum, quibus affunde parum iſtius aquæ iam vltimò deſtillatæ, vt ſupernatet aliquantulum: claudatur vas optimè: poſt horas tres videbis vniones in paſtam albiſſimam reſolutos, & in ſuperficie natabit aqua valde clara, quam per modeſtiſſimam inclinationen in aliud vaſculum effundes abſque turbatione. Relicta quidem in eodem vitro paſta, ponatur in balneum Mariæ cooperto vaſe per dies tres: excipe demum. Formam tibi rotundam, & argenteam intus obductam auro, diuiſam per diametrum, vt illæ ſunt in quibus tormentorum globuli funduntur, ab aurifabro iubeto parari, tantæ concauitatis, quantos vniones fore cupias. Ad vtriuſque partis orificium aureum filum protendatur ſubtiliſſimum in diametrum, vt pro ſui medietate cauet vtramq;, ſic vt protrudi retrahique valeat. Poſtmodum vtraque formæ pars media paſta repleatur, & hoc aurea ſpatula fiat: indeq; mox protenſo filo coniungantur, agiteturq; filũ huc & illuc tractibus,

vt forati

t forati ſint vniones. Aperta forma ponantur v-
iones in argenteam patinam vel auream, & nõ
ngantur manibus, coopertaque patina ſibi ſi-
nili ſiccentur in vmbra, ne Sol attingat. Forma-
os omnes filo dicto penetrabis, vt non tangan-
ur manibus, & in vitreo vaſe claram aquam de
ua ſuperiús diximus continente ſuſpendãtur, &
ccluſo vaſe ponãtur ad aërem extra Solẽ diebus
cto, pòſt ad Solẽ tribus, agitãdo vas ſingulis ter-
is horis modeſtè ſatis. Liquoris huius vapore
erficientur, & congelabuntur vniones, &c.

Eodem hoc proceſſu poterunt carbunculi,
ubiníve plures vnus fieri, tantæ quantitatis ac
olet artifex, mercurio rubeo tamen, vti ſuprà
iximus, diſſoluto ſemel tantùm. Si reliquorum
olorum lapides formare velis, cum albo mercu-
io feceris, quia color albus omnium eſt ſuſcepti-
us, &c. Congelationem ad opus iſtud, ex præce-
entibus inuenire poterit induſtrius artifex, iſta
ongè præſtantiorem.

De his quæ ad hanc artem apprimè neceſſaria ſunt. CAP. XVIII.

TRia potiſſimùm in hac arte conſideratu di-
gniſſima ſunt. Primum, vt materiam ad hanc
em idoneam eligamus. Secundum, vt clauem
habeamus philoſophicam, arcem qua reſeremus
ortiſſimam, in qua virtutes à natura minerales
omnes reconditæ ſunt, ne deprædentur fures,

at à philoſophis veris habeantur, qui clauē hanc fabricare norunt arte mirabili. Tertium, vt virtutes iam acquiſitæ metaphyſico magiſterio prę-parentur, cœleſtiumq́ue virtutum digna fiant receptacula. Cognita materia, mox inde clauis eſt neceſſaria, qua ſine prorſus ad naturalem philoſophiam nullus patet aditus.

Poſtquam introierimus, arcæ nobis tres apparent. Vna, theſaurus ingens aliis longè felicior, ad humani corporis medicinam, continetur ſub aquis aëreis & cœleſtibus: aliis duabus cōtinentur aquæ cum aëreis terreæ ſimul, cùm ad ingentes diuitias, vtpote metallorū tranſmutationē, tū ad morborū curam: tertia quidē ſimiles continētur aquæ, ſed ad precioſorū lapidū fabricationē. Ex tribus iſtis fontib⁹ ſcaturiunt vndę mūdo felices, quibus admirāda patrantur in rerū natura. Cœleſtes aquæ mineralibus imprę̨gnatæ virtutibus, aëri quum expoſitæ fuerint per integri circuli reuolutionem, latiùs imprę̨gnantur cœleſtibus viribus, quibus ad reſolutionem omnium, ſolidiſſimorum etiam corporum, aptę fiunt. Inferiores tamen cœleſtes etiam, at expoſitæ ventri terræ, virtutes eaſdem accipiunt eodem tempore, ſed alio medio, nempe terreo, quo coagulandi vim acquirunt omnia, & ſuum argentum viuū. Inter ſulphura quæque hoc vnum eſt excellentiſſimum, vt etiam argentum viuum quod poſuimus, præ cæteris præſtantiſſimum, & philo-

ſophi-

ſophicum exiſtit. Quanquam & alia reperiuntur philoſophica, non tamen in tanta ſubtilitate puritateq́ue ſublimata. Sunt igitur aquæ philoſophorum iſtæ cæteras inter maximæ, videlicet formalis vna, cœleſtis & ſuperior, altera materialis & inferior, quæ tamen ambæ naſcuntur ex eadem radice, nec niſi per induſtriam & applicationem ad artificium hoc differunt. Vt confirmetur quod per patrem Hermetem nobis prædicatum eſt, vtpote: Quod eſt ſuperius, eſt ſicut id quod eſt inferius, ad perpetranda miracula rei vnius. Hîc videmus primum artis huius excellentiſſimæ reſtauratorem, duo ſub vnitatis contenta ſimilitudine ponere, quibus miranda fiunt ex naturalibus opera ſupernaturali magiſterio. Prius vocat ſuperius, id eſt cœleſte, per quod cœleſtes aquas intelligere poſſumus. Alterum inferius nominat, idq́ue poſſumus ad aquas referre terreas, quas vnam & eandem aquam eſſe dicit: nam ex vna & eadem ſubſtantia ſunt, & natura non differunt, ſed accidente ſolùm, id eſt præparatione. Per medium aëris namque, ſuperiores vim ſolutiuam acquirunt, inferiores verò terræ medio coagulatiuam, quæ quidem actiones, accidentia ſunt, non ſubſtantiæ. Vide qui hoc Hermetis dictum exponat Io. Trithemius, naturalium philoſophorum excellentiſſimus. Vnarius (inquit) non eſt numerus, & ex ipſo numerus omnis conſurgit. Antequam enim aqua cœleſtis,

cuius mentionem fecimus, in duas partes diuideretur, vna fuit, nec per separationem in vasa duo diuisa: verùm per introductionem diuersorum accidentium, vt audistis. Hac ratione tantùm, vnarius factus est binarius numerorum omnium primus, vt ait idem Trithemius. Est numerus, & numeratur; & non est numerus, & non numeratur. Non numeratur, quia natura simplex est, & accidente compositus. Ideoque numerari non potest, quia ante ipsum non est numerus. Intelligitur de vnitate, quam alio modo Hermes explicat per similitudinem, dicens, Est sicut id, &c. Binarius autem ab Hermete per superius & inferius denotatur. Reiiciatur (ait Io. Trithemius) binarius, & ternarius ad vnitatem conuertibilis erit. Idem Hermes, at aliis verbis, nempe, Ad perpetranda miracula rei vnius. Apprimè notandum est hoc loco, duobus modis vnitatem ab vtroque sic intelligi. Rerum omnium naturale quouis, in specie numeratur, in quouis indiuiduo particulari non numeratur: nisi consideretur ex elementis compositum à natura, tunc numeratur. Non aliter Hermes vnitatem numerat per superius & inferius, & ipse Trithemius per omnes numeri constitutionē ab vnario. Longè diuersa ratione pòst vterque metitur vnitatem: vnus reductione superioris, & inferioris ad similitudinem in miraculo positam: alter abiectione binarii, conuersioneq; eiusdem

in vnita-

[i]n vnitatem per ternarium. Mirà certè ratione [c]onueniunt in eandem ambo ſententiam. Eſt i-[g]itur naturalis vnitas in binarium diuiſibilis, vel [p]otiùs numerabilis, & hic per ternariũ ad alterã [v]nitatem, & ſupernaturalem reductibilis, quę ſe-[c]unda verè dicitur vnitas adepta, vltra quã nullo modo progredi licet. Hoc ſic Trithemi⁹. Omnis itaque naturæ conſiſtens limitibus operatio mi-[r]andorum, ab vnitate per binariũ in ternarium deſcendit: non priùs tamen, quàm à quaternario per ordinẽ graduum in ſimplicitatẽ conſurgat: nam ſi quatuor numerare velis, non aliter quàm ab vno ſcis inchoandũ, & dicis, vnum, duo, tria, quatuor: quæ ſimul ſumpta, faciunt decem.

Hæc omnis numeri perfecta conſummatio eſt, quia tunc fit regreſſus ad vnum, & vltra denarium non eſt numerus ſimplex. Mirantur huius connexionis profunda neſcientes, quibus principiis in operatione mirandorum vtamur, falsò nos vel dæmonum adiutorio, vel qualibet contra fidẽ noſtram Chriſtianam ſuperſtitione inniti opinantes. nos autẽ hæc de nobis iudicãtes, propter eorum quæ præmiſimus ignorantiam, non miramur. Quoniam ſicut ſanctiſſima teſtatur ſcriptura de interna cognitione Dei, quam nemo intelligit, quàm qui accipit: ita his vel imbui, vel vti nemo poteſt, niſi diuino munere lumẽ ſingulare acceperit intelligendi ex natura in naturam, fueritque in eo cum lumine

ignis, cum igne ventus, cum vento poteſtas, cum poteſtate ſcientia, & cum ſcientia ſanæ mentis integritas. Hactenus ille.

His apparet, in decade vel vnitate ſecũda perfectionẽ adeptã exiſtere, progreſſu ab vnitate naturali ad vnitatẽ ſupernaturalẽ: binario tamẽ ad ternariũ reducto per quaternariũ, vti ſuprà dictũ eſt, mediante. Hanc ego ſententiam ad inſtitutum noſtrum facere ſic intelligo. Quicunque medicinam illam admirabilem, & miracula patrantem adipiſci volet, ſeipſum à binario in ternarium reducat oportet, per quaternarii gradus, antequã in rebus aliis naturalibus id facere præſumat. Homo ſiquidem naturaliter vnus eſt, & non numeratur, at ſupernaturaliter in duo numeratur: vt in ſpiritum & corpus, quæ binarium in eo conſtituunt, Verùm ob corruptionem primam, iſtud illum ſuperat, quo fit, vt nihil admirandum producere ſpiritus valeat. Quod ſi debeat in hac vita, ſuperandus erit per ternarium binarius, id eſt, corpus ad ſpiritus naturam conformandũ eſt, & ſpiritus ita corpori coniungẽdus, vt in eo pacem habeat. Quo facto, iam ternarius ortus in vnitate ſecunda perfectaq; iubilat: nam ex duobus dictis prioribus, per eorum coniunctionem factum eſt vnum tertium. Hæc tamen coniunctio fieri debet per gradus quaternarii, hoc eſt, per elementorum, ex quibus conſtat corpus, tranſmutationem in vnicum & puriſſimũ

elementum,

elementum, hoc modo: Primò ex terra tui corporis aqua fiat: hoc est, ex lapideo segniq́ue tuo corde, molle fiat vigilansq́ue ad Dei, tui quoque noticiam: vt spiritus imagines in illud non aliter, quàm in ceram sigillo characteres imprimi queant. Postmodùm ex hac aqua fiat aër: id est, attolle sursum in cœlum, ad eum qui te creauit humiliatum iam cor tuum, aëris instar ad suprema semper tendens, oraq́ue pulsans vt aperiatur ingenium tuum, ad intelligendum ea quæ Dei sunt. Postremò ex aëre hoc fiat ignis: hoc est, desiderium tui cordis omne conuertatur in amorem (cui comparatur ignis ob ardorem) Dei proximiq́ue tui hîc in terris, vt flamma hæc non extinguatur vnquam. Sic fiet vt per similitudinem tuus binarius, id est, spiritus & corpus, in vnum ternarium perfectè iungatur, per quaternarium eiusq́ue gradus, vt audiuisti. Iam habes, optime lector. Clauis philosophiæ speculatiuæ manifestationē, liberali quidem animo tibi, studiosis etiam rerum abditarum omnibus in lucē editam, quæ tam occultè seruatur ænigmatibus antiquorum. Ad huius similitudinem, philosophiæ chymisticæ clauem fabricare tibi necessum est. Iā quid obstabit, quin ænigmatica scripta hac in arte valeas intelligere, ne falsò cū cæteris iudices artis istius professores, etsi miranda faciant, esse necromanticos, at magos & verè sapientes. Vtq; videas quàm paucis, ea quæ tot & tā variis

velarunt inuolucris antiqui recentesq́ue magi, tibi nunc expoſuerim: nonnulla quæ Trithemius inter modernos eius rei ſcriptores omnium ſagaciſſimus ſcripſit, apponere minimè pigebit. Videbis in arte hac ſpectrorum aut ſuperſtitionis (quod falsò dicunt ignari) nihil prorſus adeſſe, nec eius quidpiam, quod ſit contra religionem veram Dei. Sed antea memini in titulo ſeu inſcriptione huius libelli, me feciſſe mentionem graduum decem Philoſophicæ ſpeculatiuæ ſeu adeptæ, quorum expoſuimus ſeptem. Æquum eſt igitur hoc loco ſub finem addere decadem eorum ad hunc modum videlicet:

Studium generat cognitionem. Cognitio parit amorem. Amor ſimilitudinem. Similitudo frequentiam, ſiue communionem, aut familiaritatem. Communio fiduciam. Fiducia virtutem. Virtus dignitatem. Dignitas Potentiam, & potentia Miraculum efficit. Tres gradus qui plures præcedentibus hoc loco numerantur, ex aliis dependent, à quouis initiato philoſopho facilè perceptibiles. Quapropter philoſophiæ noſtræ adeptæ finem nunc facerem, ni me priùs admonerent verba Trithemii de hac arte prolata, quę huc apponere viſum eſt. Adepta philoſophia (inquit) naturalis, quæ aliquãdo principiis naturæ innixa, in ſua ſimplicitate pura conſtabat, tot mendaciis & impuritatibus totq; deceptionibus confuſa eſt, vt nemo niſi in vtraque do iſſimus

ſit, qui

ſit,qui alteram ab altera diſcernere poſſit,intelligere poteſt. Quantos errantes in ipſa ſolus ego noui viros, alioquin doctiſſimos: quorum nonnulli tempus & ſubſtantiam Alchimiæ impendentes perdiderunt: nonnulli vitam cum rebus amittunt:alii medicinam ex ipſa cupientes elicere,poſt longos labores nihil proficiunt:alii mirandorum effectuum ſecreta perſcrutantes, ad nullam experientiã peruenire potuerunt?alii futura prædicere geſtientes, pro veris falſa loquuntur:hi dum opiniones ſui capitis ventoſas ingerunt,ab expertis dudum conſcriptis,quę non intelligunt bona veraq;,mala & falſa imperitè efficiunt. Nota tria principia in magia iſta naturali occulta, ſine quorum perfecta noticia, nullus operantem ſequitur effectus. Primum principium in vno conſiſtit, non à quo, ſed per quod omnis mirandorum naturalium virtus producitur in effectũ,de quo diximus,quia purum ab vno procedens non componitur,neq; mutatur. Ad ipſũ à ternario & quaternario fit ad monadẽ progreſſus, vt compleatur denarius: per ipſum enim eſt numeri regreſſus ad vnum, ſimul deſcenſus in quatuor,& aſcenſus in monadem. Impoſſibile eſt compleri denarium, niſi per ipſum: monas in triade læta conuertitur. Omnes hoc principium poſt principium monadis ignorantes, nil in ternario proficiunt, nec ad ſacrũ quaternariũ pertingunt. Nam etſi ſapientũ libros omnes ha-

beant, ſiderũ curſus, virtutes, poteſtates, operationes, & proprietates perfectè cognoſcãt, ipſorũq; imagines, annulos, ſigilla, & ſecretiſſima quæq; ad plenum intelligant: nullum tamen mirandorum conſequi poſſunt in ſuis operationibus effectum, ſine huius principii à principio cognitione in principium. Vnde omnes quotquot vidi in adepta Philoſophia naturali operantes, aut nihil conſequuti ſunt, aut ad vana, friuola & ſuperſtitioſa, poſt longas & inutiles operationes, deſperatione prolapſi ſunt. Principium verò ſecundũ, ordine, non dignitate quidem, à primo ſeparatum, quod vnum exiſtens facit ternarium, eſt quod operatur miranda per binarium. In vno eſt enim vnum, & non eſt vnum, eſt ſimplex, & in quaternario componitur: quo purificato per ignem in ſole, aqua pura egreditur, & ipſum ad ſuam ſimplicitatem reuerſum, complementum operanti monſtrabit occultorum. Hîc centrum eſt adeptæ philoſophiæ naturalis, cuius circunferentia ſibi vnita circulum repræſentat immenſus ordo in infinitum: virtus eius ſuper omnia purificata, & ſimplex minor omnibus quaternario ſuper gradu compoſita. Quaternarius autem Pythagoricus numerus ternario ſuffultus, ſi ordinem gradumq́ue obſeruat, purificatus purusq́ue in vno, ad binarium in ternario miranda & occulta naturæ poteſt operari. Hic eſt quaternarius, in cuius menſura ternarius binario coniunctus in

ctus in vno cuncta facit, quæ mirabiliter facit. Ternarius enim numerus ad vnitatem reductus per aspectum, omnia in se continet, & quæ vult potest. Principium tertium per se non est principium, sed inter ipsum & binarium est finis omnis scientiæ & artis mysticæ, ac infallibile medii centrum: in alio quàm in ipso faciliùs non erratur, quoniã paucissimi viuũt in terris, qui profũda eius intelligant. Variũ est compositũ, & per septenarium in ternarium octies multiplicatum consurgens & manens fixũ. In ipso est consummatio numeri, graduum, & ordinis: per hoc omnes philosophi, occultorum naturæ veri inquisitores, mirabiles effectus consequuti sunt: per ipsum ad simplex elementum in ternario reductum subitò fiunt infirmitatum curæ miraculosæ, & naturaliter omnium ægritudinum: opusque in adepta philosophia naturali & præternaturali operantis consequitur effectum, secundùm dispositionem quaternarii. Prædictio futurorum per ipsum verificatur, occultorumque insinuatio, non aliunde, quàm per ipsum à natura percipitur. Hoc vnico medio secretum naturæ aperitur Alchimistis, sine quo nec intellectus artis acquiritur, nec operationis effectus inuenitur. Errant, crede mihi, errant omnes, qui sine istis tribus principiis quicquam operari in occultis naturæ scientiis se posse confidunt: maior autem causa erroris est, quòd sapientes olim

ſecretis naturæ imbuti, hæc vel penitus tacuerunt, vel nimia obſcuritate inuoluerunt, vt non niſi á ſibi ſimilibus intelligi verè queant. Secreta eſt huius inſtitutionis philoſophia cœleſtisque, in qua ſi quis ſcire & intelligere verè cupit aliquid, hominum tumultus fugiat neceſſum eſt, mundum deſerat, cœlum non oculis tantùm, ſed mente contempletur. Spiritus Dei vbi vult ſpirat, quem vult illuminat, quem ſuo numine obumbrauerit, in omnem veritatis cognitionē inducit: quod qui acceperit, Deo gratias agat, ſtudeatq; fructibus operũ bonorũ correſpondere pro viribus acceptis, accepiſſeque ſe recognoſcat, & ita non inueniet vnde ſuperbiat. Ille autem cui ſcire iſta ſublimia donatum non fuerit, aut ſocordiam ſuam intelligat, quia non laborauit vt ſciret: aut miſericordiam Creatoris laudet, qua in eius vtilitatem impedimenta fore voluit vt neſciret, aut ſi non acquiſiuerit, Deum ſibi non extitiſſe debitorem tantæ donationis fateatur, & non murmuret. Amicus es, tibi conſulentem amicum audi, & factum intelliges. Propinquorum victor ignem inuidiæ, non aërē calca mortaliũ, Dei immortalis odio: periculum minatur leuitas. Fuge ſynodum omnium per hominem, non hominum etiam cœleſtiũ. In nidulo hirundinũ ſalus tua, periculũ gallinarũ. Velum raptũ á vento perſequeris, fatigaberis in ſeptenario, ſed per ternariũ in vnitate conſurges iterum, & feli-

rem te reperies. Si operationes tuas à ſole, quem ibi natura videtur abſcondere, vt à cunctis ad verum ſolem, qui Deus eſt, per ſtudium cognitionis, purificata ab inferioribus mēte, in deſiderio animæ feruore ſanctiſſimi amoris conuerteris, & aliud oſtendet. Quia diuini amoris ars longa, tempus verò breue eſt, præſtatq; Creatorem, quàm creaturā in veritate ſemper diligere. Sunt autem iſta principia intellectui hominū difficilia nimiùm, & ſoli homini ab aſtris, arte, ingenio & natura ſpeciali conditione diſpoſito peruia, ſine quorum cognitione perfecta, nihil proficiunt in adepta philoſophia operantes. Hæc philoſophia naturalis non ſolùm effectus operatur viſibiles, ſed etiam in intellectum ipſius hominis in ea periti mirabiliter in cognitione diuinitatis illuminat, inuiſibilesque fructus animæ præſtat.

Sed videmus nomen eius hodie hominibus inuiſum & odioſum, vt omnes in ea ſtudentes vna ſententia damnent, omnemque vſum eius Chriſtianæ religioni aduerſum penitus & contrarium exiſtiment. Quòd ſi ipſa ad primam puritatem ſuam reduceretur, fieret cunctis denuò amabilis & maximè vtilis Principibus. Sed quis tam idoneus, quis tam doctus & potens, qui hoc opus aggredi poſſit? Non eſt vnius diei negociū, nec viri pauperis opus, nec ineruditi: vbi & ſcientia profundiſſima in omni penè ſcientia requiritur, & opes vt volumina multorum compor-

rari queant. Quod quidem vt fiat quandoque faxit omnipotens Deus O. M. Interea tamē floſculos ex ſacra ſcriptura colligere pro viribus non ſinamus, ex qua nobis in integrum poteſt reſtitui, & non aliunde ex opinionibus hominum, ſentina malorum omnium, quibus abiectis prorſus, ad fontem veritatis conuertamus nos & valedicamus ignauiæ, finem tandē imponentes huic opuſculo, fruamur cognitione veritatis per Ieſum Chriſtum.

FINIS.

INDEX RERVM AC VERBORVM.

A.

B.

C.

F.

Formæ

G.

L.

N.

Naturæ

O.

P.

Præpara-

Q.

R.

S.

T.

V.

Vnitas

INDEX.

FINIS.

